

RAPPORT

DSB årsrapport 2017



DSB årsrapport 2017

1	Leders beretning	5
	1.1 Sammen blir vi forberedt!	6
2	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	9
	2.1 Våre roller	10
	2.2 Våre ansvarsområder	10
	2.3 Vår visjon, virksomhetside, verdier og mål	11
	2.4 Organisasjon og økonomiske nøkkeltall	12
3	Årets aktiviteter og resultater	15
	3.1 Redusere sårbarhet i samfunnet	16
	3.2 Kunnskapsbasert forebygging	28
	3.3 Styrke samhandling i beredskap og krisehåndtering - og bedre ledelse og styrket ledelseskultur ..	42
	3.4 Ressursbruk og effektiviseringstiltak	58
4	Styring og kontroll i virksomheten	63
	4.1 DSBs overordnede vurdering av styring og kontroll i virksomheten	64
	4.2 Risikostyring og internkontroll	64
	4.3 Nærmere omtale av forhold knyttet til styring og kontroll i direktoratet	64
	4.4 Økonomistyring	65
	4.5 Oppfølging av riksrevisjonens revisjonsmerknader	65
	4.6 Personalpolitikk og likestilling	66
5	Vurdering av framtidsutsikter	69
6	Årsregnskap	73
	6.1 Ledelseskommentarer	74
	6.2 Prinsippnote til regnskapet	76
	6.3 Bevilgningsrapportering	78
	6.4 Noter til Bevilgningsrapportering	79
	6.5 Artskontorrapportering	84
	6.6 Noter til artskontorrapportering	85
7	Vedlegg	91
	Periodisert regnskap NBK 2017	92

01

Leders beretning



1.1

SAMMEN BLIR VI FORBEREDT!

Norge er et trygt land å bo i. Men ikke hele tiden, selv i trygge land skjer både store og små ulykker, kriser og andre uønskede hendelser. DSBs hovedoppgave er å forebygge slike hendelser, og bidra til at beredskapen er god og at ressursene finner hverandre og samarbeider effektivt når ulykker og kriser oppstår. En annen viktig oppgave er å sikre evaluering og læring etter hendelser og øvelser, og implementere nødvendige tiltak.

De siste årene har utfordringsbildet endret seg betydelig og raskt på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet. Dessverre i negativ retning. Klimaendringer, sårbarhet knyttet til teknologi, helseutfordringer, migrasjon, terror, sikkerhetspolitiske utfordringer og hybride hendelser er eksempler på områder som utfordrer oss lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Samfunnssikkerhets- og beredskapsutfordringene er grenseløse – i alle betydninger av begrepet.

For å sikre god og troverdig samfunnssikkerhet og beredskap er vi i Norge avhengig av at en rekke aktører – både innen privat, offentlig og frivillig sektor – tar ansvar og samarbeider. DSB har som oppdrag å understøtte Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle.

Det er ingen enkel oppgave. Samordning og koordinering krever kontinuerlig og langsiktig satsing, utover de enkelte beredskapshendelsene. I 2017 har vi gjennomført en større omstilling – nettopp for å bidra til at vi sammen finner de beste løsningene og kan ta ut synergier både på kryss og tvers. Men også for å fremstå mer forståelige utenfra.

Resultatene av godt samarbeid på tvers må kunne måles i samfunnseffekter. Som nasjonal brannmyndighet er det gledelig at det aldri har omkommet færre i brann i Norge enn det gjorde i 2017. Nedgangen i antall døde i brann er en del av en langsiktig trend som har bakgrunn i godt forebyggende arbeid – utført av en rekke ulike aktører. Men selv om nedgangen er positiv, er



Cecilie Daae. Foto: Yann Aker.

25 omkomne i brann – og samtlige i erkjente risikogrupper – 25 personer for mange. Visjonen må være at ingen menneskelig går tapt i brann!

Godt samarbeid gir også resultater på andre områder. DSB er ansvarlig for forskriften om kommunal beredskapsplikt, og det er Fylkesmennene som er DSBs viktigste samordningskanal ut mot kommunene. Bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt skal bidra til at kommunen – som er Norges aller viktigste aktør for å skape trygge, utholdende og motstandsdyktige lokalsamfunn – står bedre rustet til å forebygge og håndtere uønskede hendelser. Ifølge kommuneundersøkelsen (februar 2017) er det en markant økning av kommuner som tilfredsstillt minimumskravene til en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, fra 48 prosent i 2016 til 67 prosent i 2017. Det er bra at samarbeidet mellom de ulike nivåene i forvaltningen gir resultater. Men resultatet er fortsatt ikke godt nok. Målet må være at alle kommuner oppfyller minimumskravene. DSB ønsker å understøtte alt vi kan, slik at vi kommer dit. Dette er viktig fordi klimaet er i endring, og vi merker en økning i antallet av, og styrken i, værrelaterte hendelser. Flom i sidevassdrag og i urbane strøk er blant de største utfordringene. Nedbøren fører også

til økt skredfare. Kommunene har en nøkkelrolle i arbeidet med å redusere klimarisikoen.

Også den sikkerhetspolitiske situasjonen er i endring. Tett og godt samarbeid med både private, frivillige og andre offentlige aktører er helt essensielt også i arbeidet med totalforsvarsprogrammet – å videreutvikle totalforsvaret og å øke motstandsdyktigheten i kritiske samfunnsfunksjoner. DSB har gjennom året bistått i Forsvarets planarbeid og etablering av planer for sivil støtte til Forsvaret. Fokuset har vært å sikre at relevante samarbeids- og beredkapsorganer tilpasses utfordringer i forbindelse med sikkerhetspolitiske kriser og væpnet konflikt. DSB har også bistått med å sikre at sivil støtte til Forsvaret i større grad integreres i øvingsvirksomhet og tas inn i sivile og militære øvingsprogrammer. Øvelse Trident Javlin ble gjennomført i november og ga oss viktig læringspunkter på veien mot Øvelse Trident Juncture i 2018. Trident Juncture vil teste våre evne til å motta alliert støtte i en sikkerhetspolitisk krise. Den sivile deltakelsen i denne øvelsen er omfattende og blir en viktig milepæl i arbeidet med å videreutvikle totalforsvaret.

1. mars 2017 fikk DSB ansvaret for nød- og beredskapskommunikasjon og Nødnett overført fra tidligere Direktoratet for nødkommunikasjon. Virksomhetsoverdragelsen krevde mye av organisasjonene, men i løpet av året har vi også begynt å se samordningsgevinstene. I 2017 har DSB prioritert å opprettholde en sikker og robust nødnett-tjeneste. Det har også vært betydelig fokus på sikkerhet i Nødnett i 2017, blant annet knyttet til tilsyn fra NSM i samarbeid med NKOM og etterforskning av PST. Det er avdekket alvorlige avvik når det gjelder sikkerhet og Nødnett. Det tar vi på største alvor, og har utarbeidet en helhetlig handlingsplan og startet arbeidet med å lukke sikkerhetsavvikene.

I Sivilforsvaret er det spennende tider. I 2017 ble ytterligere to mobile forsterkningsenheter operative, i Bergen og Kristiansand. Forsterkningsenhetene styrker Sivilforsvarets operative evne, og har allerede blitt brukt både i innsats og som forebyggende beredskap i hendelser. I løpet av 2017 har til sammen 4 502 personer fra Sivilforsvaret vært i innsats i totalt 45 148 timer, noe som er en økning på 15 000 timer fra samme periode i 2016. Utfasing av FM-nettet i 2017 medførte at nytt styringssystem for Sivilforsvarets lydbærere måtte innføres. Nødnett brukes nå for

å utløse varslingsanleggene, og resultatene fra varslingsprøven i januar 2018 var meget gode.

Selv om Sivilforsvarets leveranser er etterspurte, er det ingen tvil om at budsjettsituasjonen for Sivilforsvaret er utfordrende. Det bidrar blant annet til at materiellsituasjonen er krevende innenfor flere områder, og at det er utfordrende å opprettholde et godt nok kompetansenivå hos de tjenestepålytende. Dagens situasjon, herunder endringer i det sikkerhetspolitiske bilde og omverdenens forventninger til Sivilforsvaret, gjør det nødvendig å tenke nytt. På oppdrag fra JD leverte DSB 1. desember 2017 rapporten "Framtidens sivilforsvar – DSBs anbefaling til ny organisering og sivile beskyttelsestiltak."

2017 har også vært et spennende og innholdsrikt år for fagområdene elsikkerhet, produktsikkerhet, kjemikaliesikkerhet og brann og redning. På alle disse områdene har vi foreslått og iverksatt endringer som skal gjøre oss best mulig forberedt på fremtiden. I 2018 vil vi fortsette arbeidet for å lage bedre og enklere regelverk og tjenester for alle våre målgrupper – ikke minst befolkningen. Brukerorientering, digitalisering og effektivisering er høyt på DSBs agenda, og mye skal og må skje.

Befolkningen er DSBs viktigste målgruppe. Å spre kunnskap om hvordan alle som bor i Norge kan ivareta egen sikkerhet og beredskap, har vært viktig i 2017. Det arbeidet vil bli enda mer synlig i 2018. Samfunnssikkerhet og beredskap handler nemlig om å bygge utholdenhet og motstandskraft i personer, systemer og funksjoner – både lokalt, regionalt og nasjonalt. Og i fred, krise og krig. Det vil kreve både investeringer og prioriteringer for å møte dette helhetlige krevende utfordringsbildet så vi kan realisere vår felles ambisjon:

Sammen er vi forberedt!

Tønsberg, 15. mars 2018



Cecilie Daae
Direktør
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

LEDERS BERETNING

02

Introduksjon til
virksomheten og
hovedtall



2.1

VÅRE ROLLER

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (heretter omtalt som DSB eller direktoratet) er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (heretter omtalt som JD eller departementet).

I følge DIFI¹ kan direktoratene ha tre roller, den iverksettende, den faglige og etatsledelse. Den faglige rollen omfatter å være faglig rådgiver for departementet og å være et kompetanseorgan utad for sektoren, andre offentlige organer og allmennheten. Den iverksettende rollen omfatter myndighetsutøvelse (herunder forvaltning av regelverk og tilskudd), løpende iverksettning av vedtatt politikk (tiltak/prosjekter, handlingsplaner, kjøp av tjenester osv.) og tjenesteytende rolle overfor innbyggerne, næringsliv, organisasjoner. Etatsledelse omfatter å styre, organisere og utvikle underliggende/ytre etat. DSB er et direktorat som ivaretar samtlige av disse rollene.

2.2

VÅRE ANSVARSOMRÅDER

DSB er på vegne av departementet et fag- og tilsynsorgan på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet. Direktoratet skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet, være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser, og sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering. DSB understøtter Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle og fører tilsyn med departementenes beredskapsarbeid.

Direktoratet ivaretar embetsstyringen av fylkesmennene på samfunnssikkerhetsområdet, og samarbeider med andre fagetater for å bidra til at fylkesmennene følger opp samfunnssikkerhetsarbeidet på en helhetlig måte innen forebygging og beredskap.



Foto: Kai Myhre.

DSB arbeider for et helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid i kommunen, og gir føringer for fylkesmennenes veiledning og tilsyn med kommunal beredskapsplikt og for anvendelse av fylkesmannens innsigelsesmyndighet på samfunnssikkerhetsområdet.

Brann- og redningsvesenet i Norge er et kommunalt ansvar. DSB er nasjonal brannmyndighet, sentral tilsynsmyndighet, og gir føringer for brannvern overfor befolkningen, virksomheter og kommunene. Direktoratet har det faglige og administrative ansvaret for Norges brannskole. DSB organiserer nasjonale støtteressurser på brannområdet, slik som skogbrannhelikopter, lederstøtte ved store skogbranner og ordningen med redningsinnsats til sjøs.

DSB er forvaltningsmyndighet for sikkerheten ved elektriske anlegg og elektrisk utstyr.

¹ DIFI rapport 2008:14 Direktoratenes faglige rolle. En rolle under økende press?

Ansvaret gjelder også elektromedisinsk utstyr ved sykehus, elektriske anlegg på skip under norsk flagg og flyttbare innretninger til havs. DSBs tilsyn med elsikkerheten omfatter både installasjon og drift av elektriske anlegg. DSB gir føringer for det lokale elektrisitetstilsyn (DLE). DSB har også ansvar for markedstilsyn av elektriske produkter.

DSB er forvaltningsmyndighet for all håndtering av brannfarlige, reaksjonsfarlige, trykksatte og eksplosjonsfarlige stoffer samt for transport av farlig gods på vei og jernbane. Direktoratet fører tilsyn med industri og næringsvirksomheter/næringsaktører som håndterer disse farlige stoffene, og legger til rette for kommunenes tilsyn med anlegg som håndterer farlige stoffer.

DSB er etatsleder for Sivilforsvaret, som er en statlig tjenestepliktbasert forsterkningsressurs med hovedoppgave å støtte nødetatene (politi, brann- og redningsvesen, helsevesen) og andre myndigheter i bl.a. redningsaksjoner og katastrofeinnsatser ved behov. Sivilforsvaret inngår i landets atomberedskap. Det har ansvar for anskaffelse, drift og vedlikehold av offentlig varslingsystem, forvaltning og tilsyn med tilfluktsrom, og skal ivareta oppgaver som beskytter befolkningen i krig. Sivilforsvaret deltar i redningssamvirket, og skal bidra til å styrke samvirke mellom nødetatene, kommunene og andre aktører i beredskapsarbeidet. DSB er også etatsleder for Sivilforsvarets styrke på 8 000 tjenestepliktige, fordelt i operative avdelinger over hele landet.

DSB er JDs kompetanseorgan for nød- og beredskapskommunikasjon og skal ha et sektorovergripende nasjonalt perspektiv. DSB forvalter statens eierskap til infrastrukturen i Nødnett og har ansvar for drift og forvaltning av nettet, herunder kontraktsoppfølging overfor leverandører i Nødnett. DSB skal tilby tjenester i Nødnett til nød- og beredskapsorganisasjoner og tilrettelegge for effektiv og riktig bruk av systemet. DSB har ansvaret for å ivareta driftsstøttetjenester til Nødnettutstyret ved brann- og redningsvesenets nødmeldesentraler og brann- og redningsvesenet for øvrig, samt for andre brukere utover nødetatene.

Gjennom rollen som forvaltningsmyndighet for sikkerhet ved produkter og forbrukertjenester, arbeider DSB for at tilbydere av produkter og forbrukertjenester etterlever de sikkerhetskrav

som er satt i regelverket. Direktoratet arbeider også for å tydeliggjøre den enkelte borgers ansvar når det gjelder brann- og elsikkerhet i eget hjem, risikoen ved bruk av ulike produkter samt sikre at den enkelte har god informasjon om risikoforhold i samfunnet, og om hvordan man skal forholde seg før, under og etter en krise.

Gjennom arbeid i internasjonale organer ivaretar DSB, på vegne av Justis- og beredskapsdepartementet, norske interesser i regelverksutviklingen innen eget ansvarsområde. DSB ivaretar også norske interesser og forpliktelser på samfunnssikkerhetsområdet i internasjonale samarbeidsorganer i Norden, EU, NATO og FN. DSB yter bistand internasjonalt ved katastrofer. Direktoratet har rollen som nasjonalt kontaktpunkt opp mot NATO, EUs og FNs sivile krisehåndteringsmekanismer. I samarbeid med Utenriksdepartementet har DSB stående beredskap for operativ humanitær innsats, blant annet gjennom Norwegian support team (NST) og Norwegian Undac Support (NUS).

2.3

VÅR VISJON, VIRKSOMHET-SIDE, VERDIER OG MÅL

DSBs visjon:

Et trygt og robust samfunn – der alle tar ansvar.

Virksomhetsidé:

DSB skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfunnet. Vi skal være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser. Vi skal sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering.

DSBs verdier er:

Kompetent, resultat, tillit, lagånd og nysgjerrig.

Direktoratet skal bidra til å nå følgende mål for justis- og beredskapssektoren:

1. Redusere sårbarhet i samfunnet.
2. Kunnskapsbasert forebygging.
3. Styrke samhandlingen i beredskap og krisehåndtering.
4. Bedre ledelse og styrket ledelseskultur.

2.4 ORGANISASJON OG ØKONOMISKE NØKKELTALL

DSBs virksomhet er lokalisert i hele landet og har i 2017 hatt totalt 610 gjennomsnittlige årsverk².

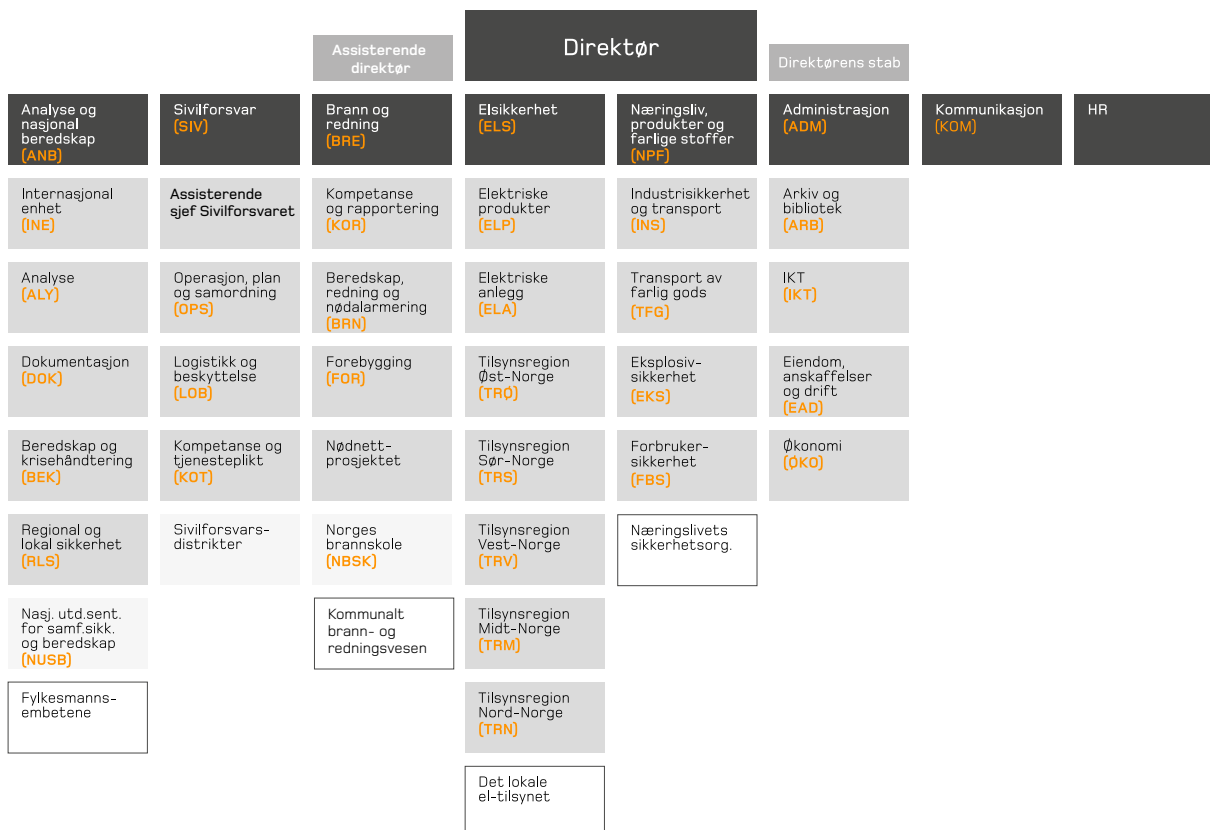
Hovedkontoret er lokalisert i Tønsberg i Vestfold.

DSB har 5 tilsynsregioner for eltilsyn i henholdsvis Harstad, Trondheim, Bergen, Kristiansand og Oslo.

Sivilforsvaret er organisert med en nasjonal ledelse i Tønsberg og 20 sivilforsvarsdistrikt, hovedsakelig inndelte etter fylkesgrensene. Avdeling for nød- og beredskapskommunikasjon (NBK) er lokalisert i Nydalen i Oslo, og i Moss.

DSB har skolevirksomhet ved Norges brannskole (NBSK) i Tjeldsund i Nordland, Nasjonalt utdanningscenter for samfunnssikkerhet og beredskap (NUSB) i Asker i Akershus og Sivilforsvarets nasjonale kompetansesenter på Starum i Oppland.

Direktoratets organisasjonskart og ledelse per 31.12.2017 var som følger:



² Årsverksdefinisjon (DFØ): Antall årsverk defineres som en person i 100 % stilling i et helt år. Antall årsverk beregnes som sum av månedsværk delt på antall måneder. Årsverksberegningen reduseres ikke av ferieuttak eller avspasering av fleksitid og reisetid, men reduseres for alt annet fravær ≥ 1 dag. Om fraværet/permisjonen er med eller uten lønn er uten betydning for beregningen.

DSBs ledelse per 31.12.2017:

- Direktør: Cecilie Daae
- Assisterende direktør: Kristin Cordt-Hansen
- Assisterende direktør: Per Kristen Brekke
- Avdelingsdirektør Analyse og nasjonal beredskap (fungerende): Elisabeth Longva
- Avdelingsdirektør Sivilforsvar (fungerende): Arnstein Pedersen
- Avdelingsdirektør Brann og redning (fungerende): Hans Kristian Madsen
- Avdelingsdirektør Nød- og beredskapskommunikasjon (fungerende): Nina Myren
- Avdelingsdirektør Elsikkerhet: Torbjørn Hoffstad
- Avdelingsdirektør Næringsliv, produkter og farlige stoffer: Anne Rygh Pedersen
- Avdelingsdirektør Administrasjon: Elisabeth Askim
- Avdelingsdirektør Kommunikasjon: Eva Honningsvåg
- Avdelingsdirektør HR: Kirsten Agerup

NØKKELTALL	2017	2016 ³
Samlet tildeling (i tusen kroner)	2 015 587	778 498
Utnyttelsesgrad	98,2 %	97,2 %
Driftsutgifter (i tusen kroner)	1 344 493	676 105
Lønnsandel av driftsutgifter	41,9 %	61,8 %
Antall årsverk	610,2	536,6
Lønnsutgifter per årsverk (i kroner)	922 531	778 156
Antall tjenestepiktige i Sivilforsvaret	8 000	7 855
Iht. vedtak i DFØ skal ikke DNK inkluderes i tallene for 2016		

Definisjoner for nøkkeltall:

- *Samlet tildeling* er sum summen av "Samlet tildeling" for post 01-99, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen.
- *Utnyttelsesgrad* er beregnet slik: Benyttede midler post 01-29 i prosent av tilgjengelige midler post 01-29. Benyttede midler beregnes slik: Regnskap post 01-29 pluss brukte belastningsfullmakter post 01-29, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen og Note B. Tilgjengelige midler beregnes slik: Samlet tildeling post 01-29 pluss mottatte belastningsfullmakter post 01-29 minus avgitte belastningsfullmakter post 01-29 pluss disponibel merinntekt i henhold til merinntektsfullmakt, jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen og note A og B.
- *Driftsutgifter* er "Sum utbetalinger til drift" iht. til oppstilling av artskontorapporteringen.
- *Antall årsverk*: Ett årsverk defineres som en person i 100 % stilling i et helt år. Antall årsverk beregnes som sum av månedsverk delt på antall måneder. Årsverksberegningen reduseres ikke av ferieuttak eller avspasering av fleksitid og reisetid, men reduseres for alt annet fravær ≥ 1 dag. Om fraværet/permisjonen er med eller uten lønn er uten betydning for beregningen.
- *Lønnsutgifter per årsverk* er "Utbetalinger til lønn", delt på antall årsverk, jf. oppstilling av artskontorapporteringen og note 2.
- *Antall tjenestepiktige i Sivilforsvaret* har økt til 8 000 i henhold til Stortingets mål om total styrke i Sivilforsvaret. Styrken er fordelt i operative avdelinger over hele landet.

³ Iht. vedtak i DFØ skal ikke DNK inkluderes i tallene for 2016.

03

Årets aktiviteter og
resultater



3.1

REDUSERE SÅRBARHET I SAMFUNNET

Delmål 1 - tildelingsbrev 2017:

Økt evne hos brann- og redningsvesenet til å verne liv, helse, miljø og materielle verdier.

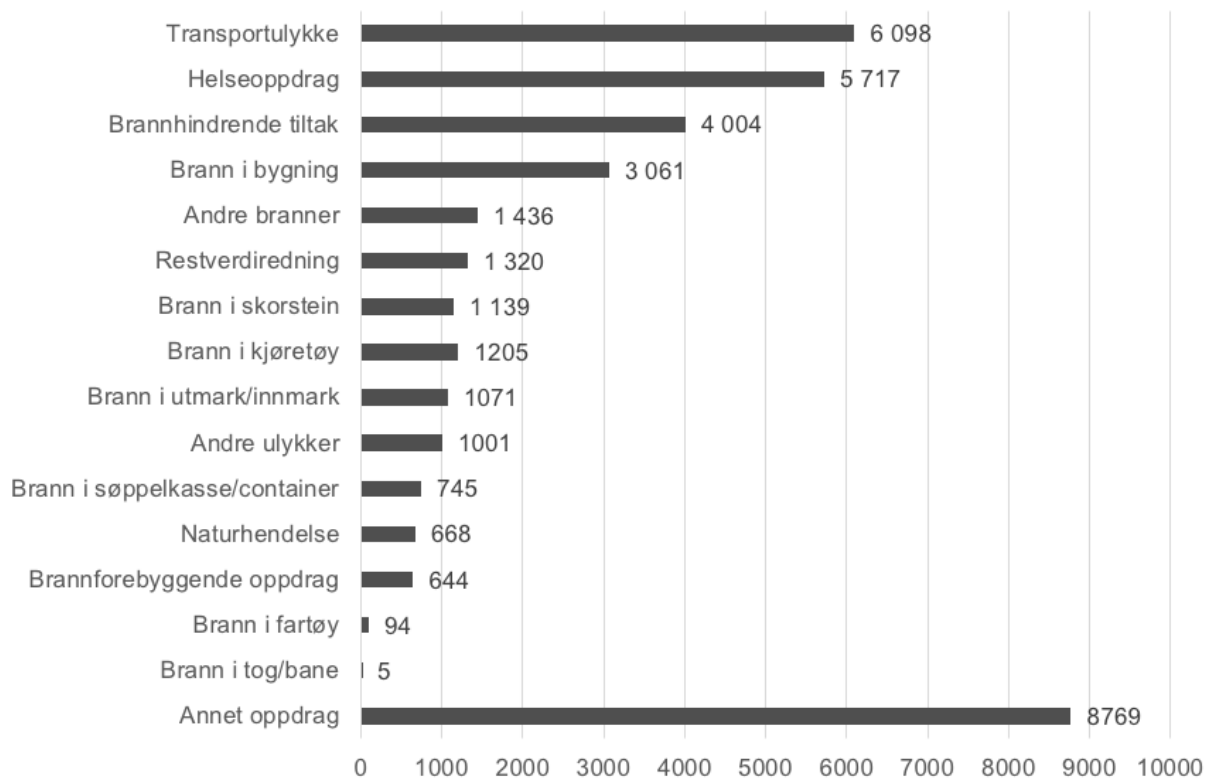
3.1.1 BRANN- OG REDNINGSOMRÅDET I ENDRING – STYRKET BRANNSIKKERHET

DSB er nasjonal brannmyndighet overfor de kommunale brann- og redningsvesenene.

Brann- og redningsvesenet er den viktigste kommunale beredskapsressursen og håndterer en lang rekke type oppdrag. Figuren under viser fordelingen av oppdragene til tjenesten i 2017.

16	Nødmeldesentraler
268	Brann- og redningsvesen
11 500	Ansatte i brann- og redningsvesen (ca.)
1 300	Ansatte i forebyggende inkludert feiere
4,1	Mrd. kroner i kommunale nettoutgifter til brann- og redning
618	Brannstasjoner
95	Prosent av befolkningen nås innen 10 minutter
4,7	Mrd. kroner i utbetalte erstatninger til brann (BRASK)
50	Prosent der brann og redning er første nødetat på stedet
94	Prosent av befolkningen har stor tillit til brann- og redningsvesenet
57	Prosent utrykninger til unødige meldinger og alarmer
4	Prosent kvinner i brann- og redningsvesenet

TABELL 1. Tall om brann



FIGUR 1. Brann- og redningsvesenets reelle oppdrag 2017 fordelt på hovedkategorier⁴

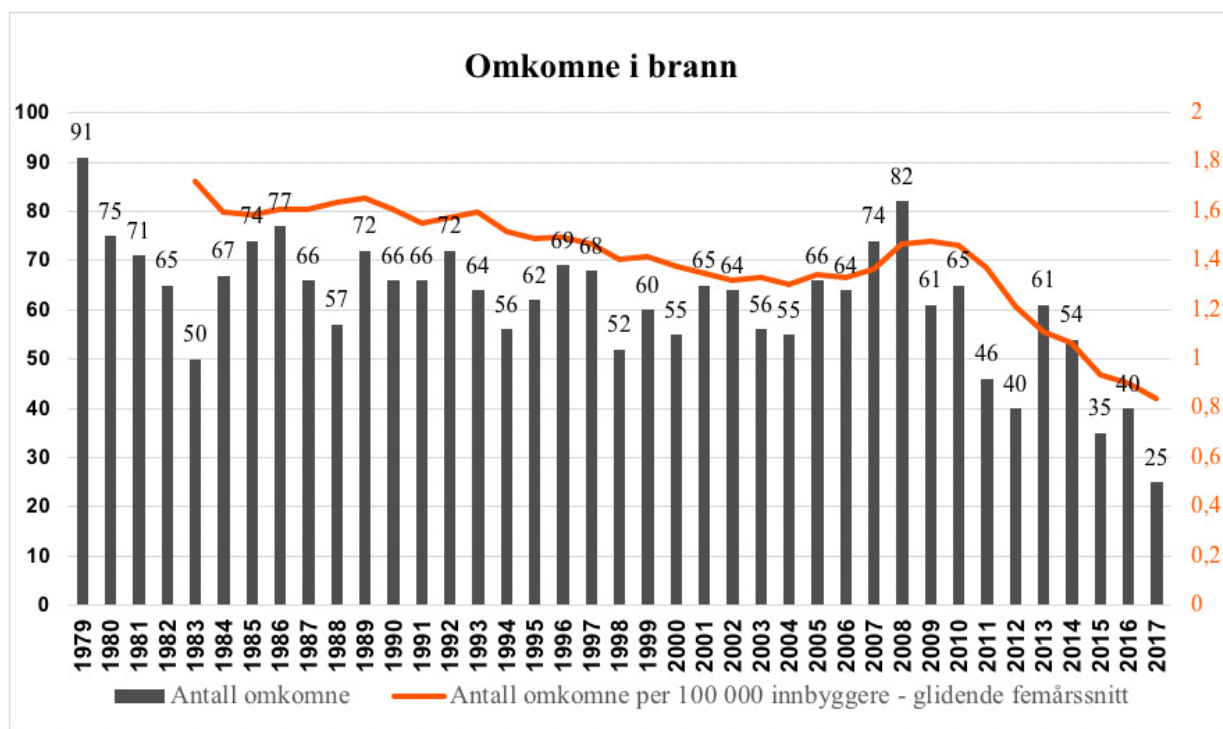
Målt i antall omkomne er brannsikkerheten i Norge blitt bedre de siste 10 årene. Figur 2 nedenfor viser utviklingen i antall omkomne siden 1979, målt i både antall og per 100 000 innbyggere.

25 personer omkom i brann i 2017, hvorav 14 menn og 11 kvinner. Dette er det laveste tallet som noensinne er registrert. Av disse omkom 21 i egen bolig. Videre døde 8 i bolig tildelt av kommunen, mens 7 mottok hjemmetjenester.

RISE Fire Research AS gjennomførte i 2017 på oppdrag fra JD og DSB en analyse av dødsbranner i Norge i perioden 2005 til 2014. Ved å kombinere informasjon fra både fra brann- og redningsvesenets hendelsesrapportering, politiets etterforskningsrapporter, pasientjournaler og

Dødsårsaksregisteret ble det avdekket ny informasjon om hvilke risikofaktorer som forbindes med de som omkommer i branner i Norge. For de som har nådd pensjonsalder er det i hovedsak fire risikofaktorer som går igjen: Nedsatt førlighet, nedsatt kognitiv evne, psykiske lidelser og røyking. For de som er omkommet før pensjonsalder, er det risikofaktorene kjent rusmisbruk, psykiske lidelser, alkoholpåvirkning og røyking som utmerker seg, enten alene eller i kombinasjon med hverandre. Samtidig avdekkes det i analysen at det er økende risiko for å omkomme i brann med økende alder og at det er risiko knyttet til det å være alene.

⁴ Kilde: BRIS. Kun godkjente oppdrag. Unødige og falske alarmer og meldinger er ikke inkludert.



FIGUR 2. Antall omkomne i brann 1979–2017.

Utdanning av brann- og redningspersonell

Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen definerer kravene til utdanning for brann- og redningsvesenet, og Norges brannskole er ansvarlig for å tilby utdanning til brann- og redningspersonell. Andelen som tilfredsstillter kravene til utdanning er over 90 prosent for brannkonstabler, utrykningsledere som har heltidsstilling, og for brannsjefene. Også for forebyggende personell, avdelingsledere og feiere er andelen som tilfredsstillter dagens krav rundt eller over 80 prosent⁵. For disse stillingstypene er andelen med utdanning relativt stabil fra 2015–2016.

Mange kommunale brann- og redningsvesen har fortsatt deltidspersonell uten forskriftsfestet kompetanse. Ved utgangen av 2016 manglet om lag 1/3 av deltidsutrykningsledere og brannkonstabler utdanning i henhold til utdanningskravene. Andelen som ikke tilfredsstillter kravene har imidlertid blitt redusert fra 2015. Antall som gjennomførte "beredskapsledelse trinn 1 for deltid (utrykningsledere)" økte fra 117 i 2016 til 195 i 2017, og antallet deltidsbrannfolk på konstabelnivå som har gjennomført utdanning har økt fra 426 til 502.

Hovedgrunnen til økningen i antall utdannede deltidsbrannfolk er at flere av de praktiske kursene er gjennomført regionalt med faglig støtte og tilrettelegging for det enkelte brann- og redningsvesen. At flere utdannes, får økt kunnskap og faglig innsikt bidrar til økt kvalitet på tjenesten.

Program Brannstigen

DSB skal være pådriver for utvikling av brann- og redningsvesenet. Brannstigen ble etablert som program i 2016 for utvikling av framtidens brann- og redningsvesen, med områdene "Framtidens brann og redningsvesen", "Forbedret nødmeldetjeneste", "Risikobasert forebygging" og "Ny utdanning". Programmet vil gi mer effektiv organisering, styrket kompetanse og økt håndteringsevne for å støtte opp under redusert sårbarhet i samfunnet. Brannstigen har gitt mer oppmerksomhet ute i fagmiljøene og i kommunene om behovet for å endre og tilpasse tjenesten til nye utfordringer. Dette ser vi blant annet gjennom at det etterspørres mer informasjon om kommende regelverksendringer, hvordan oppgaver kan ivaretas fremover, og nødvendigheten av å samarbeide bredere.

⁵ Kilde: Melding om brannvernet. 2016-tall. 2017-tall foreligger ikke er pr 15.februar 2018.

Ny utdanning for brann- og redningspersonell

Det gjøres omfattende endringer i utdanningssystemet for brann og redningspersonell. *Endringene skal øke kvaliteten i opplæringen, sikre jevnere kompetanse og dermed bidra til mer effektiv forebygging og bedre beredskap. En annen forventet effekt er økt mangfold i brann- og redningsvesenet.* Alle endringene gjøres i nært samarbeid med brann- og redningsvesenet, og med innspill fra samvirkeaktører og andre samarbeidspartnere.

Regjeringen har besluttet å etablere fagskoleutdanning for brann- og redningspersonell som skal jobbe i heltidsstillinger. Utdanningen vil være åpen og tilgjengelig ved at den blir en del av det ordinære utdanningssystemet, og vil ta inn 160 studenter årlig. *Den to-årige utdanningen vil gi kompetanse innen forebygging, beredskap og nødalarmering. Dette vil sikre brann- og redningsvesenet personell med en helhetlig forståelse som kan benyttes i hele oppgave- og krisespekteret.* Arbeidet med fagskolen er organisert som et prosjekt i tett samarbeid med fagmiljøet. Prosjektet ledes av en styringsgruppe der både brann- og redningsvesen og Hovedredningssentralen er representert.

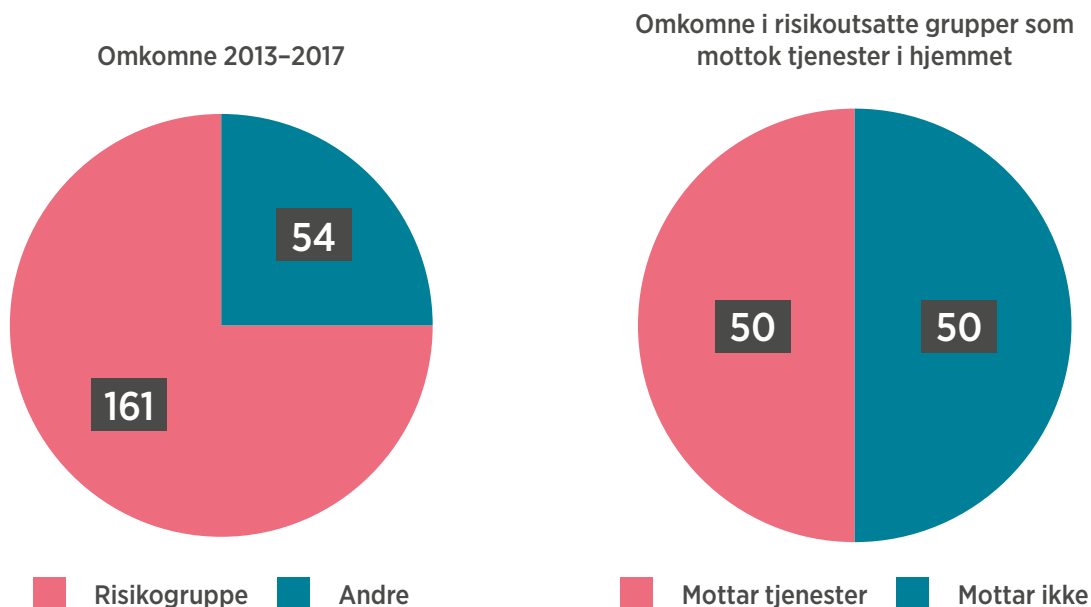
DSB fikk i desember tildelt til sammen 42 millioner kroner fra Gjensidigestiftelsen sin gave til det norske folk, "Det store brannløftet". Midlene skal gå til 3 ulike prosjekter som skal bidra til å utvikle brann- og redningsvesenet og styrke brann sikkerheten i Norge:

- Digital læringsarena for brann- og redningsvesenet.
- Forsterking av arbeidet mot risikoutsatte grupper.
- Tilgjengeliggjøring av BRIS-data.

DSB har i 2017 lagt betydelig kapasitet i å utrede nytt opplæringskonsept for deltidspersonell. Framtidig løsning skal gi et mer fleksibelt opplæringsløp og høyere kvalitet. I tillegg til at fagmiljøet deltar i selve utredningsarbeidet, er det etablert en bred referansegruppe for å sikre fagmiljøets innspill. Utredningen ferdigstilles første kvartal 2018. I 2017 ferdigstilte DSB en konseptutredning for å etablere en digital læringsarena som skal bidra til økt kvalitet i grunnutdanning, etterutdanning og erfaringslæring for alt brann- og redningspersonell. Gjensidigestiftelsen finansierer gjennom "Det store Brannløftet" det som skal bli en fleksibel læringsarena tilpasset brann- og redningsvesenets behov.

Risikobasert forebygging og arbeid mot risikoutsatte grupper

Risikobildet på brannområdet er endret. Mens kommunene tidligere har brukt betydelige ressurser på oppfølging av særskilte brannobjekter, viser statistikken nå at om lag 90 prosent av de som omkommer i brann omkommer i bolig. 75 prosent tilhører en risikoutsatt gruppe. De siste årene har det for de risikoutsatte gruppene vært omtrent like mange omkomne i aldersgruppene over og under 67 år.



FIGUR 3. Omkomne i brann – risikoutsatte grupper.

Mange av de som har en høyere risiko for å omkomme i brann mottar hjemmetjenester og oppfølging fra et kommunalt tjenesteapparat. Tverrsektorielt samarbeid har de senere årene vært fremhevet som en viktig forutsetning for god brannsikkerhet. Effekten av denne formidlingen begynner å vises ved at stadig flere kommuner iverksetter systematisk arbeid og samarbeid om de risikoutsatte gruppene. Dette gjelder særlig samarbeid mellom helse- og omsorgstjenesten og brann- og redningsvesenet. For å få flere kommuner til å iverksette samarbeid, har direktoratet i 2017 arbeidet med å øke kommunenes oppmerksomhet og kunnskap om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper, og har sammen med Helsedirektoratet laget en veileder om samarbeid mellom kommunale tjenesteytere. Det er bevilget midler fra Gjensidigestiftelsen gjennom "Det store brannløftet" til å forsterke veiledningsarbeidet DSB gjør overfor kommunene.

Det er utarbeidet en veileder til private og offentlige virksomheter som eier bygninger. Veilederen skal styrke det systematiske sikkerhetsarbeidet i virksomhetene slik at den positive utviklingen med få branner i særskilte brannobjekter opprettholdes. Det er også gjennomført formidlingsaktiviteter overfor eiere av byggverk i samarbeid med Norsk kommunalteknisk forening (NKF).

Direktoratet har også revidert en veileder for saksbehandling og ivaretagelse av brann- og elsikkerhet i jernbane- og banetunneler.

Det gode forebyggende arbeidet som gjøres ute i kommunene vises i nedgangen i antall dødsbranner de siste årene. Målrettede kommunikasjonsaktiviteter og brannvernkampanjer er utført av brann- og redningsvesen, Det lokale eltilsyn, forsikringsbransjen, Norsk brannvernforening og DSB er også medvirkende årsaker til disse gode tallene.

Forbedret nødmeldetjeneste

Arbeidet for en forbedret nødmeldetjeneste skal sikre bedre innsats overfor nødstilte, legge til rette for god samordning mellom nødetatene og skape sterke fagmiljøer med høy kompetanse. DSB har i 2017 hatt flere aktiviteter som støtter opp under forbedring av nødmeldetjenesten.

Samlokalisering av nødmeldingssentraler

DSB samarbeider med Politidirektoratet om arbeidet med samlokalisering av 110-sentralene og politiets operasjonssentraler. I mars 2017 ble samlokaliseringen i Innlandet 110-region (Hamar) ferdigstilt. I mai 2017 ble 110-sentralen, politiets operasjonssentral og AMK-sentralen i Nordland (Bodø) samlokalisert.

I desember 2017 ble samlokaliseringen i Møre og Romsdal (Ålesund) ferdigstilt. Det er pågående aktiviteter for gjennomføring av samlokalisering i Øst og Sør-Øst (sluttføres mars/april 2018). Prosjekteringsarbeid er igangsatt i Troms med estimert ferdigstilling mot slutten av 2018/begynnelsen av 2019.

De tidlige erfaringene fra de samlokaliserte sentralene viser allerede at *samløkaliseringen har bidratt til økt kjennskap til og forståelse for de/den andre sentralens håndtering av hendelser. Sentralene kan melde om at de har nytte av hverandres nærhet, kunnskap og informasjon i både små og store hendelser.* Fordelen ved at sentralene nå til sammen utgjør et større fagmiljø regionalt trekkes blant annet frem som umiddelbare positive effekter.

Gevinster av samlokalisering forventes i form av kvalitetsforbedringer over tid på forhold som kjennskap på tvers, informasjonsdeling, felles hendelseshåndtering og samvirke. Det er utarbeidet en felles gevinstrealiseringsplan for alle de samlokaliserte sentralene. De samlokaliserte sentralene skal fortløpende gjennomføre en rekke samvirkefremmende aktiviteter, og virkningen av disse vil bli målt jevnlig over flere år fremover. Figuren under viser tidspunkt og type måling av samvirkefremmende aktiviteter ved de samlokaliserte sentralene. I tillegg til dette vil Helsedirektoratet igangsette følgeforskning av arbeidet med samlokalisering av nødmeldingssentralene i Drammen og Bodø.

Region	Tilstandsmåling	Aktivitetmåling*
Innlandet	Juni–august 2017 	Februar–mars 2018 
Nordlandet	Juni–august 2017 	Februar–mars 2018 
Møre og Romsdal	November 2017 	Oktober 2018 
Øst	Februar 2018 	Oktober 2018 
Sør-Øst	Juni 2018 	Februar 2019 

 Gjennomført  Igangsatt  Planlagt

*Aktivitetmåling gjentas to ganger årlig i tre år etter samlokaliseringstidspunktet.

FIGUR 4. Status måling av gevinster av samlokalisering i nødmeldingstjenesten.

Forvaltning av brann- og redningsvesenets utstyr tilknyttet Nødnett

DSB eier branns radioterminaler og IKT-løsninger på 110-sentralene som er tilknyttet Nødnett. Dette innebærer at DSB også har ansvaret for å forvalte utstyret. For å kunne bistå nødstilte på en tilfredsstillende måte er 110-sentralene avhengig av tidsriktige kommunikasjonsløsninger. Dagens oppdragshåndteringssystem for brann trenger å fornyes, derfor sendte DSB ut en RFI (request for information) for oppdragshåndteringssystem for brann i siste halvdel 2017. Som en følge av nærpolitireformen og nye 110-regioner reprogrammeres nå alle branns radioterminaler for å sikre fortsatt samhandling og kommunikasjon mellom nødetatene og andre beredskapsbrukere.

Det at DSB nå også eier og forvalter Nødnett gjør at DSBs fag- og kompetanserolle på brann- og redningsområdet nå har tilgang til et teknologisk miljø som kan bidra til å øke forståelsen om tekniske løsninger og utviklingsområder.

eCall

eCall⁶ skal gi befolkningen i hele EU en ny og rask måte til å kunne kommunisere med nødmeldetjenesten ved trafikkulykker. Formålet med eCall er å øke sikkerheten og redusere antall skadde og omkomne, i tillegg skal det også bidra til å redusere tap av verdier. Dette er et eksempel på hvordan den teknologiske utviklingen treffer nødetatene og nødmeldesentralene. I Norge skal 110-sentralene som en prøveordning motta meldingene. Ordningen blir evaluert fortløpende og den avsluttes etter to år. DSB har startet arbeidet med å anskaffe utstyr til sentralene og implementere løsningen.

Framtidens brann- og redningsvesen – revidert forskrift

En viktig del av DSBs arbeid i 2017 med å legge til rette for at kommunene skal ha brann- og redningsvesen med god evne til å forebygge og håndtere også større og krevende hendelser, har vært revidering av dimensjoneringsforskriften. Forslaget ble levert til JD 1. november. Forskriften fastsetter sentrale premisser for hvordan arbeidet til de kommunale brann- og redningsvesenene drives, og

det har derfor vært viktig for DSB å utarbeide den i tett samarbeid med representanter fra brann- og redningsvesenet og andre relevante parter.

I forslaget beholdes viktige bestemmelser i dagens forskrift, særlig kravene knyttet til bemanning, tidskrav og vaktordninger for beredskap og bemanning for forebygging. Det er viktig å videreføre disse kravene for å opprettholde den desentraliserte beredskapen vi har i Norge og sikre at vi beholder de forebyggende ressursene. Samtidig har vi lagt til rette for nødvendige endringer for at brann- og redningsvesenet skal kunne yte enda bedre tjenester til innbyggerne i fremtiden. Noen av de viktigste forslagene til endringer er krav om tre heltidsledere i alle brann- og redningsvesen og tydeligere krav til ROS-analyser, beredskapsanalyser og nytt krav til en forebyggende analyse. DSB mener at krav om heltidsledelse vil bidra til profesjonelle og slagkraftige brann- og redningsvesen og dermed bedre tjenester for innbyggerne og næringsliv i kommunene.

Det er også foreslått nye og tydeligere bestemmelser om kommunenes ansvar for nødkommunikasjon i brann- og redningsvesenet, blant annet plikt til å benytte Nødnett, samlokalisering av nødmeldesentralene med politiets operasjonssentraler og krav til minste bemanning i operatørrømmet på nødmeldesentralene.

Kapasiteter knyttet til beredskap

DSB har overordnet ansvar for noen kapasiteter som skal bidra til bedre beredskap ved større hendelser; skogbrannhelikopterberedskap og redningsinnsats til sjøs (RITS).

Skogbrannhelikopterberedskap

Å sørge for skogbrannhelikopterberedskap er en kostbar og ressurskrevende tjeneste for hvert enkelt brann- og redningsvesen. DSB har derfor siden midten av 1980-tallet administrert en nasjonal beredskap med skogbrannhelikopter som en ressurs, og sørget for en beredskap med helikopter som bistår brann- og redningsvesen i håndtering av branner i skog og annen utmark.

Skogbrannhelikopteret har bistått brann- og redningsvesen 16 ganger i 2017, 14 branner relatert til skog og utmark, en bygningsbrann og en brann i et barkfyllingsdeponi.

⁶ Utstyr som gjør at det ved trafikkulykker automatisk foretas en oppringning til et nødnummer fra kjøretøyet.

Det har vært satt ekstra beredskap i 49 døgn i 2017. Den faste beredskapen ble avsluttet 15. august 2017. Helitrans AS har i 2017 solgt begge sine tungløfthelikoptre ut av Norge, og DSB har derfor startet en anskaffelsesprosess for å kunne tegne ny kontrakt for denne tjenesten for 2018.

Tilgangen på helikopter med tung løftekapasitet, 3 tonn eller mer, er fra 2018 redusert. Ny fast skogbrannhelikopterberedskap vil ikke kunne baseres på helikopter med tilsvarende løfteevne som den skogbrannhelikopterberedskapen hadde ut 2017.

RITS

RITS er en spisset nasjonal kapasitet som utvikles godt faglig i de deltakende brann- og redningsvesen. Vi ser at kjennskapen til tjenesten er økende blant aktørene i redningstjenesten. Eksempler på dette er at RITS er et tema i MARPART-prosjektet – et internasjonalt sammensatt FoU-prosjekt i regi av Nord universitet i Bodø. Det er også en del av det nordiske samarbeidet innen redning, og følger som tema i øvelser og i diskusjon rundt utvikling av NORDRED-avtalen. RITS ble også omtalt i Stortingets granskingskommisjon som gjennomgikk brannen på Scandinavian Star og som leverte sin sluttrapport høsten 2017.

DSB opprettholder beredskapen gjennom særskilte avtaler. Samtidig er det et ønske om å kunne dreie RITS-tjenesten fra å være en lokal og regional beredskapsressurs til også å være en nasjonal kapasitet som kan benyttes som innsatsstyrke på andre typer hendelser. RITS kjemikalie er et eksempel, der Kystverket har videreutviklet kunnskap og tildelt mer utstyr til to utvalgte brann- og redningsvesen i RITS-ordningen.

RITS har således gitt økt bevissthet i brann- og redningsvesenene om behovet for utvikling av spissede redningstekniske kapasiteter og samarbeidsmuligheter også på tvers for ulike rednings- og beredskapsaktører.

3.1.2 OPPFØLGING AV FUNN OG IMPLEMENTERING AV FORBEDRINGS- OG LÆRINGSPUNKTER ETTER HENDELSER, ØVELSER, OG TILSYN

Delmål 2 - tildelingsbrev 2017:

Økt evne til implementering av forbedrings- og læringspunkter etter hendelser, øvelser, tilsyn og funn i forbindelse med annen virkemiddelbruk.

Arbeidet med samfunnssikkerhet i departementene

Difi og FFI gjennomførte i 2017 en evaluering av tilsynene med departementene. Parallelt med dette har DSB ferdigstilt en intern evaluering av den tredje runden av tilsyn med departementene. Funn i evalueringene viser at det er behov for endringer i ordningen.

Slik tilsynene har vært gjennomført til nå, er dette en lite effektiv måte å skaffe oversikt over det samlede arbeidet med samfunnssikkerhet. Evalueringene påpeker også behovet for å endre ordningen fra frekvensbasert til risikobasert tilsyn. Begge disse endringene er fulgt opp i ny samfunnssikkerhetsinstruks, og DSB har utarbeidet forslag til ny tilsynsordning. Forslaget til ny tilsynsordning ble oversendt JD høsten 2017.

JD fastsatte i 2017 ny samfunnssikkerhetsinstruks⁷ for departementene. Bakgrunnen var blant annet Riksrevisjonens påpekning av at kravene til departementene i kgl.res. 15. juni 2012 har vært for uklare. Helsetilsynet påpekte det samme i sitt tilsyn med JD. Også funn fra evalueringene av tilsynsordningen danner bakgrunnen for innholdet i ny instruks. Kravene til departementene er tydeligere ved blant annet eksplisitt å være knyttet opp til trinnene i risikostyringsprosessen. De tidligere detaljerte kravene til øvelsesfrekvens er erstattet med et funksjonskrav om at øvelsesaktiviteten skal være tilstrekkelig til at departementet kan ivareta ansvaret for krisehåndtering.

⁷ Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet (samfunnssikkerhetsinstruks). Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet 1. september 2017.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

DSB bidro med innspill til arbeidet med instruksen. På bakgrunn av den nye instruksen fikk DSB i oppdrag av JD å revidere veilederen for departementenes samfunnsikkerhetsarbeid. Veilederen forventes å bli ferdigstilt 1. kvartal 2018.

DSB har bistått JD og andre departementer i arbeidet med status- og tilstandsvurderinger. Arbeidet er nært knyttet opp mot Totalforsvarsprogrammets satsingsområder, herunder også rapporteringen til NATO på "Seven Baseline Requirements".

Gjennomføring av øvelser og samordningsrollen

Øvelse Trident Javelin 2017 ble gjennomført 8.-17. november. DSB hadde en koordinerende rolle for de sivile aktørene som deltok i øvelsen. DSB ledet også planleggingsarbeidet på sivil side. Scenario for øvelsen var en høyintensiv NATO artikkel 5-operasjon⁸ på norsk territorium, der Norge skal motta allierte forsterkninger.

Evalueringsprosessen etter øvelse Trident Javelin vil fortsette ut i 2018, men noen funn er tydelige. Øvelsen viste utfordringer med kommunikasjon på gradert samband mellom aktørene i Totalforsvaret. Mangel på graderte kommunikasjonslinjer utfordrer informasjonsflyten. Videre så man et behov for et sammenstilt situasjonsbilde og en avklaring av hvem som skal lage dette.

Øvelsen er tett knyttet sammen med øvelse Trident Juncture som gjennomføres 2018, og er en forberedelse til denne. Øvingsmålene for 2017 fokuserte i hovedsak på å få på plass og prøve ut rutiner for kommunikasjon og kommunikasjonsplattformer. Dette er rutiner som må være på plass for øvelsen i 2018. Funn og læringspunkter fra øvelsen i 2017 skal benyttes i forberedelsene til øvelsen i 2018, samt i arbeidet med å revidere planverk.

Som en oppfølging av HarbourEx (2015) har en bredt sammensatt arbeidsgruppe utarbeidet en tiltaksplan. Disse tiltakene retter seg spesielt mot utvikling av samordning, samvirke og kommunikasjon, og er ment å ta nasjonal beredskap et skritt videre. Ett av tiltakene var å utarbeide en nasjonal veileder for liaisonfunksjonen. Formålet med veilederen er å bidra til økt bevissthet om liaisonfunksjonens potensiale i forbindelse med krisehåndtering og

andre krevende situasjoner. Målgruppen er alle offentlig private og frivillige organisasjoner som kan avgi eller motta liaison. Veilederen ble ferdigstilt i 2017.

Norge har et godt samarbeid med FN's Høykommissær for Flyktninger (UNHCR), og Sivilforsvarets nasjonale kompetansesenter på Starum har i en årrekke vært vertskap for "Workshop on Emergency Management" øvelsene (WEM). Norwegian Support Team (NST), bidrar i disse øvelsene sammen med Sivilforsvarets sentrallager og nasjonal ledelse. Øvelsen gir kunnskap om arbeid i felt, evaluering av camp-struktur, materiellet som benyttes og behovet for ressurser. Gjennomføringen av kursene gir god øvelse og erfaringslæring med hensyn til stabsarbeid. Vertskapsrollen tilfører SFK læring blant annet gjennom forberedelse og utarbeidelse av ulike scenarioer, gjennomføring av øvelsen og leveranse av avanserte markører. Tilbakemeldingene er svært gode og erfaringene bidrar i utvikling av SFK.

Videre har Sivilforsvaret deltatt med mannskaper og materiell i øvelsen SCOPE 2017 (Skagerak Chemical Oilspill Prevention Exercise), den største øvelsen av sitt slag som har blitt arrangert i Norge. Øvelsen hadde 600 deltakere fra 30 ulike organisasjoner og representanter fra 44 var land var til stede. I tillegg deltok 18 store fartøy, 11 små fartøy, to fly, og et helikopter. Sivilforsvaret har ved flere anledninger bistått Kystverket med både mannskaper og materiell ved tidligere oljeutslipp langs kysten.

Nye krav til oppfølging av evalueringer

Siden 2016 har DSB arbeidet med å utvikle veiledningsmateriell knyttet til planlegging, gjennomføring og evaluering av øvelser. Veiledningsmateriellet består av en grunnbok og flere metodehefter, blant annet for ulike type øvelser. I 2017 ble det ferdigstilt et metodehefte for evaluering av øvelser. Dette skal publiseres i 2018. I tillegg er det under utarbeidelse et metodehefte for kontrollerfunksjonen/ lokal øvelsesleder. *En felles tilnærming til arbeidet med øvelser vil bidra til at det blir enklere å øve sammen, både på lokalt, regional, nasjonalt og internasjonalt nivå.*

I 2017 utarbeidet DSB også en veileder for departementene om oppfølging av læringspunkter etter øvelser og hendelser.

⁸ Atlanterhavspaktens artikkel 5, som fastslår at "et angrep på et medlemsland er et angrep på hele alliansen".

Veilederen tar utgangspunkt i de nye kravene til oppfølging av læring etter hendelser og øvelser som blant annet er omtalt i Meld. St. 10 (2016–2017). Den nye samfunnssikkerhetsinstruksen stiller også krav om at det enkelte departement skal kunne dokumentere at det "evaluerer hendelser og øvelser, og sørger for at funn og læringspunkter følges opp gjennom en ledelsesforankret vurdering og tiltaksplan". Veilederen kan sees på som en utdyping av bestemmelsene i instruksen.

DSB har ansvar for de tverrsektorielle evalueringene av øvelsene Trident Javelin og Trident Juncture. Evalueringene sees i sammenheng med formålet om å vurdere hvordan totalforsvaret kan understøtte NATO i en artikkel 5-situasjon. *Øvelsene og evalueringene skal bidra til å utvikle totalforsvaret samt DSB-prosjektet "Sivil støtte til Forsvaret".*

Gjennom Nasjonalt øvelses- og evalueringsforum har DSB ansvar for å være en pådriver for samhandling slik at oppfølging av tverrsektorielle læringspunkter etter øvelser og hendelser blir fulgt opp og implementert på en god måte. DSB arrangerte i desember 2017 et erfaringsseminar i Nasjonalt øvelses- og evalueringsforum der sentrale aktører presenterte implementerte tiltak, samt ga en vurdering av tiltakenes effekt.

Oppfølging av forslagene til forbedringstiltak fra øvelsesevalueringer de siste årene vil etter DSBs vurdering styrke den nasjonale beredskapen, særlig med hensyn til samordning, samvirke og kommunikasjon.

3.1.3 INTERNASJONALT SAMARBEID OG BEREDSKAP MED VEKT PÅ NATO, FN, EU OG NORDEN

DSB har også i 2017 deltatt i internasjonalt samarbeid, særlig i regi av NATO, FN og EU. Direktoratet har også deltatt i regionale samarbeidsfora i Norden, Østersjørådet og under Barents-samarbeidet.

EU

EU er fortsatt ansett som den største og viktigste internasjonale aktøren DSB samarbeider med. EUs Ordning for sivil beredskap (Union Civil Protection Mechanism - UCPM)⁹, som DSB forvalter deltakelsen

i, har vært gjenstand for en evalueringsprosess i 2017. Hovedkonklusjonen fra evalueringen er at EU ønsker en enda sterkere og mer handlekraftig ordning for framtiden. Bakgrunnen er blant annet de mange og kraftige skogbrannene i Europa gjennom året, men også erfaringene EU har gjort seg fra de siste årene med flykning- og migrasjonskrise. DSB deltar i fora og arbeidsgrupper under EUs Ordning for sivil beredskap, faste møter i Civil Protection Committee (CPC), og på generaldirektørmøtene.

I 2017 ble det levert tre prosjektsøknader fra DSB til EUs Ordning for sivil beredskap. Et av prosjektene fikk tilsagn, med en støtte på 650.000 Euro. Prosjektet skal studere sårbarhet ved strømbortfall i byer, og er et samarbeid mellom DSB, Oslo, Bergen og Stavanger samt Nederland og Latvia.

EU-kommisjonen lanserte rett før årsskiftet et nytt ambisiøst lovforslag, RescEU. Arbeidet med dette forslaget og innvirkning på Norges deltakelse i eksisterende Ordning for sivil beredskap vil ha stor oppmerksomhet fra DSB inn i 2018.

Et hovedtema for samarbeidet og forholdet mellom EU og NATO har vært oppfølgingen av felleseklæringer som skal øke samarbeidet mot hybride trusler gjennom operasjonelt samarbeid for cybersikkerhet. Et av tiltakene er opprettelsen av et kompetansesenter innen hybride trusler (CoE) i Helsingfors.

I 2016 ble Helsedirektoratet og DSB bedt om å etablere et pilotprosjekt med en tverrsektoriell beredskapsordning i form av et norsk Emergency Medical Team (NOR-EMT). I løpet av 2017 er pilotprosjektet utviklet i samarbeid med Forsvaret, Folkehelseinstituttet og de regionale helseforetakene, og planlegges sertifisert av FN og EU i februar 2018.

Ny risiko introduseres knyttet til produksjon og lagring av alternative drivstoffer, og ved fyllestasjoner for skip, personbiler og tungtransport. For å påse at sikkerheten ivaretas når nødvendig infrastruktur etableres, har DSB som fagmyndighet for farlig stoff det siste året prioritert å følge utviklingen på området. Internasjonalt har DSB deltatt i møter i regi av ESSF Sub-Group on LNG (European Sustainable Shipping Forum) og EMSA (European Maritime Safety Agency).

⁹ Prop. 105 S (2013–2014) av 23. mai 2014 – Norsk deltakelse i EUs ordning for sivil beredskap (2014–2020).

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Begge organisasjonene er å betrakte som rådgivere for EU blant annet i forbindelse med EUs arbeid med implementeringen av direktivet for "alternative fuel infrastructure" (DAFI). I Norge ledes arbeidet med implementering av dette direktivet av Samferdselsdepartementet, og også her er DSB involvert.

DSB har som fagansvarlig sektormyndighet for eksplosiver og utgangsstoffer for eksplosiver deltatt i EU-kommisjonens "Standing Committee on Precursors". EU-kommisjonen reviderer nå forordningen for utgangsstoffer for eksplosiver. På bakgrunn av det engasjement og de erfaringer DSB har på området, ble DSB anmodet om å lede en egen arbeidsgruppe for å fremme konkrete forslag til endring av forordningen slik at kun profesjonelle brukere skal få tilgang til utgangsstoffer. *Arbeidet med å hindre utgangsstoffer fra å komme ut av den lovlige håndteringskjeden er en del av det terrorforebyggende arbeidet i Europa, og bidrar til å øke sikkerheten til befolkningen.*

FN

FN spiller en nøkkelrolle i koordinering av humanitær respons til naturkatastrofer og komplekse kriser, hovedsakelig gjennom FNs kontor for koordinering av humanitær innsats (UN OCHA). DSB deltar i flere ordninger og nettverk under OCHA og innenfor samarbeidsområder som beredskap, miljø og humanitære innsatsoperasjoner.

I 2016 ble det satt i gang en prosess med å operasjonalisere allerede eksisterende retningslinjer for sivilt-militær koordinering. I 2017 har DSB tatt en mer aktiv rolle i denne prosessen, blant annet ved å delta i den rådgivende gruppen i tillegg til at direktoratet har hatt en person sekundært til OCHAs seksjon for sivilt-militært samarbeid (CMCS) knyttet til standardiseringsarbeid.

UNDAC (United Nation Disaster Assessment and Coordination) er FNs krisehåndteringssteam ved katastrofer, spesielt naturkatastrofer. Gjennom året har norske UNDAC-medlemmer deltatt på obligatoriske treninger i regi av FN, og på ulike opplæringstiltak. Norge har bidratt med betydelig instruktørstøtte ved kurs og treningsvirksomhet i regi av FN OCHA, samt støtte til konseptutviklingsarbeid.

FN arrangerer regelmessige møter innenfor transport av farlig gods på vei og jernbane der DSB er fagmyndighet og representerer Norge. Etter 2010 har antallet kjøretøy med såkalt krokloft for å frakte komprimert naturgass og biogass, økt. Etter flere uhell i Norge med krokloft-løsninger knyttet til transport av avfall, startet DSB i 2015 arbeidet med å få til endringer i regelverket internasjonalt for transporter med farlig gods. Etter fem behandlinger i ulike FN-fora ble forslaget fra DSB behandlet i mai og DSB fikk gjennomslag. *Endringene i farlig gods regelverket vil føre til en bedre transportsikkerhet og skal gjelde fra 2019.*

Sivilforsvarets nasjonale kompetansesenter benyttes jevnlig av FN til gjennomføring av kurs, samlinger og øvelser. Dette er en viktig og synlig del av DSBs UD-finansierte bidrag til FN. I 2017 har det vært arrangert fire kurs: OCHA – FIRST training, 2 UNHCR-kurs, og OCHA – IMPACT training i november, alle med gode tilbakemeldinger.

NATO

I 2017 var arbeidet med sivil beredskap konsentrert om å skape motstandsdyktighet og robusthet i sivile samfunnsfunksjoner og kritisk infrastruktur. Norge har markert seg som et foregangsland på mange av disse områdene, og er en pådriver i et arbeid med motstandsdyktighet, jf. arbeidet med å utvikle totalforsvaret.

Flere nordiske fora og møter fulgt opp NATOs fokus på økt motstandsdyktighet og trusselen fra hybride angrep. Det er etablert et godt nordisk samarbeid på dette grunnlaget i 2017.

NATOs militære myndigheter er særlig opptatt av et godt sivilt beredskapsarbeid som en viktig faktor for å understøtte militære operasjoner. Komiteen for sivil beredskapsplanlegging har i samarbeid med sivile eksperter og faggrupper konkretisert mål for hver av de sju kravene og utarbeidet retningslinjer som skal bidra til at medlemslandene iverksetter tiltak for å oppnå dette. DSB har deltatt inn i dette arbeidet.

Norge har påtatt seg å være vertsnasjon for den store NATO-øvelsen Trident Juncture i 2018. DSB har fått oppgaven med å koordinere norsk sivil deltakelse.

Planlegging for øvelsen har foregått i 2017. At Norge har påtatt seg vertskapet for øvelsen, har fått mye positiv oppmerksomhet også i det sivile beredskapsmiljøet i NATO.

Norden

DSB har et godt samarbeid med de nordiske søsterorganisasjonene. Mye av samarbeidet foregår innen veletablerte og kjente rammer, og særlig under de såkalte «Haga-erklæringene». Haga I-erklæringen dreide seg om samarbeid om å forebygge og redusere konsekvensene av større ulykker, natur- og menneskeskapte katastrofer og andre fredstidskriser.

Haga II-erklæringen fra 2013 har mål om et mer robust Norden gjennom blant annet forebygging, håndtering og gjenoppretting etter alvorlige hendelser. I den sammenheng er et nordisk samarbeid innen sivil beredskap ved sikkerhetspolitiske kriser og utviklingen av nasjonale totalforsvar særlig viktig.

Grenseoverskridende kommunikasjon

Norge og Sverige er de første landene i verden som har laget bro mellom sine nasjonale nødnett. Dette gjør at norske og svenske nød- og beredskapsaktører kan samvirke i felles talegrupper på tvers av landene og ved innsats i nabolandet. Nødetatene og andre brukere forbereder seg til å ta tjenesten i bruk, men er blant annet avhengig av reprogrammering av radioterminaler. DSB og vår svenske samarbeidspartner, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), har felles forvaltning av avtaleverk, retningslinjer og talegrupper.

DSB arbeider nå sammen med Erillisverket, eier av det finske Virve-nettet, for tilsvarende tjeneste mellom Norge og Finland. Testing av den tekniske løsningen i gang, og DSB samarbeider med nødetatene og andre berørte brukere i begge land. Første offisielle samtale mellom Nødnett og Virve fant sted 8. desember 2017.

Østersjørådet og Barents-samarbeidet

Under generaldirektørmøtet på Island i mai 2017 ble en ny felleserklæring og handlingsplan vedtatt. Viktigheten av å styrke egenberedskap og risikobevisssthet i befolkningen ble fremhevet som viktige satsningsområder. DSB har styrket

aktiviteten i Østersjørådet i 2017, og vil også fremover vektlegge samarbeidet i dette rådet.

Øvelse Barents Rescue ble gjennomført i Russland i begynnelsen av september, og DSB deltok i øvelsesplanleggingen.

Internasjonal innsats og bistand

Direktoratet er nasjonalt kontaktpunkt innen sivil krisehåndtering opp mot NATO, EU og FNs sivile krisehåndteringsmekanismer. DSB mottok 35 anmodninger om bistand via EUs Emergency Response Coordinaton centre (ERCC) i 2017.

DSB har en gruppe med norske eksperter som enkeltvis kan nomineres til oppdrag for FN eller EU. I 2017 ble en norsk UNDAC-ekspert sendt på oppdrag til Madagaskar og en norsk EUCP (EU Civil Protection)-ekspert sendt til Dominica, begge etter ødeleggelser fra tropiske stormer.

DSB bidrar med utstyr ved humanitære kriser. I januar sendte Norge 47 tonn med medisinsk utstyr til Mosul i Irak for en verdi av om lag 10 mill. kroner. Materiellet gikk inn i FNs humanitære respons i området. Bidraget ble finansiert av Utenriksdepartementet, og transportkostnadene ble i stor grad dekket av EU.

I samarbeid med Utenriksdepartementet har DSB stående beredskap for humanitær innsats, blant annet gjennom Norwegian support team (NST) og Norwegian UNDAC Support (NUS). Norwegian Support Team (NST) leverer komplette teltleirløsninger for hjelpearbeidere i felt, enten alene eller sammen med DSBs søsterorganisasjoner i International Humanitarian Partnership (IHP). Det har i 2017 vært foretatt sikkerhetsopplæring av personellet. NUS består av små team som leverer feltmessige IKT-/ sambandsressurser, hovedsakelig for FN og deres krisevurderingsteam. NUS har ledet den sentrale IKT-arbeidsgruppen innen IHP, og ressursen benyttes ved internasjonale kurs og øvelser.

I 2017 har NUS bistått med to IKT-eksperter og utstyr til Karibia i september, på oppdrag for UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), som del av et UNDAC-oppdrag i forbindelse med orkanen Irma.

Teamet ga støtte til FN's krisevurderingsarbeid på Barbados, Antigua, Anguilla og British Virgin Islands.

3.2 KUNNSKAPSBASERT FOREBYGGING

Delmål 3 - tildelingsbrev 2017:

Bedre kunnskapsgrunnlag innen eget forvaltningsområde som skal ligge til grunn for egen virkemiddelbruk og faglig støtte til departementets politikkutforming.

3.2.1 KUNNSKAPSUTVIKLING OG FELLES PLANLEGGINGSGRUNNLAG

Forsknings- og utviklingsarbeid i DSB

DSBs FoU-strategi ligger til grunn for FoU-arbeidet i DSB. Det arbeides systematisk for å følge opp strategiens satsingsområder: God kunnskap om risiko og risikostyring, god kunnskap om effekt av virkemiddelbruk, samt synlig og systematisk FoU-arbeid.

Systematisering av FoU-arbeidet er blitt vesentlig styrket i 2017. Det er laget en oversikt over utvalgte relevante tema og et notat om publiseringsindikatorer, som gir en orientering om ulike mål for vurdering av tidsskriftenes prestisje. Det er også laget en oversikt over institutter/sentre, universiteter/høgskoler, programmer/prosjekter mv. med relevans for DSB. Oversikten omfatter nær 40 institutter/sentre, over 20 forskningsmiljøer og tilhørende utdanningstilbud tilknyttet høyere utdanning samt en rekke relevante forskningsprosjekter. En oversikt over ulike begreper og deres definisjoner er utarbeidet og tilgjengeliggjort som en internressurs. Samtidig gir arbeidet med målrettet kunnskapsformidling, gjennom FoU arrangementer, økt mulighet til å ta i bruk forskningsbasert kunnskap inn i DSBs arbeid. Disse FoU-seminarene bidrar til å skape relasjoner mellom ulike FoU-miljøer og DSB.

Samarbeidet med Høgskolen i Sørøst-Norge materialiserte seg i 2017 blant annet i et seminar om Tillit og samfunnsikkerhet. Seminaret ble svært godt mottatt.

Som en del av Gjensidigestiftelsen gave til det norske folk, prosjektet "Det store brannløftet", er det satt av ca. 35 mill. kroner til forskning. Gjensidigestiftelsen har gitt Norges Forskningsråd oppgaven med å forvalte disse midlene gjennom etablering av en sentermodell. DSB har bidratt i planleggingen, og er med i satsningsstyret.

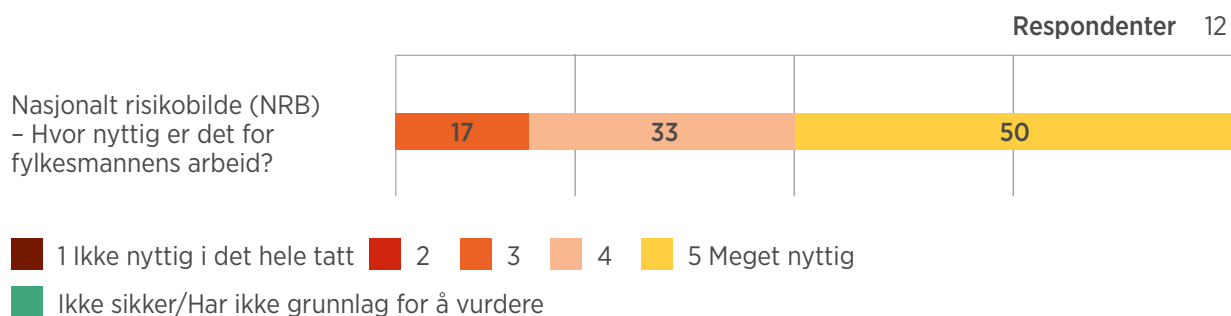
Analyse av krisescenarioer (AKS)

Frem til 2017 har DSB analysert 23 ulike krisescenarioer. To nye risikoanalyser er gjennomført i 2017: "Hybrid angrep mot Norge" og "Antibiotikaresistens: MRSA-utbrudd i Vestfold". Det analyserte hybride angrepet består av et cyberangrep mot strømforsyningen og informasjonsangrep mot legemiddelforsyningen. Analysen er gjennomført i nært samarbeid med sentrale fagmiljøer som PST, NSM, Forsvarets stabsskole, Helsedirektoratet, Legemiddelverket og NVE. Folkehelseinstituttet, Veterinærinstituttet og Mattilsynet har spilt en sentral rolle i arbeidet med krisescenarioet om antibiotikaresistens.

Bruk av analyser av krisescenarioer

I Kommuneundersøkelsen 2017 var det formulert et spørsmål knytt til hvor nyttig kommunene opplevde AKS-rapportene å være for eget arbeid. Det samme spørsmålet ble stilt til fylkesberedskapssjefene i en undersøkelse i 2016. Resultatene er oppsummert på neste side.

Resultater spørreundersøkelse i embetene om DSBs virkemidler oktober 2016



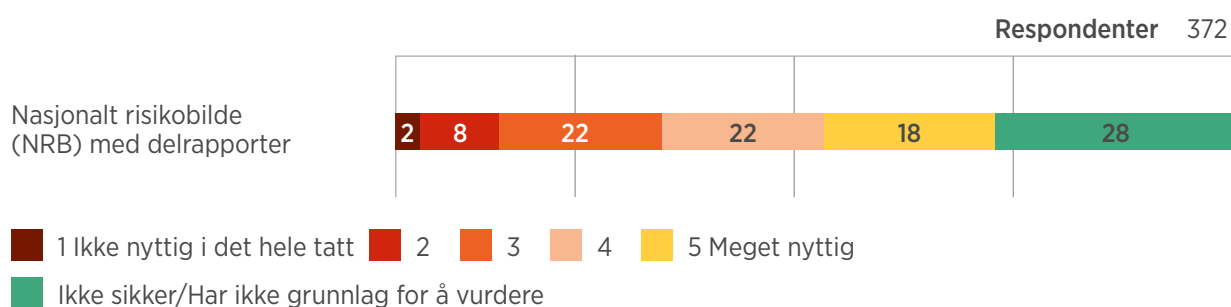
Gjennomsnittlig skår for nytten av nasjonalt risikobilde (NRB, nå kalt AKS) blant fylkesberedskapssjefene var 4,3 på skalaen fra 1 til 5. NRB skårer høyest av de 13 DSB-tjenestene

og -produktene det ble spurt om nytteverdien av. Alle fylkesberedskapssjefene mente at NRB var nyttig (skår 3-5), mens 50 prosent mente at NRB var meget nyttig.

Kommunenes nytte av DSBs virkemidler KU17

Spørsmål om DSBs virkemidler i kommuneundersøkelsen 2017

DSB står bak en rekke produkter og tjenester som skal bidra til å styrke kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap. Hvor nyttig mener du de følgende er for å styrke arbeidet med samfunnsikkerhet i din kommune?



ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Gjennomsnittlig skår for nytten av NRB blant kommunene var 3,6 på skalaen fra 1 til 5. NRB ligger på 5. plass av de ti DSB-tjenestene og -produktene det ble spurt om nytteverdien av.

62 prosent av fylkesberedskapssjefene mente at NRB var nyttig, mens 18 prosent mente at NRB var meget nyttig.

Fra en brukerundersøkelse om NRB gjennomført oktober 2014 vet vi at nesten samtlige departementer og fylkesmannsembeter brukte NRB i eget arbeid, mens halvparten av kommunene gjorde det. Også mange av departementenes underliggende etater brukte NRB (83 prosent).

Disse undersøkelsene bekrefter at NRB/ AKS i stor grad brukes i eget arbeid med samfunnsikkerhet av aktører både på sentralt, regionalt og lokalt nivå. I tillegg bidrar prosessen med analysene til viktige arenaer for utveksling av informasjon og forståelse mellom aktører.

Kunnskapsbanken

Kunnskapsbanken er arbeidstittelen på en løsning som skal bidra til økt kunnskap på samfunnsikkerhetsfeltet. Løsningen skal levere nye kunnskapsprodukter, metodestøtte og teknologistøtte for sammenstilling, tilgjengeliggjøring og publisering av data, samt støtte til analyseprosesser.

Kunnskapsbanken skal bidra med systematisk oversikt over risiko og sårbarhet, og legge til rette for gode faglige analyser innen samfunnsikkerhetsfeltet. Prosjektets effektmål "Redusere samfunnets tap av verdier som følge av uønskede naturhendelser" understøtter JDs mål for samfunnsikkerhetsskjeden.

DSB startet planleggingen av prosjektet Kunnskapsbanken i andre halvår 2017. DSBs samarbeidspartnere i Naturfareforum er også sentrale i arbeidet. Prosjektet er støttet gjennom DIFIs medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter med 15 mill. kroner.

Resultatmålene for Kunnskapsbanken er presiseringer av DSBs mål om at DSB skal ha kunnskap og oversikt, levere tjenester med høy kvalitet samt utnytte ressursene innovativt og effektivt. *Resultatmålene til prosjektet er:*

- *Bedre oversikt over risikoområder.*
- *Sammenstille data om uønskede hendelser og konsekvenser av disse.*
- *Styrket kunnskapsgrunnlag for risiko- og sårbarhetsanalyser .*
- *Bedre analyser av naturhendelser og deres konsekvenser for samfunnsverdiene.*
- *Styrket samarbeid mellom myndigheter om formidling av informasjon om risiko og sårbarhet.*
- *Styrket kunnskapsgrunnlag for samfunnsøkonomiske analyser av forebyggingstiltak.*
- *Styrket forebyggende samfunnsikkerhetsarbeid lokalt, regionalt og nasjonalt.*

De viktigste brukerne av Kunnskapsbanken skal være fylkesmenn og kommuner. Løsningen vil imidlertid også kunne gi gevinster for flere brukere og knyttet til flere typer uønskede hendelser.

Prosjektet er kompetansehevende og relasjonsbyggende og er blitt godt mottatt av eksterne og interne samarbeidspartnere.

Kunnskapsbaserte brann- og redningsvesen

Rapporteringsløsningen BRIS (**B**rann, **R**edning, **I**nnrapportering og **S**tatistikk) ble tatt i bruk av alle landets brann- og redningsvesen i 2016, for å skape et kunnskapsgrunnlag for videre utvikling av brann- og redningsområdet i Norge. Høsten 2017 ble det gjennomført en brukerundersøkelse blant alle brann- og redningsvesen for å vurdere brukernes oppfatning og effekter av BRIS. Undersøkelsen viser blant annet følgende:

- 83 prosent er alt i alt meget godt eller godt fornøyd med rapporteringsløsningen BRIS.
- 88 prosent er helt eller delvis enig i at BRIS er en brukervennlig løsning.
- 87 prosent er helt eller delvis enig i at tidsbruken ved registrering av hendelser og oppdrag er akseptabel.

Når det gjelder effekter av BRIS på kunnskapsutvikling, er dette som ventet en langsiktig prosess, som også er avhengig av mange andre faktorer enn BRIS. Mange brann- og redningsvesen synes det er krevende å bruke data fra løsningen, og data derfra er ikke tilgjengelig for andre enn DSB og brann- og redningsvesenene. Andelen brann- og redningsvesen som har tatt i bruk statistikk som grunnlag for utvikling av egne

oppgaver har likevel økt betydelig etter at BRIS ble innført.

DSB fikk i 2017 midler av Gjensidigestiftelsen til å gjøre data fra BRIS enklere tilgjengelig for analyse og formidling for brukerne. Data skal presenteres på en måte som gjør at brann- og redningsvesenet kan bruke de direkte som grunnlag for sentrale arbeidsprosesser knyttet til forebygging, beredskap og beslutningsprosesser. I tillegg skal data fra BRIS tilrettelegges bedre for eksterne brukere. Det forventes at dette vil gi betydelig økning i bruken av BRIS, og dermed bidra til samfunns effekter som et tryggere samfunn og redusert tap av verdier. Arbeidet med videreutvikling av BRIS vil gjennomføres i 2018 og 2019.

BRIS ble valgt ut som en av fire finalister til Direktoratet for økonomistyring (DFØ) sin konkurranse om effektive tiltak i staten, Bedre stat-prisen 2017, hvor løsningen fikk hederlig omtale.

3.2.2 SAMFUNNSSIKKERHET- OG BEREDSKAP SARBEID PÅ SENTRALT, REGIONALT OG LOKALT NIVÅ

Fylkesmannens arbeid med samfunnsikkerhet

Fylkesmennene er DSBs viktigste kanal ut mot kommunene og mot andre regionale aktører. DSB følger opp fylkesmennene gjennom styrende dokumenter, årsrapportering, styringsmøter og gjennom ulike møtefora.

I 2017 ble det gjennomført to fagsamlinger for fylkesberedskapssjefene, samt erfaringsseminar for planområdet og tilsynsseminar. Fra 2017 har også Sysselmannen på Svalbard deltatt på samlingene.

Det ble også gjennomført styringsmøter med fylkesmennene i Buskerud, Agder, Østfold og Troms.

DSB har tilskrevet fylkesmennene om behovet for at samfunnsikkerhet og beredskap blir godt ivaretatt og gitt en tydelig plassering i organisering av fylkesmannsembetene i forbindelse med regionreformen. Dette er også formidlet gjennom felles etatsstyringsmøte med fylkesmennene og i styringsmøtene. DSB har sendt ut brev som klargjør vår forventning til embetene med hensyn til tilgjengelighet, og om den videre utviklingen av totalforsvaret.

DSB ser at fylkesmennene jobber godt og systematisk med samfunnsikkerhet og beredskap, både i oppfølgingen av kommunene og overfor andre regionale aktører. Dette gir seg blant annet utslag i stadig bedre resultater i DSBs årlige kommuneundersøkelse. Vi ser også at fylkesmannen i større grad enn tidligere tar sin regionale samordningsrolle og at fylkesberedskapsrådene er blitt en viktig samordningsarena på regionalt nivå.

Kommunal beredskapsplikt

Forskrift til kommunal beredskapsplikt stiller noen minimumskrav til kommunenes helhetlige ROS-analyse. Kommuneundersøkelsen (februar 2017) viser at 96 prosent av kommunene har gjennomført helhetlig ROS. Undersøkelsen viser også en markant økning av kommuner som tilfredsstillere flere av minimumskravene, fra 48 prosent i 2016 til 67 prosent i 2017.

Hele 98 prosent av kommunene har en overordnet beredskapsplan. Når vi sjekker for utvalgte krav, faller imidlertid prosentandelen betydelig. 53 prosent har en overordnet beredskapsplan som tilfredsstillere utvalgte krav. Årets resultater viser en økning av kommuner som tilfredsstillere flere av minimumskravene til overordnet beredskapsplan, fra 41 prosent i 2016 til 53 prosent i år, men det er stadig rom for forbedring.

Ny veileder for forskrift om kommunal beredskapsplikt er utarbeidet, med planlagt publisering første halvår 2018. Den legger til rette for felles rammer og forståelse av de enkelte bestemmelsene til kommunal beredskapsplikt. Gjennom veilederen, og formidling av denne, forventes det at kommunene får en bedre forståelse av sitt ansvar for å se helheten i samfunnsikkerhetsarbeidet, blir bedre i stand til å jobbe systematisk med samfunnsikkerhet og beredskap, og ser sammenhengen mellom kommunens helhetlige ansvar og det ansvaret som ligger hos ulike virksomheter og lokale aktører.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Beredskapsplanverk og Sivilt beredskapssystem

DSB, Sivilforsvaret og fylkesmennene omfattes av det nasjonale beredskapsplanverket, Nasjonalt beredskapssystem. Den sivile delen av planverket er Sivilt beredskapssystem (SBS). Både DSB og fylkesmennene har ansvarsområder som er beskrevet i planverket. Planverket er overordnet, og myndigheter som omfattes bør ha egne underliggende planverk som operasjonaliserer og konkretiserer eget ansvar slik det er formulert i SBS.

Planverket er endret de siste årene, og det har vært behov for å revidere underliggende planverk i en rekke sektorer. DSB har i 2017 ledet et prosjekt som har revidert underliggende planverk til SBS i DSB for Sivilforsvaret. Videre er det utarbeidet maler for underliggende planverk hos fylkesmennene. *Revisjonen styrker evnen til å kunne ivareta eget ansvar og oppgaver dersom det skulle oppstå en situasjon der SBS blir tatt i bruk*

Fylkesmennene har som følge av prosjektet fått et godt utgangspunkt for utarbeidelse av egne underliggende planverk, og bruk av felles mal gjør også at disse planverkene blir helhetlig utarbeidet på tvers av fylkes- og regionsgrenser.

I tillegg til å øke kvaliteten på SBS-planverket, har prosjektet bidratt til kompetanseheving hos DSB og fylkesmennene om det nasjonale beredskapssystemet. DSB har avdekket behov for justeringer i det overordnede SBS-planverket. Forslag til justeringer er sendt JD.

Det er som en forlengelse av DSBs dokumenter utarbeidet terrorberedskapsplan og sikkerhetsinstruks for sivilforsvarsdistriktene. Trusselsituasjonen og PSTs trusselvurdering følges opp i dialog med politiet.

Videre er det utarbeidet mal for SikringsROS til bruk i sivilforsvarsdistriktene på bakgrunn av PSTs trusselvurderinger.

Sivilforsvaret har deltatt i revisjon av ny veileder for redningstjenesten (LRS mønsterplan) og ny håndbok for redningstjenesten i samarbeid med øvrige nasjonale samvirkeaktører.

3.2.3 EØS-MIDLENE – KLIMATILPASNING OG CBRNE

Gjennom EØS-midlene bidrar Norge til sosial og økonomisk utjevning i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS). Støtten styrker også samarbeidet mellom Norge og mottakerlandene. Arbeidet er organisert gjennom en rekke programmer, der norske etater deltar som programpartner.

Forrige programperiode (2009–2014), der DSB har deltatt på programområdet *Climate Change Adaptation*, ble avsluttet i 2017. DSB har vært programpartner (DPP) i Slovakia (sammen med NVE), Ungarn, Portugal og Latvia (sammen med Miljødirektoratet). Sluttrapport er oversendt Financial Mechanism Office med kopi til JD. *Gjennom samarbeidet har DSB opparbeidet et omfattende kontaktnett i mottakerlandene, fått mye innsikt i relevant arbeid i mottakerlandene, og betydelig internasjonal erfaring.*

CBRNE-prosjekt med Polen

Med finansiering gjennom Norway Grants 2009–2014, deltok DSB sammen med FFI i et CBRNE-prosjekt. Prosjektet var ledd i utvikling av en nasjonal strategi for CBRNE-beredskap i Polen. Erfaringsutveksling og kunnskapsdeling var viktige elementer i prosjektet, som var et forprosjekt til et større CBRNE-prosjekt som skal gjennomføres mellom Polen og Norge under EØS-midlene 2014–2021. Prosjektet med Polen vil mest sannsynlig settes i gang i 2019 med en finansieringsramme på 6 mill. euro.

3.2.4 ELSIKKERHET

Norge er et av de mest gjennomelektrofiserte landene i verden og hvor energibehovet dekkes gjennom egenprodusert "grønn energi". Elsikkerhetsnivået er høyt, men nye forventninger og en rekke endringer i samfunnet vil påvirke behov og muligheter innen elsikkerhetsarbeidet fremover. Et moderne samfunns stadig økende avhengighet av stabil og sikker strømforsyning vil stille store krav til elsikkerhet og teknisk sikkerhet i anlegg og utstyr.

Sikkerhetsmessig står enkelte virksomheter på stedet hvil mens det hos andre er observert betydelige forbedringer i sikkerhetsnivået og holdninger til sikkerhetsarbeidet.

Uvær medfører ofte omfattende lokale feilsituasjoner som resulterer i relativt lange bortfall av strøm. Slike hendelser danner grunnlag for regelverksendringer.

Det ble i 2017 rapportert inn 462 ulykker med elektrisk årsak, hvor 123 medførte personskade og en person døde. Antall registrerte ulykker har vært stigende de siste årene, og tendensen synes å være at et økende antall ulykker får større konsekvenser. Antallet dødsulykker avviker også fra trenden de senere år selv om antallet er lite.

Sterke trender av betydning for elsikkerheten

Høyt investeringsnivå innen energiforsyningen

Norge står overfor et historisk høyt investeringsnivå innen energiforsyningen. Fra begynnelsen av 1990-tallet og frem til i dag har det vært en lang periode med lave investeringer. Dette har snudd, og det er nå igangsatt og planlagt store investeringer og rehabiliteringer av både produksjonsanlegg og strømmnett. Det er estimert at nettselskapene skal investere for nær 140 mrd. kroner frem til 2025.¹⁰ Statnett alene planlegger å investere 40–50 mrd. kroner i nettanlegg frem til 2020.¹¹ Vi vil også i økende grad få strømkunder (konsumenter) som også selv vil produsere energi – såkalte produsenter. Dette styrker tilbudet av energi, samtidig som uregulert elektrisitetsproduksjon kan gi utfordringer for den primære energiforsyningen.

Elektrifisering av transportsektoren

Det er i gang en omfattende elektrifisering av transportsektoren. God elsikkerhet er en forutsetning for at *det grønne skiftet* skal bli en realitet. De siste årene har det vært en sterk vekst i antall elektriske kjøretøy på norske veier.¹² Ved utgangen av 2017 var det registrert nesten 140 000 elbiler og 9 000 ladepunkter i Norge. Veksten kommer til å fortsette, og elektrifiseringen innen transportsektoren omfatter også andre transportmidler som busser og ferger. Regjeringen har varslet at man vil tilrettelegge for bruk av landstrøm i norske havner¹³, og Statens vegvesen, som sentral kravstiller til ferger, har tatt opp behov for større grad av standardisering av landtilkoblinger.

Det er nå besluttet landtilkobling også for Hurtigruten.

Digitalisering av energiforsyningen

En raskt tiltakende digitalisering av energiforsyningen innebærer effektivisering og bedre overvåking av nett og anlegg, men gir også nye former for risiko for uønskede hendelser.

De siste årene har digitaliseringen i energiforsyningen økt ytterligere, og med den pågående utrulling av 2,5 mill. smarte strømmålere (AMS)¹⁴ gir dette energiforsyningen nye, store muligheter til å analysere, effektivisere, planlegge og vedlikeholde driften av strømmettet. Det gir også nettselskapene mulighet til å lokalisere og reparere feil raskere, og med det øke både elsikkerheten og forsyningssikkerheten.

Strukturendringer i elektrobransjen

Strukturendringer i energibransjen og andre sektorer har betydning for DSBs oppfølging av elsikkerheten. Økt konkurranse om oppdrag og internasjonalisering medfører at nye virksomheter vil komme inn i markedet. Dette vil kunne få betydning for risikonivå og direktoratets valg av tilnærming. Som en særlig problemstilling kommer økt risiko for arbeidslivs- og økonomisk kriminalitet, som også har betydning for elsikkerheten.

Utenlandsk arbeidskraft og kompetanse

Det er et høyt innslag av utenlandsk arbeidskraft også innenfor elektroarbeid. Det er behov for å ha like god oppfølging av kvalifikasjoner og kompetanse hos disse som for fagfolk med utdanning fra Norge. Utfordringer er knyttet til arbeidstakere som er vant til en annen type arbeids- og sikkerhetskultur, samt tekniske løsninger som ikke tilfredsstillende norske krav. Videre er det utfordringer med kontroll på dokumenterte kvalifikasjoner og risiko for dokumentfalsk. Dette kan føre til økt risiko for ukvalifisert arbeid på elektriske anlegg.

Viktige forhold på forbrukersiden er blant annet risiko for økt privat import av utstyr som ikke tilfredsstillende europeiske sikkerhetskrav, integrasjon av kommunikasjonsløsninger i elektrisk utstyr, høyere effektforbruk, gamle elektriske anlegg

¹⁰ <http://ssb.no/energi-og-industri/artikler-og-publikasjoner/kraftinvesteringer-i-stotet> (Statistisk sentralbyrå, publisert 8. desember 2016.)

¹¹ <http://statnett.no/Media/Nyheter/Nyhetsarkiv-2016/Statnett-oppretholder-investeringsnivaet-i-stromnettet/>

¹² Meld. St. 25 (2015–2016): *Kraft til endring*.

¹³ Meld. St. 25 (2015–2016): *Kraft til endring*, side 204–205.

¹⁴ Alle strømkunder i landet skal få AMS-målere innen 1. januar 2019.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

som ikke nødvendigvis er dimensjonert for nye bruksmønstre og "Smarte hus"-løsninger.

Klimaendringer og ekstremvær

Klimaendringene vil sannsynligvis føre til "et varmere og villere vær" i Norge.¹⁵ Det forventes et økt antall tilfeller av ekstremvær.¹⁶ Ekstremvind, mye nedbør på kort tid, havnivåstigning og stormflo, ising på linjenettet, tørkeperioder og lynnedslag vil påvirke elsikkerheten ved at man både kan forvente direkte skader på anlegg og potensielt flere indirekte skader gjennom økt belastning på elektriske anlegg og utstyr.

Samfunnsendringer

En rekke endringer i samfunnet vil i vesentlig grad påvirke behov og muligheter innen elsikkerhetsarbeidet fremover. Dette omfatter restruktureringer innenfor industri og annet næringsliv, men også omorganiseringer innen offentlig sektor. For eksempel vil organisering, ressursrammer og retnings-linjer til nødetatene, sammenslåing av fylkene (regionalisering) og mer samarbeid/sammenslåinger av kommuner ha stor betydning.

Samhandlingsreformen

Flere eldre og pleietrengende blir boende hjemme, både fordi vi lever lengre enn før og fordi det er et politisk ønske om å tilrettelegge for dette (samhandlingsreformen). Det er positivt å se en synkende tendens i antall dødsbranner. Det er samtidig viktig å være proaktiv til den videre utviklingen, herunder overvåke og påvirke sikkerheten knyttet til avansert elektromedisinsk utstyr innen pleie- og omsorgssektoren generelt, og hos hjemmeboende syke/gamle spesielt.

Kritiske samfunnsfunksjoner og behov for stabil strømforsyning

Feil i elektriske anlegg i objekter eller systemer som ivaretar kritiske samfunnsfunksjoner kan direkte eller indirekte medføre fare for liv og helse, og få store økonomiske konsekvenser. Samtidig som de fleste funksjoner i samfunnet er sterkt avhengig av energiforsyning, er det også pekt på mangelfull egenberedskap hos enkelte samfunnsfunksjoner ved bortfall av ordinær strømforsyning.

En konsekvens av den teknologiske utviklingen er at kritiske samfunnsfunksjoner i stadig større grad vil være helt avhengig av robust og sikker strømforsyning og sikre og stabile ekomtjenester. Samtidig vil det være en gjensidig avhengighet mellom energiforsyning og ekom, og vi ser en teknologikonvergens som innebærer at de samme anleggene og det samme utstyret vil være underlagt både el-tilsynsloven¹⁷ og ekomloven.

Elsikkerhet - tilpasning til framtidens utfordringer

Sluttrapporten fra den helhetlige gjennomgangen av DSBs arbeid med elsikkerhet (Elsikkerhetsrapporten) oppstiller 15 anbefalte tiltak for å sette direktoratet i stand til å møte framtidens utfordringer frem mot 2030. Fire av disse er igangsatt i 2017.

Handlingsrom for gjennomføring av tiltak – forslag til lov- og forskriftsendring

Elsikkerhetsrapporten viser at en stor andel av ressursene benyttes på tilsyn og i liten grad på kompetanse, analyse og utredninger, regelverk (forskrifter og standarder), saksbehandling, informasjon og veiledning. En grunnleggende forutsetning for å kunne endre dette er å få handlingsrom med hensyn på bruk av virkemidler innenfor de ulike sektorene. Dette vil kreve et nytt finansieringssystem med sektoravgifter som ikke knyttes direkte til bruk av ett virkemiddel slik som dagens tilsynsavgift. Forslag til lov- og forskriftsendringer ble oversendt departementet 29. juni 2017. Det foreslås også innført gebyr for saksbehandling av søknader fra utenlandske elektrofagfolk.

Elektronisk søknadsportal for utlendinger

Lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, som gjennomfører Direktiv 2013/55/EC¹⁸, stiller krav til at en elektronisk søknadsportal skal være tilgjengelig for andre EØS borgere. DSB har som første direktorat og godkjenningsmyndighet for 28 lovregulerte yrker, skrevet kontrakt om bruk av elektronisk søknadsportal for søknader om anerkjennelse av yrkeskvalifikasjoner som er utviklet

¹⁵ Se NOU (2015:16): *Overvann i byer og tettsteder*.

¹⁶ Se bl.a. NVE-rapport 89/2015: *Vil klimaendringene ta fra oss lyset i lampen?*

¹⁷ Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven)

¹⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/55/EU av 20. november 2013 som endrer direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner og forordning (EU) nr. 1024/2012 om administrativt samarbeid gjennom informasjonssystemet for det indre marked (IMI-forordningen).

for Kunnskapsdepartementet. Behandlingen av søknadene som kommer til DSB vil fortsette på samme måte som i dag.

Utvikling av et saksbehandlingsverktøy for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, som kan effektivisere saksbehandlingen og i noen grad automatisere denne, vil bli påbegynt i 2018 og omfatte alle yrker DSB regulerer.

Teknologisk utvikling og oppdatert forvaltningskompetanse

Den teknologiske utviklingen på el-området er i rask utvikling og dette krever økt fokus på FoU og standardisering. Som nasjonal elsikkerhetsmyndighet må DSB følge med i denne utviklingen og påvirke arbeidet. Elsikkerhet skapes i standardiseringskomiteene. Vi må bidra til at nasjonale behov blir ivaretatt og at vi tilegner nødvendig kompetanse.

DSB deltar derfor i prioriterte normkomiteer under Norsk Elektroteknisk Komité og i ulike fora som elbilforum, batteriforum og arbeidsgrupper for elektrifisering av skipsfarten samt forskning knyttet til smarte strømnett (CINELDI).

Tiltak mot arbeidskriminalitet (akrim)

DSBs regelverk stiller kvalifikasjonskrav for hvem som kan bygge og vedlikeholde elektriske anlegg i Norge og vi ser at det i økende grad er aktører som opererer utenfor lovverket også på elektrosiden. Det er derfor formålstjenlig å samarbeide med andre myndigheter i akrim-grupper.

Skatt Vest har anslått at den ulovlige aktiviteten innen bygg- og anleggsbransjen i Hordaland tilsvarer mellom 4–11 mrd. kroner årlig. Dette skulle tilsi at den ulovlige aktiviteten innenfor elbransjen i samme område, utgjør 300–600 mill. kroner. DSB anser dette arbeidet som viktig for elsikkerheten og ønsker å videreutvikle dette gjennom at flere DLE¹⁹ samarbeider med etablert akrim-gruppe innenfor sitt geografiske område.

Inntektsstyrt tilsyn

Tilsyn er et viktig virkemiddel for å sjekke ut at reguleringen av elsikkerheten fungerer som forventet og å avdekke trender. Det gjennomføres i dag et stort antall tilsyn hvert år, men valg av tilsynsobjekt blir i større grad styrt av krav til oppnåelse av inntektskrav og ikke hva som gir størst effekt. En eventuell overgang til mer risikobasert tilsyn forutsetter en endring av finansieringen i samsvar med de forslagene som er oversendt departementet, og at det tilføres ressurser for analyse og kartlegging på elsikkerhetsområdet. Kunnskap om objektene er svært viktig i en risikobasert utvelgelse av hvilke som skal underlegges tilsyn.

Tabellen nedenfor viser utviklingen for de forskjellige tilsynsområdene siden 2010. Det fremkommer at tilsyn på maritimt område er stabilt høyt og dette begrunnes i at skipet må ha en tilsynserklæring fra DSB for å kunne seile. Tilsyn baseres på DSBs forskrift om maritime elektriske anlegg og er hjemlet i el-tilsynsloven.

¹⁹ Det lokale elektrisitetstilsyn hos nettselskapene.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Tilsynsområde	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nett- og kraftselskap	183	185	183	191	152	141	122	66
Industrivirksomheter	84	69	67	73	45	42	26	3
DLE	143	118	74	69	72	68	54	21
Skip	298	285	252	253	282	270	252	308 ²⁰
Andre objekter (småkraftverk, vindkraft- verk, installatører, havbruksanlegg m.fl.)	35	25	35	17	17	20	13	6
Offshore, flyttbare enheter (MOU), inkl. oljeplattformer under bygging	24	31	39	58	39	47	22	24
Jernbane og sporvei	5	2	6	4	3	8	2	2
Sum ELS	772	715	656	665	610	596	491	430

TABELL 4. Utførte tilsyn 2010–2017 fordelt på tilsynsområder.

Avklaring av grenseflater – konvergerende teknologi
DSBs forvaltning av el-tilsynsloven har grenseflater mot en rekke andre etaters forvaltningsområder, bl.a. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (NKOM), Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Sjøfartsdirektoratet (SD), Petroleumstilsynet (Ptil), Direktoratet for byggkvalitet (DiBK), Arbeidstilsynet (AT). Elsikkerhetsrapporten anbefaler spesielt at grenseflatene mot NKOM og NVE avklares. Dette har sin bakgrunn i at disse tre etatene til dels regulerer de samme anleggene og det samme utstyret. DSB har på bakgrunn av dette startet en dialog med NKOM høsten 2017 og vil på tilsvarende måte følge opp grenseflatene mot NVE våren 2018.

Forventede effekter av foreslåtte tiltak innen elsikkerhetsområdet

Nytt finansieringssystem – forslag til lov- og forskriftsendring

Innføring av et nytt finansieringssystem vil kunne gi en forutsigbar finansiering og handlingsrom for endringer, valg av virkemidler og risikobasert tilsyn. Flere sentrale aktører i bransjen etterlyser en mer transparent ordning med tilsynsavgiften og oversikt over hva den benyttes til i DSB.

En ny finansieringsordning vil kunne åpne muligheter for å ta inn etterslepet innen hele forvaltningen av elsikkerhetsområdet, hvor det i dag er budsjettmessig underdekning av viktige oppgaver som for eksempel regelverksutvikling og saksbehandling.

Effekten for sluttbruker/ befolkningen vil være høyere elsikkerhet gjennom en mer risikobasert bruk av virkemidler og større fleksibilitet i forvaltningen av fagområdet for å møte endringer i risikobildet. Ordningen vil dessuten innebære at kostnadene knyttet til en tjeneste belastes de som berøres av denne.

²⁰DSBs tilsyn ligger til grunn for Sjøfartsdirektoratets utstedelse av sertifikater. Dersom et maritimt tilsyn prioriteres bort vil konsekvensen være at fartøyet ikke får forlate havn.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Gevinster	For hvem, og hvordan fremkommer gevinsten?
Færre ulykker	Gevinsten vil først og fremst komme norske forbrukere og befolkning til gode, ved at tiltaket forebygger skader grunnet tilgang på informasjon.
prissatt nyttevirkning	Færre ulykker vil også gi lavere behandlingskostnader i helsevesenet, færre utrykninger for brann- og redningsvesenet, lavere produksjonstap som følge av sykefravær og færre krav rettet mot forsikringsbransjen.

Prosjektgruppen mener det er grunnlag for å anta en reduksjon i antall ulykker på minimum 0,3 prosent, noe som innebærer ca. 30 færre ulykker per år. Gevinst målt i kroner på 25 mill. kroner per år og dette representerer en gevinstfaktor på 17,7 mill. kroner. I følge Difi er dette å anse som en høy gevinstfaktor for et digitaliseringsprosjekt i staten.

Andre ikke-tallfestede positive konsekvenser

- Mer målrettet veiledning på produktsikkerhetsområdet.
- Mer risikobasert tilsyn og kontroll med farlige produkter.
- Økt tillit hos forbrukerne.
- Konkurransen på mer like vilkår.
- Næringsutvikling som følge av delte data.

Prosjekt "Én Produktenhet"

Prosjektet hadde oppstart i desember 2016, og i løpet av 2017 fullførte prosjektet følgende tre hovedoppgaver:

- Slå sammen Enhet for elektriske produkter og Enhet for forbrukersikkerhet til en ny felles Enhet for produktsikkerhet (PRO) i DSB.

Den nye enheten ble opprettet 1. mars 2017. *Internt forventes det effektiviseringsgevinster, et mer robust fagmiljø, bedre leveranser som følge av faglige synergier og at DSB vil framstå som en tydeligere produktsikkerhetsmyndighet.* I forlengelse av dette er forventede samfunns effekter en *reduksjon i antall ulykker og skader med produkter og forbrukertjenester, som følge av bedre oppfølging av de ansvarlige markedsaktørene og bedre informasjon til både dem og forbrukere.*

- Vurdere foreliggende dokumentasjon og utarbeide et beslutningsgrunnlag for DSBs direktørgruppe med anbefaling om hvorvidt forvaltningsansvaret for elektromedisinsk utstyr bør overføres til helsemyndighetene.

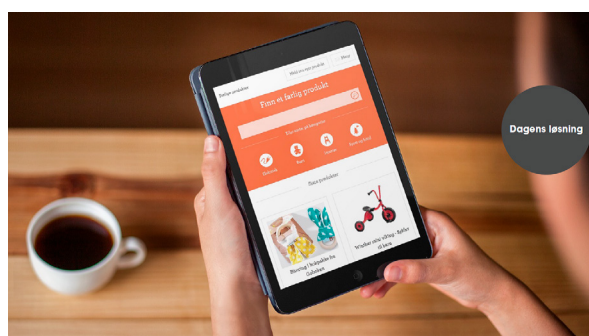


Foto: DSB.

På bakgrunn av prosjektgruppens anbefaling ble det besluttet å overføre området, og det pågår en prosess om detaljene rundt overføringen. *Å flytte ansvaret for elektromedisinsk utstyr til Helsedirektoratet, forventes å ha positive effekter i form av tydeligere myndighetsansvar og frigjøring av ressurser hos DSB.*

- Vurdere og anbefale om øvrige produkter i DSB bør innlemmes i produktenheten, og hva slags produktsikkerhetsmyndighet DSB skal representere. Dette oppdraget munnet ut i en omfattende rapport om produktområdet i DSB.

Prosjektgruppen anbefalte at ansvar for oppfølging av gassflasker til forbrukere og ikke-elektriske ATEX-produkter sentraliseres i produktenheten. I tillegg kom prosjektgruppen med 48 anbefalinger om hva slags fag-, forvaltnings- og tilsynsmyndighet enheten skal være, og hvordan det skal jobbe på produkt- og forbrukertjenesteområdet. Anbefalingene tar sikte på både effektivisering og kvalitetsheving. *Målet er at de foreslåtte grepene fører til færre skader og ulykker med produkter og forbrukertjenester i det norske samfunnet.*

3.2.6 KJEMIKALIESIKKERHET

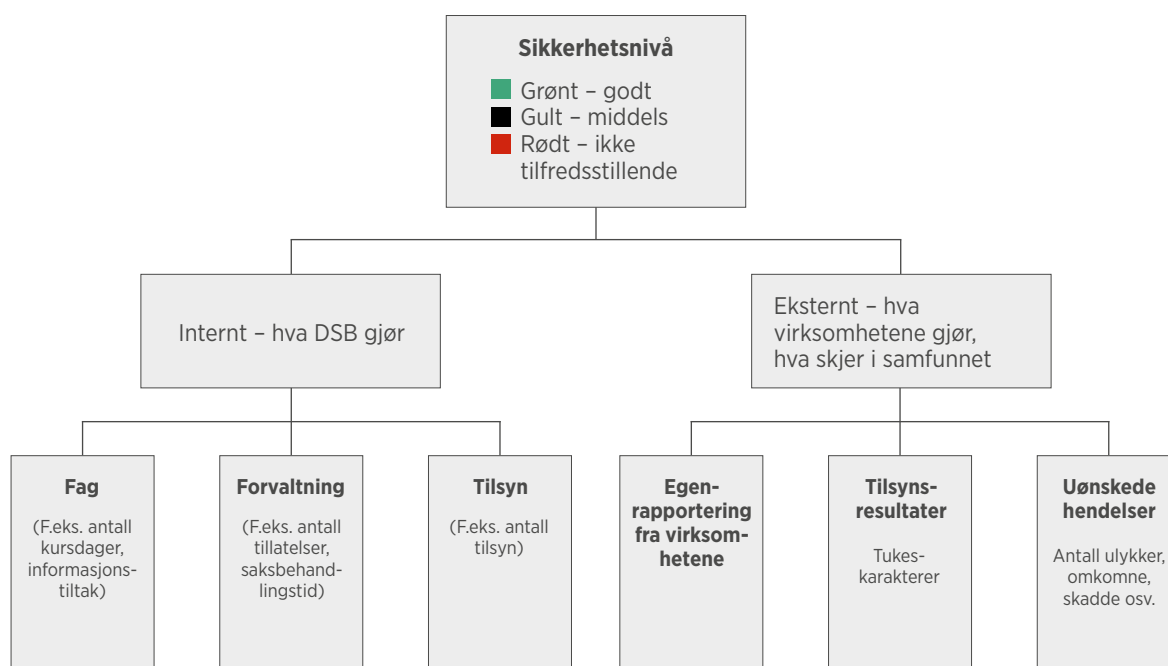
Farlige kjemikalier og eksplosiver: et utgangspunkt for et ønsket sikkerhetsnivå i Norge

Målsettingen på kjemikalie- og eksplosivområdet er å ha et riktig sikkerhetsnivå i samfunnet. Sikkerheten til befolkningen skal være ivaretatt ved at den lovlige håndteringen av kjemikalier og eksplosiver skal skje uten uhell, og slik at de ikke kommer ut av den lovlige håndteringskjeden og misbrukes til kriminelle handlinger.

DSB har utarbeidet rapporten "Farlige kjemikalier og eksplosiver: et utgangspunkt for et ønsket sikkerhetsnivå i Norge", som et svar på hvordan DSB skal møte forventningen om å være en pådriver for å etablere et akseptabelt sikkerhetsnivå for befolkningen for aktiviteter med kjemikalier og eksplosiver. Dette følger opp forventningene i tildelingsbrevene fra 2016 og 2017, og Meld. St. nr.10 (2016–17).

Aktørene på området varierer mellom alt fra privatpersoner, til små virksomheter og store internasjonale konsern i mange ulike bransjer og sektorer. Den teknologiske utviklingen går raskt og kjemikalier og eksplosiver brukes i nye produkter, arbeidsprosesser og bruksområder. Kjemikalier som finnes i varehandelen kan brukes til å lage eksplosiver. Det er en utfordring å vurdere risikoen som denne utviklingen representerer.

Det fremkommer av rapporten at det per i dag ikke mulig å gi et kunnskapsbasert svar på hvilket sikkerhetsnivå det er på kjemikalie- og eksplosivområdet. En av hovedanbefalingene i rapporten, som DSB har besluttet å innføre, er å utvikle en modell eller et verktøy som gjør at man kan følge sikkerhetsutviklingen innenfor hele og deler av kjemikalie- og eksplosivområdet, for å vurdere om sikkerhetsnivået er forsvarlig eller ikke. Anbefalingen er basert på litteratur om sikkerhetsindikatorer, de ulike ordninger de andre myndighetene bruker samt en behovsvurdering.



FIGUR 6. Sikkerhetsnivå på kjemikalie- og eksplosivområdet.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Modellens hovedprinsipp er at det nasjonale sikkerhetsnivået på kjemikalie- og eksplosivområdet er avhengig av både hva DSB gjør internt som fagforvaltnings- og tilsynsmyndighet og hva som skjer eksternt ute i samfunnet hos aktørene. Modellen skal utvikles med et sett med indikatorer, og ved å bruke modellen kontinuerlig kan DSB følge utviklingen over tid, noe som vil være nyttig for å prioritere, utvikle nye mål og risikobasere det forebyggende arbeidet på området.

For å oppnå det ønskede sikkerhetsnivået er det laget en handlingsplan for hvordan modellen kan innføres, samtidig som det skjer en endring i hvordan DSB skal utøve sin myndighet, ha en effektiv og digital forvaltning, være en tydelig og synlig tilsynsmyndighet og være en oppdatert, aktiv og kompetent fagmyndighet.

Det er per i dag ikke gjennomført en samfunnsøkonomisk analyse av den samlede handlingsplanen. Grunnen til det er at det før gjennomføring av mange av anbefalingene er behov å gjennomføre konseptanalyser med tilhørende samfunnsøkonomiske analyser. Dette kan resultere i andre anbefalinger enn de som per i dag synes mest nærliggende.

Nyttevirkningene av å iverksette de prioriterte anbefalingene er imidlertid vurdert på et overordnet nivå. Innføringen av modellen forventer å gi:

- *et bedre grunnlag for politikkutforming og satsninger*
- *økt risikoforståelse i samfunnet og i de ulike bransjene*
- *økt kvalitet i det forebyggende arbeidet i virksomhetene og bransjene*
- *et høyere sikkerhetsnivå som leder til økt trygghet for befolkningen*

For DSB vil modellen gi en bedre oversikt over sikkerheten og sikkerhetsutviklingen, og et grunnlag for å vurdere om den er forsvarlig eller ikke. Den vil gi bedre grunnlag for prioriteringer av det forebyggende arbeidet og det vil bli lettere å kommunisere tilstanden på området.

3.2.7 KVALITETSSIKRING AV JURIDISK ARBEID OG STANDARDISERING

DSB har i 2017 prioritert å utarbeide flere verktøy for å heve kvaliteten på det juridiske arbeidet, samt rutiner og håndbøker for regelverksarbeid. For å legge til rette for bedre prioritering, planlegging og gjennomføring av regelverksarbeid i DSB er et nytt system for regelverksplanlegging utarbeidet og tatt i bruk. En ny løsning for elektronisk høringer på www.dsb.no er også tatt i bruk for å effektivisere saksbehandlingen og stimulere til økt deltakelse ved DSBs høringer.

For å heve den juridiske kompetansen i DSB er det arrangert kurs om offentleglova sammen med Justis- og beredskapsdepartementets lovavdeling og Sivilombudsmannen, kurs om sivilbeskyttelsesloven og folkerett sammen med Forsvarets høyskole og Generaladvokaten og kurs om ny personvernlovgivning sammen med Datatilsynet.

Standardisering

DSB deltar på flere områder i standardiseringsarbeid. Standarder bidrar til utvikling av formålstjenlige og sikre produkter, prosesser og tjenester, og gir utfyllende beskrivelser av direktiver, nasjonale lover og forskrifter. DSB forvalter et omfattende teknisk og funksjonsbasert regelverk hvor sikkerhetskravene i ulike forskrifter kan oppfylles gjennom bruk av standarder. Å delta i standardiseringsarbeid er på enkelte av DSBs fagområder sentral for å ivareta rollen som fagmyndighet og for å kunne ivareta norske interesser i internasjonal regelverksutvikling. På produktsikkerhetsområdet er standardisering særlig aktuelt fordi de vesentlige sikkerhetskrav i mange av forskrifter kan oppfylles ved å oppfylle de tekniske spesifikasjonene i harmoniserte standarder.

DSB har gjennom flere år arbeidet for å blant annet få til regelverksendringer knyttet til små stekeapparater inn mot EUs standardiseringskomité. DSB tok til slutt initiativet til å sende inn en formell innvending mot den gjeldende standarden. Behandlingen av innvendingen endte med at det ble innført strengere sikkerhetskrav. Resultatet av dette arbeidet er *økt forbrukersikkerhet*.

DSB vil i 2018 vurdere mulige nye satsningsområder innen standardisering på samfunnsikkerhetsområdet. Som grunnlag for framtidig prioritering av DSBs engasjement i nasjonalt og internasjonalt standardisering er det utarbeidet en oversikt over DSBs deltakelse i standardiseringsarbeid. Det er inngått ny samarbeidsavtale med Standard Norge som vil gi DSB bedre mulighet til å samordne, prioritere og delta aktivt i standardiseringsprosjekter som er av spesiell interesse og strategisk betydning.

3.2.8 KOMMUNIKASJON OG KAMPANJER

Kampanjer rettet mot risikogrupper og eldre

Komfyrvaktkampanjen

DSB gjennomfører årlige kampanjer på flere områder, blant annet flere kampanjer med tema brannforebygging.

Komfyrvaktkampanjen gjennomføres med målsetning om å bidra til reduksjon i antall branner som starter på komfyren. At flest mulig skal anskaffe og installere komfyrvakter. Lokalt og nasjonalt samarbeid på tvers av fag, blant annet gjennom koordinert kommunikasjonsinnsats. Komfyrvakter skulle bli solgt i butikk. Det ble fulgt opp gjennom aktiviteter i regi av brannvesen og DLE over hele landet. Konseptet i 2017 ble endret sammenlignet med tidligere år, og innrettet mer mot risikogrupper samlet sett, der hvor fokus tidligere har vært eldre.

I etterkant av komfyrvaktkampanjen ble det foretatt en undersøkelse i befolkningen, hvor halvparten av alle spurte hadde hørt om kampanjen, og *et økt antall hadde hørt om komfyrvakt*. Komfyrvakt ble for første gang solgt i vanlig kjedebutikk, og totalt sett ble salget femdoblet i kampanjeperioden.

Kampanjefilmen mottok to sølvmedaljer da The International Content Marketing Awards gikk av stabelen i London, og var en av fem nominerte til European Excellence Awards.

Kjøkkenpraten

Målet med kampanjen er å *øke bevisstheten om brannsikkerhet hos eldre og deres pårørende, og derigjennom bidra til reduksjon av antall branner og omkomne*.

Det fokuseres på å få til et bredt samarbeid med ulike aktører som arbeider mot risikogrupper eldre og bidra til oppmerksomhet om temaet i uken rundt FNs internasjonale eldredag 1.oktober. Facebook ble brukt som kanal for å nå ut til blant annet pårørende. Konseptet "Ta kjøkkenpraten" går ut på at pårørende skal ta en prat om brannsikkerhet med en eldre slektning. Det er laget en film "Kjøkkenpraten" og utviklet en sjekklister som ligger på sikkerhverdag.no med temaer for en slik samtale. Brannvesen, DLE og andre samarbeidspartnere oppfordres til å dele det DSB legger på Facebook, og til å samarbeide med andre lokaler aktører om aktiviteter rettet mot eldre denne dagen.

Kommunikasjonskanaler

www.dsb.no

DSBs nettside ble lansert i ny versjon i 2016 som en oppgaveorientert "verktøykasse" rettet mot fagfolk. De nye nettsidene la opp til at målgruppene våre lettere kunne gi oss tilbakemeldinger via nettsiden. I løpet av 2017 har vi mottatt og besvart over 1000 slike tilbakemeldinger. I 2017 ble dsb.no utvidet med en ny modul for digital presentasjon av reportasjer, rapporter og andre redaksjonelle historier som tidligere ble presentert i det trykte magasinet "Samfunnsikkerhet". Antall sidevisninger i 2017 var på rundt 1,5 millioner.

www.sikkerhverdag.no

DSBs nettside for privatpersoner, sikkerhverdag.no, har siden lanseringen i 2013 opplevd en jevn økning i antall besøkende. Antall besøk fra 2016 til 2017 er økt med over 30 prosent. Informasjon og veiledning er viktig i DSBs forebyggende arbeid med blant annet produkt-, brann- og elsikkerhet. Sikkerhverdag.no er en effektiv kanal i dette informasjonsarbeidet, og artikler innen nevnte teamer er blant de mest besøkte. Statistikken viser også økt interesse for egenberedskap i hjemmet. Andelen journalister/medier som henter innhold fra og/eller henviser til sikkerhverdag.no har økt med nær 30 prosent siden året før. Antall sidevisninger i 2017 var på rundt 320 000.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

www.kriseinfo.no

DSB har gjennom 2017 fortsatt driften av myndighetenes felles nettportal for informasjon til befolkningen før, under og etter kriser. Besøkstallene var i 2017 på rundt 90 000. Dette er en liten nedgang fra foregående år. Nettstedet ble lansert i januar 2012 og har ikke blitt gjennomgått større oppgraderinger siden. Nettstedet bærer derfor preg av å være utdatert, både teknisk og med tanke på brukervennlighet.

www.sivilforsvaret.no

DSBs nettside for Sivilforsvaret. Nettstedet ble lansert 2009 og har ikke blitt gjennomgått større oppgraderinger siden, den henger derfor etter både teknisk og med tanke på brukervennlighet. Det ble i 2017 påbegynt et arbeid med å se på hvordan vi kan oppgradere nettsiden med ny versjon og gjøre den mer brukervennlig og målgruppetilpasset. Antall sidehenvisninger i 2017 var på rundt 420 000.

www.nodnett.no

DSBs nettside rettet mot Nødnett-brukere. Her kan brukerne finne informasjon om produkter og tjenester, bestille og endre på abonnementene sine, samt oppdatere seg om det siste om Nødnett. Antall visninger i 2017 var på cirka 64 000.

Sosiale medier

DSBs aktiviteter i sosiale medier er primært på Facebook (som DSB, Sikkerhverdag.no og Kriseinfo), og Twitter (som DSB, Kriseinfo og Nødnett). Sivilforsvarsdistriktene benytter også Facebook som en del av sin kommunikasjon med de tjenestepiktige og til deling av uformell informasjon. Sosiale kanaler brukes til å dele nyheter og kronikker fra våre fagområder, og betalt eksponering på Facebook har blitt en viktig del av kampanjearbeidet. I tillegg har nettseminar på Youtube blitt en kostnadseffektiv kanal for å nå ut til ulike målgrupper, for eksempel ved opplæring av brukere av DSBs brannstatistikk-verktøy (BRIS).

Omtale i media og pressehenvendelser

DSB er i ferd med å bli tydeligere og synligere i norske medier. Årsakene er nok flere, men vi registrerer at sikkerhverdag.no brukes mer og mer aktivt av mange journalister. DSB har dessuten fått betydelig mer kronikk-plass i store norske aviser i 2017 sammenlignet med tidligere år.

- Antall mediehenvelser i 2017: 504 registrerte i CIM.
- Antall medieoppslag der DSB nevnes i 2017: 4566.
- Antall medieoppslag der Sivilforsvaret nevnes i 2017: 4850

3.3

STYRKE SAMHANDLING I BEREDSKAP OG KRISEHÅNDTERING – OG BEDRE LEDELSE OG STYRKET LEDELSESKULTUR

Delmål 4 - tildelingsbrev 2017:
Forbedre samhandlingen på samfunnsikkerhetsarbeidet på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå

Delmål 8 – Styrke ledelseskulturen i beredskaps- og krisehåndteringssituasjoner (styrking av samhandlingen mellom aktørene).

3.3.1 SAMHANDLING MELLOM NØDETATENE OG BEREDSKAPSAKTØRER

Forbedret samvirke i nødmeldingstjenesten

I samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD), utredet JD i 2014 behovet for forbedringer i den norske nødmeldingstjenesten. Utredningen viste at det var behov for å forbedre nødmeldingstjenesten innenfor flere områder. Program for forbedring av nødmeldingstjenesten (PFN) ble etablert i 2015 med formål om å bidra til en nasjonal og tverretattlig koordinert forbedring av nødmeldingstjenesten. For å styrke DSBs koordineringsrolle innenfor samfunnsikkerhet og beredskap, og spesielt det forebyggende arbeid innenfor samfunnskritisk virksomhet, ble det besluttet å overføre ansvaret for oppfølging av programmet til DSB fra april 2017. DSB har i løpet av 2017 reorganisert PFN og etablert en

tverretattlig programorganisasjon med deltagelse fra Helsedirektoratet, POD og DSB.

I perioden 2014 til 2018 er det gjennomført en rekke tiltak for å forbedre nødmeldingstjenesten, både i og på tvers av nødetatene. PFN sammenstiller nå disse forbedringene, og vil i løpet av våren 2018 anbefale hvordan det videre forbedringsarbeidet i nødmeldingstjenesten bør gjennomføres. *Det forventes at samhandlingen på tvers mellom etatenes nødmeldingstjeneste blir mer effektiv og at brukerrettingen av tjenesten mot publikum forbedres.*

Nød-SMS

På oppdrag fra JD leder DSB pilotprosjektet for tekstbasert kommunikasjon mellom nødmeldesentralene og døve, hørselshemmede og talehemmede i nødsituasjoner. Meldinger fra nødstilte i hele landet mottas av nødmeldesentralene for brann, politi og helse i Bodø. Målet for piloten er å opparbeide erfaring med tekstbasert kommunikasjon mellom nødstilte og nødmeldetjenesten for å få kunnskapsgrunnlag for å vurdere hvordan en slik tjeneste eventuelt kan innrettes i fremtiden. Tjenesten ble åpnet for tidligbruk 18. oktober 2017 for et utvalg av innmeldte brukere fra to interesseorganisasjonene Hørselshemmedes landsforbund og Norges Døveforbund. Nød-SMS lanseres som en tjeneste over hele landet i første kvartal 2018 og piloten vil være i drift mesteparten av 2019.

Samvirke på operativt nivå

Sivilforsvaret som forsterkningsressurs og samvirkeaktør

Sivilforsvaret har som forsterkningsressurs og samvirkepart et ansvar for å bidra til økt samvirke. Samvirke er et av grunnprinsippene i norsk samfunnsikkerhets – og beredskapsarbeid og et viktig fokusområde ved Sivilforsvarets nasjonale kompetansesenter på Starum. Kompetansesenteret har utviklet et nært samarbeid med nødetatene. Det gjennomføres i løpet av året flere samvirkeøvelser i regi av LRS (Lokal redningsssentral), hvor Sivilforsvaret har en sentral rolle både i planlegging og gjennomføring. Kompetansesenteret på Starum gjennomfører kursene "Samvirke på skadested" og "Samvirke på forurenset skadested", hvor målgruppen er innsatsledere og andre representanter fra nødetatene, forsvaret, frivillige organisasjoner og Sivilforsvaret.



Foto: DSB.

I regi av Øvingsutvalget i LRS Agder er det for ellefte år gjennomført lokalt samvirkeseminar. Gjennom årene har over 200 ledere fra nødetatene, FORF²¹ og Sivilforsvaret gjennomført dette seminaret, hvor Sivilforsvaret har rollen som pådriver og teknisk arrangør. Videre ble "Kristiansandskonferansen", en nettverkskonferanse for samfunnsikkerhet på Sørlandet, arrangert for femte gang. Den er et samarbeid mellom Sivilforsvaret, Fylkesmannen og Kristiansand kommune, med 180 deltakere fra nød- og beredskapssetater, kommuner, offentlig og privat sektor samt frivillige. *Samvirkeseminarer og konferanser har som mål å øke deltakernes kjennskap til hverandres kompetanse og ressurser, som vil gi økt beredskap og sikre bedre utnyttelse av samfunnets totale beredskapsressurser ved større hendelser.* Sivilforsvarsdistriktene deltar jevnlig i planlegging, gjennomføring og evaluering av øvelser lokalt og regionalt.

På regionalt og lokalt nivå fungerer samarbeidet mellom fylkesmannsembetene og sivilforsvarsdistriktene godt gjennom etablerte fora og fylkesberedskapsråd. Sivilforsvaret er etterspurt av fylkesmannen som bidragsyter knyttet til beredskap i forkant av varslet storm og uvær. Sivilforsvaret har på nasjonalt nivå kontaktmøter med samvirkeaktører, som POD, Hdir, Kystverket, UDI, Mattilsynet, Statens strålevern og FORF. Det er gjennomført samvirkeaktiviteter på øvings- og kompetanseområdet, og Sivilforsvaret har bistått både kommuner, fylkesmannen og høyskoler i opplæring i beredskapsplanlegging, krisehåndtering og bruk av krisestøtteverktøyet CIM.

²¹ Frivillige organisasjoners redningsfaglige forum.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Brann- og redningsvesenet – operativ kapasitet og samvirkeaktør

Brann- og redningsvesenet er en operativ ressurs som er tilgjengelig i alle kommuner. Med sin tilstedeværelse lokalt er de etterspurt av mange aktører. Brann- og redningsvesenet samarbeider med politi og helse for å kunne gjøre en innsats ved hendelser med pågående livstruende vold (PLIVO). Bistand til helse gjennom å utføre akutte helseoppdrag er en viktig oppgave som Brann- og redningsvesen utfører. Andelen ikke brannrelatert oppdrag viser et spekter av hendelser der brann og redningsvesen er en foretrukket ressurs.

Samfunnssikkerhetskongressen 2017

Samfunnssikkerhetskongressen er viktig arena og møteplass for aktører innen samfunnssikkerhet og beredskap. Samfunnssikkerhetskongressen 2017 ble gjennomført 6. og 7. februar med rekordstor deltakelse på ca. 550 personer. Tema for kongressen var samvirke og ressurser. Kongressens oppmerksomhet var rettet mot helheten i samfunnssikkerhetsarbeidet, med fokus på samvirke mellom ulike aktører, så vel internasjonalt og nasjonalt som regionalt og lokalt. I tillegg til justis- og beredskapsministeren og DSBs direktør, var det en rekke innlegg fra inn- og utland, bl.a. NATOs visegeneralsekretær Patrick Turner, generaldirektør for DG ECHO (EU) Monique Pariat, sjef for brann- og redningsstyrken i Paris General Philippe Boutinaud, forsvarssjef Haakon Bruun-Hansen, konsernsjef i SINTEF Alexandra Bech Gjørvm. fl.

3.3.2 TOTALFORSVARET – SIVIL SIDE

Den fornyede oppmerksomheten på å videreutvikle totalforsvaret, og øke motstandsdyktigheten i kritiske samfunnsfunksjoner, må ses i lys av at de sikkerhetspolitiske utfordringene som har endret seg betydelig de senere årene. DSB har i 2017 hatt ansvaret for å koordinere og lede Program for videreutvikling av totalforsvaret og økt motstandsdyktighet i samfunnskritiske samfunnsfunksjoner (Totalforsvarsprogrammet) på etatsnivå. *Målet med programmet er todelt: (i) å videreutvikle et totalforsvar som er tilpasset nye utfordringer, rammebetingelser og forutsetninger innen utgangen av 2020, samt (ii) å styrke robustheten i samfunnskritiske funksjoner mot trusler i hele krisespekteret for å øke samfunnets motstandsdyktighet mot kriser, både tilsiktede og utilsiktede.*

DSB har i 2017 blant annet bistått i Forsvarets planarbeid og etablering av planer for sivil støtte til Forsvaret, sikret at relevante samarbeids- og beredskapsorganer tilpasses utfordringer i forbindelse med sikkerhetspolitiske kriser og væpnet konflikt, og vurdert hvorvidt eksisterende prioriteringsmekanismer mellom militære og sivile behov er tilstrekkelige. Direktoratet har også bistått i å sikre at sivil støtte til Forsvaret i større grad integreres i øvingsvirksomhet og tas inn i sivile og militære øvingsprogrammer.

DSB har i 2017 koordinert planleggingen av sivil deltakelse i NATO- øvelsen Trident Javelin 2017 og skal gjøre det samme i Trident Juncture 2018. DSB har også ledet og koordinert Prosjektforum (tverretattlig forum for informasjonsutveksling i rammen av Totalforsvarsprogrammet) og vært sekretariat for den interdepartementale styringsgruppen til Totalforsvarsprogrammet, som ledes av JD. Etaten har også bidratt med å koordinere og sammenstille sivil del av NATOs forsvarsplanleggingsprosess. Gjennom styringsdialogen med fylkesmennene har DSB gitt føringer for deres arbeid med totalforsvaret. Fylkesmennene har en viktig rolle i å sikre totalforsvarsarbeidet regionalt og å følge opp kommunenes arbeid på området.

Sivile beskyttelsestiltak

Formålet med sivile beskyttelsestiltak er å beskytte sivilbefolkningen mot farer fra fiendtligheter eller katastrofer, og tiltak for at befolkningen kan overleve. I rapporten "Vurdering av samfunnets behov for sivile beskyttelsestiltak" konkluderer FFI at sivile beskyttelsestiltak som varsling, evakuering og tilfluktsrom fortsatt er relevante og nødvendige tiltak for beskyttelse av sivilbefolkningen under en væpnet konflikt.

I juli 2017 ga JD DSB i oppdrag å gjøre nærmere vurderinger av aktuelle sivile beskyttelsestiltak, som en del av sammenstillingen av høringsuttalelsene knyttet til "Konseptutredning Siviltforsvaret". Som sivilt beskyttelsestiltak anbefaler DSB et sonekonsept omkring definerte nøkkelmål og strategisk viktige områder. Tyfonanleggene anbefales bygget ut tilpasset bosetning og risiko, i kombinasjon med en nasjonal løsning for utsendelse av SMS. Videre skal en tverrsektoriell arbeidsgruppe gjennomgå den sivile delen av luftvarslingskjeden.

Sivilforsvaret dimensjoneres, og det utvikles planverk for å ivareta evakuering med bistand fra politiet og kommunene. DSB anbefaler at eksisterende tilfluktsrom rustes opp, sammen med et styrket tilsyn og at nybygg dreies fra store offentlige rom mot dekningsrom der befolkningen bor/jobber. I tillegg utarbeides råd til befolkningen om egenbeskyttelsestiltak i samråd med relevante fagmiljøer og etater.

3.3.3 BEREDSKAP FARLIGE STOFFER OG EKSPLOSIVER

CBRNE strategien

Den nasjonale strategien for CBRNE-beredskap er et element i det helhetlige samfunns-sikkerhetsarbeidet, og skal bidra til at Norge vil ha et velfungerende system for å forebygge, håndtere og lære av CBRNE-hendelser i fred, krise, væpnet konflikt og krig.

Gjennom 2017 har det i flere sektorer vært økt oppmerksomhet på dette området ved at CBRNE har vært på dagsorden ved møter, samlinger og i det daglige beredskapsarbeidet på lokalt, regionalt og sentralt nivå. Strategien retter seg mot sentralt myndighetsnivå, men den har også betydning for regionalt og lokalt nivå. Dette ble synliggjort ved CBRNE-konferansen i 2017, der flere aktører rapporterte hvordan de jobbet for å styrke dette arbeidet. Også fylkesmennene og kommunene løfter fram relevante problemstillinger på CBRNE-området ved sine møtearenaer. Dette bidrar til økt oppmerksomhet og CBRNE blir en del av fylkes- og kommunale ROS-analyser, beredskaps- og krisehåndteringsplaner, samt inngår i øvelser og læring etter større og mindre hendelser. I sum gir dette viktige bidrag til en god beredskap ved t-hendelser.

DSB har identifisert tiltak som er relevante for etaten og som kan integreres i allerede pågående arbeid og programmer. Det gjelder blant annet arbeidene med fremtidens brann- og redningsvesen og DSBs anbefalinger til ny organisering for Sivilforsvaret og sivile beskyttelsestiltak. Formalisering av Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI) sin funksjon som beredskapslaboratorium for CBRE-prøver også for sivil sektor, gjør at nød- og beredskapsetatene får rask tilgang til rådgivning og analyse av CBRE-stoffer og -agens. Avtalen som er inngått mellom



Foto: DSB.

FFI og de tre departementene JD, HOD og FD er en konkretisering av sivil-/militært samarbeid i tråd med totalforsvarskonseptet.

Etablering av samvirkeområdet for C- og E-beredskap

Samvirkeområdet for kjemikalie- og eksplosivberedskap er etablert med en myndighetsgruppe der ledelsen fra sju etater²² deltar. *Formålet til Samvirkeområdet er å understøtte JDs samordningsrolle på kjemikalie- og eksplosivområdet.* Samvirkeområdet skal også utvikle faglig ekspertise og et beredskapsnettverk for rådgivning til ansvarlige beredskapsaktører i håndterings- og normaliseringsfasen. Samvirkeområdet skal også bidra til at faglig rådgivning og ekspertise til sentralt, regionalt og lokalt nivå ivaretas ved uønskede hendelser, ulykker og tilsiktede handlinger i hele krisespekteret, og at dette inkluderes i planverk og øves. DSB leder møtene i Samvirkeområdet for CE-beredskap og har sekretariatet. En toårig handlingsplan for Samvirkeområdets arbeid i 2018-2019 ble oversendt JD i desember 2017, med følgende fire prioriterte områder:

1. Økt erkjennelse og tverrsektoriell forståelse av trusler, risikoer og sårbarheter på CE-området.
2. Etablering og vedlikehold et nettverk for faglig rådgivning til lokalt, regionalt og sentralt nivå i håndterings- og normaliseringsfasen av en hendelse, og etablering av nødvendige rutiner.
3. Etablering av rutiner for god kommunikasjon med befolkningen under kriser, og som er basert på faglig spisskompetanse og forskning.

²² Direktoratet for Samfunnsikkerhet og beredskap, Helsedirektoratet, Politidirektoratet, Kystverket, Forsvaret, Miljødirektoratet og Mattilsynet.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

4. Avklare grensesnitt generelt, og spesielt mot beredskapen som er etablert for akutt forurensning i regi av Samferdselsdepartementet og Kystverket, samt bidra til et funksjonelt samarbeid med andre tverrsektorielle beredskapsordninger.

Gjennom handlingsplanen rettes oppmerksomheten mot en styrket beredskap ved hendelser på kjemikalie- og eksplosivområdet. I arbeidet med de fire prosjektene legges det opp til å få til en best og bredest mulig involvering av de ulike aktørene i Samvirkeområdets rådgivningsgruppe.



Foto: DSB.

3.3.4 NØD- OG BEREDSKAPSKOMMUNIKASJON

Delmål 5 - tildelingsbrev 2017:
Nødnett med tilhørende infrastruktur skal oppleves som effektivt, sikkert og robust.

Et robust og sikkert Nødnett

Gode kommunikasjonsløsninger for nød- og beredskapsaktører er en grunnleggende forutsetning for at aktørene skal kunne løse sine samfunnsoppgaver. Den 1. mars 2017 overtok DSB ansvaret for nød- og beredskapskommunikasjon og Nødnett. Hovedfokus i 2017 har vært å opprettholde den gode Nødnett-tjenesten til brukere over hele landet. Sikkerhet har blitt viet mye oppmerksomhet i 2017, blant annet ved at DSB og Nødnett har vært gjenstand for tilsyn.

DSB startet i 2017 også arbeidet med å se på hvilke muligheter staten har for å sikre et neste generasjon nødnett basert på kommersielle mobilnett.

Stabilt god drift av Nødnett

DSB har et hovedansvar for at Nødnett er og forblir et trygt, robust og tidsmessig kommunikasjonssystem for ledelse og samhandling. Det forutsetter en forsvarlig drift og videreutvikling av Nødnett. De daglige drifts- og operatøroppgavene er satt ut til Motorola Solutions Norge, mens DSB ivaretar driftskontrakten med leverandøren på vegne av JD, og har myndighet til å opptre som kontraktspart overfor leverandøren. I 2017 har DSB hatt en tett oppfølging og godt samarbeid med Motorola Solutions for å sikre god og stabil drift av Nødnett.

Gjennomsnittlig tilgjengelighet i Nødnett for 2017 var 99,83 %. Dette er under måltallet på 99,95 %.

Tabell 5 viser at det i størst grad var i de første månedene av 2017 at oppetiden var lavere enn måltallet. De vanligste årsakene til utfall i Nødnett i 2017 var strømbrudd og brudd på telelinjer (transmisjon). De fleste utfallene var av kort varighet og uten konsekvenser for brukerne. Noen større utfall skjedde i perioder med ekstremvær og tilhørende strømutfall i større geografiske områder.

Organiseringen med et samvirkesenter gjorde det enklere for ressursene å finne hverandre. Brukerne ble kontinuerlig oppdatert av DSB via samvirkesenteret.

I forkant av arrangementet ble det utarbeidet planer for samband, bruk og prioritering av Nødnett. Dette, kombinert med god informasjon ut til brukerne,

Nøkkeltall	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Nødnett tilgjengelighet	99,39 %	99,71 %	99,74 %	99,83 %	99,92 %	99,92 %	99,94 %	99,95 %	99,95 %	99,94 %	99,85 %	99,80 %

TABELL 5. Tilgjengelighet i Nødnett/oppetid fordelt pr. mnd. 2017 med måltall 99,95 %.

I løpet av året ble det iverksatt flere tiltak for å utbedre oppetiden, blant annet basert på driftserfaringer. Tiltakene blir nærmere beskrevet under avsnittet "Økt robusthet i Nødnett". Ytterligere tiltak kan iverksettes dersom det bevilges midler til forbedringstiltak i Nødnett.

Fornøyde brukere

Brukerne er i stor grad fornøyd med Nødnett. I brukerundersøkelsen²³ publisert i 2017 svarte nærmere 79 % at de er enige i at det er positivt at de har gått over til Nødnett. Brukerundersøkelser blant brukerne av Nødnett synliggjør både gevinstene av samfunnets Nødnettinvestering og områder med forbedringspotensial. Brukerne nevner bl.a. forhold tilknyttet dekning, lyd kvalitet og bruk av Nødnett for deltidsbrannmenn. Dette er relevante tilbakemeldinger som DSB tar med i det videre arbeidet med forvaltning av Nødnett.

God utnyttelse av Nødnett under Sykkel-VM

I 2017 har DSB hatt fokus på å sikre at Nødnett brukes riktig under større planlagte hendelser. I forbindelse med Sykkel-VM, som ble arrangert i Bergen i september 2017, tok DSB tok flere grep for å sikre en optimal bruk av Nødnett under dette arrangementet.

DSB hadde et godt og tett samarbeid med arrangørene, Bergen kommune, Fylkesmannen i Hordaland, de tre nødetatene og andre berørte aktører.

bidro til riktig og disiplinert bruk av Nødnett under Sykkel-VM. På bakgrunn av gjennomførte trafikkanalyser ble Nødnett-kapasiteten i noen utvalgte områder økt. Kapasitetsøkningen er varig og vil komme alle brukere av Nødnett i området til gode også i etterkant av Sykkel-VM. Det ble også utplassert en transportabel basestasjon for økt helikopterdekning, kapasitet og reserveløsning i området. Arrangementet ble avvirket uten store uønskede hendelser i forhold til Nødnett. Erfaringene som DSB opparbeidet seg vil bli brukt i videre arbeid med større planlagte hendelser i Nødnett, som NATO-øvelsen i Norge i 2018.

Økt robusthet i Nødnett

Teknologien Nødnett er basert på, i kombinasjon med et robust design, gir generelt god tilgjengelighet. Til tross for innebygde mekanismer for å sikre robusthet har vi også i 2017 fått erfare at strømbrudd og svakheter i transmisjonslinjer kan medføre utfall i Nødnett. En annen utfordring har vært basestasjoner uten fast strømtilkobling. Av om lag 2100 basestasjoner i Nødnett er 31 basestasjoner ikke tilkoblet fast strøm, da disse er lokalisert på steder der dette ikke er mulig. Utfall ved disse stasjonene gir derfor merkbare utslag på oppetidstallene selv om det kun gjelder en liten andel av basestasjonene. DSB har det siste året fokusert på forbedringer i tekniske løsninger og i rutiner for drift og vedlikehold ved slike basestasjoner. Leverandøren har oppgradert 9 basestasjoner i nasjonalparker ved å erstatte brenselcelle med en ny type med høyere ytelse.

²³<http://nodnett.no/Nodnett/Erfaringer-med-Nodnett/Brukerundersokelser/>

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Også for øvrige basestasjonene uten fast strømtilkobling er det gjennomført forbedringer, bl.a. forlenget pipe for eksosutslipp (for å unngå at det dekkes med snø) og forbedret monitorering og kontroll.

I 2017 har driftsovervåking og rutiner blitt forbedret, blant annet for å sikre at problemer ved radiolinjeutstyr forårsaket av sterk vind raskt blir oppdaget. Det er gjort forbedringer i vedlikeholdsprogrammet for Nødnett, rutiner mellom driftsoperatør og feltmannskap er bedret, og bemanning under ekstremvær styrkes.

Det ble i desember 2016 besluttet et forbedringsprogram for fjerning av fellesføringer i transmisjonsnettet (såkalte Single Point of Failure) innen utgangen av 2018. Arbeidet er gjennomført i henhold til plan og 60 transmisjonslinjer er utbedret i 2017. Ytterligere 41 linjer skal utbedres i 2018.

Da Nødnett ble tatt i bruk i hele landet i 2015 hadde nettet nødstrøm på 8 timer for 85 % av basestasjonene og 48 timer for resterende 15 %. Gjennom samarbeid med kraftselskaper har 166 basestasjoner i Midt-Norge fått økt nødstrøm til 20 timer. I tillegg er 4 basestasjoner besluttet oppgradert til 48 timer. I samme område er rutiner for prioritert feilretting av strømutfall forbedret. Det er inngått avtaler med ytterligere seks kraftselskaper i Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og Nordland. Det er forventet bestillinger om økt behov for nødstrøm i disse områdene. Forsterkningene kommer alle brukere av Nødnett til gode.

Dekning i Nødnett

Nødnett har god dekning i hele landet. Erfaringsmessig vil dekningsprosenten oppleves som mangelfull i enkelte områder, selv etter utbygging og test, og dette oppdages gjerne etter en tids bruk. DSB mottar henvendelser fra enkelte brukerorganisasjoner med lokale dekningsutfordringer, og det har vært flere saker i media om mangelfull dekning høsten 2017. Arbeidet med å håndtere dekningshenvendelser og å avdekke om dette skyldes teknisk feil, kontraktsbrudd eller behov for tilleggsinvesteringer er en kontinuerlig oppgave for DSB.

DSB (v/tidligere DNK) oversendte 03.02.2017 en oversikt over dekningsutfordringer til JD basert på en systematisk gjennomgang i hele landet i 2016.

Oversikten viser at det er et kontinuerlig behov for utvidelse og utbedring av dekning i Nødnett. DSB har forbedret prosessen for registrering av avdekkede dekningsutfordringer og har en pågående dialog med nødetatene. Innmeldte dekningsutfordringer fra brukere vil føre til endringer i oversikten oversendt departementet. På grunn av manglende finansiering har det ikke vært mulighet for å igangsette forbedringstiltak på dekning i 2017.

Økt sikkerhet i Nødnett

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har ført tilsyn med DSB og Nødnett i 2017. DSB mottok tilsynsrapport fra NSM med pålegg 29.09.2017. DSB oversendte handlingsplanen for lukking av avvikene til NSM 27.11.2017. Handlingsplanen adresserer avvik og observasjoner fra tilsynet. Tiltak for å lukke avvik og gjennomføre forbedringer vil gjøres fortløpende. DSB vil rapportere tertialvis til NSM på fremdrift. Som hovedleverandør av Nødnett er Motorola tett involvert i relevante deler av handlingsplanen.

DSB arbeider proaktivt for å øke sikkerheten i Nødnett. Flere av aktivitetene knyttet til sikkerhet var igangsatt før tilsynet ble gjennomført, deriblant påbegynt oppdatering av verddivurdering, risikovurderinger og nye sikringsrisikoanalyser. Sikkerhetsorganisasjonen og sikkerhetsstyringen er styrket. Vi har implementert og tatt i bruk sikrere løsninger i Nødnett og igangsatt tiltak for logisk og fysisk sikring. Det er likevel behov for å øke sikkerheten ytterligere, blant annet for å imøtekomme krav til objektsikring. DSB er i dialog med JD om de budsjettmessige konsekvensene av nødvendige tiltak.

Drift og eierskap av brukernes utstyr

God kundeoppfølging og effektiv drift av utstyret som er koblet opp mot Nødnett påvirker brukeropplevelsen. DSBs Brukertjenestesenter/Branns driftsorganisasjon (BTS/BDO) har ansvaret for å ivareta driftstjenester for brannvesenet og for andre brukere utover nødetatene. Gjennom BTS/BDOs servicedesk er DSB i daglig kontakt med organisasjoner som utgjør over 50 % av alle brukerne i Nødnett. Brukerhenvendelsene kommer fra hele landet og inkluderer brukermeldte feil og meldinger fra leverandører om planlagte arbeider, feilretting og oppgraderinger. Antall brukerhenvendelser har hatt en stadig økning siden 2015 på grunn av at Nødnett nå er landsdekkende, samtidig som stadig flere andre beredskapsaktører også tar Nødnett i bruk.

	2015	2016	2017
Antall brukerhenvendelser	1 759	5 250	7 232

TABELL 6. Antall brukerhenvendelser BTS/ BDO.

I 2017 har to 110-sentraler, Oslo og Rogaland, i perioder tatt i bruk BTS/BDO sin testbed for operativ bruk. Ved å ta i bruk testbed sikrer den aktuelle 110-sentralen at deres tjenester fortsatt ytes i en periode der utstyr flyttes fra en gammel til en ny sentral. De aktuelle 110-sentralene har vært godt fornøyde med bistanden fra DSB.

I 2016 ble det besluttet at eierskapet til utstyret tilknyttet Nødnett levert gjennom Nødnett-prosjektet skulle overføres til Eiermiljøer i helse- og justissektoren. Overføringen av eierskapet ble besluttet under forutsetning av at oppgaver knyttet til fellesløsninger for nødetatene skulle ivaretas sentralt. DSB er i 2017 blitt tillagt denne oppgaven og er i dialog med JD om finansiering og mandat. Samtidig ivaretar allerede DSB en rekke oppgaver som en slik funksjon vil omfatte. Men på grunn av utskifting av personell, knapphet på ressurser og manglende finansiering har DSB i 2017 blant annet prioritert arbeidet med driftsoppfølging av kontrollromsaker på vegne av nødetatene og arbeid med forlengelse av supportavtale på eksisterende kontrollromsutstyr. Arbeid med forebyggende og langsiktige oppgaver for å ivareta Nødnett-infrastrukturen, som f. eks. planlegging og gjennomføring av øvelser, ROS-analyser og prosessforbedringer, og fasilitering av en felles strategi for videreutvikling og teknologi for nødmeldingstjenesten har blitt nedprioritert.

Avslutning av Nødnettprosjektet

Gjennom hele året har DSB jobbet målrettet for å sikre at alle utestående elementer fra utbyggingsprosjektet for Nødnett blir levert. Enkelte leveranser fra leverandør vil ikke fullføres før i 2018. Arbeidet med å skrive sluttrapport for landsdekkende utbygging av Nødnett (trinn 2) pågår. Rapporten skal foreligge som tre måneder etter passering av sluttmilepælen til prosjektet.

Bred utnyttelse av Nødnett

Delmål 6 - tildelingsbrev 2017:
Nødnett har bred utnyttelse og brukes riktig.

Nye nød- og beredskapsaktører i Nødnett

DSB arbeider målrettet for å få inn flere brukere i Nødnett og på den måten legge til rette for økt beredskap i hele landet. I 2017 har vi inngått 91 avtaler med nød- og beredskapsaktører om bruk av Nødnett. Helse sitt innføringsprosjekt ble ferdigstilt i november 2017 da Nordkapp legevaktsentral tok i bruk Nødnett. Avinor og Statens vegvesen har i løpet av 2017 tatt i bruk Nødnett i deres organisasjoner, det samme gjelder en rekke aktører innen kommunale tjenester, kraftselskaper og industrivern. Totalt er det nå registrert 939 brukerorganisasjoner i Nødnett.

Brukersegment	Antall per 31.12.2015	Antall per 31.12.2016	Antall per 31.12.2017
Brann	16 214	17 035	17 405
Politi	14 432	14 767	15 076
Helse	2 909	6 697	7 304
Frivillige organisasjoner	5 885	5 913	5 924
Andre beredskapsbrukere	1 576	3 951	7 009
Totalt	41 016	48 363	52 718

TABELL 7. Radioterminaler i bruk i Nødnett.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

DSB har utført en kartlegging og identifisering av nødetatenes viktigste samvirkeaktører. På bakgrunn av dette har DSB etablert et samarbeid med fylkesberedskapssjefene i de enkelte fylkene for å gi blant annet industrivirksomheter, kommunal kriseledelse, kommunale tjenester og fylkesmenn mulighet til å ta i bruk Nødnett. Fylkesmannen i Vestfold og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har i 2016 og 2017 deltatt i et pilotprosjekt for å ta i bruk Nødnett i deres fylker. Piloten ble avsluttet i desember 2017, og arbeidet med evaluering av piloten er påbegynt. Informasjonsmøter om bruk av Nødnett for samvirkeaktører er gjennomført i alle landets fylker. Disse møtene gir samvirkeaktørene informasjon om hva som skal til for at de kan ta i bruk Nødnett. I etterkant av informasjonsmøtene er det opp til den enkelte aktør å avgjøre om de ønsker å ta i bruk Nødnett. DSB bistår den enkelte organisasjon med innføring av Nødnett.

Riktig bruk av Nødnett

Med flere brukere er riktig bruk av Nødnett viktig for at alle skal ha en god brukeropplevelse og for at Nødnett skal fungere optimalt. Riktig bruk av Nødnett forutsetter at brukerne kjenner systemet godt, klarer å utnytte mulighetene og forstå begrensningene i nettet. DSB har i 2017 utarbeidet dokumentet "Nødnett i bruk: En oversikt over tekniske løsninger og funksjoner i Nødnett, samt retningslinjer for bruk"²⁴. Dokumentet forklarer hva Nødnett er, hvordan det virker og hvilke funksjoner som er tilgjengelig.

Opplæring i bruk av Nødnetts tjenester, funksjonalitet og utstyr er avgjørende for å sikre riktig bruk og trygge brukere i Nødnett. DSB har derfor utarbeidet retningslinjer for opplæring²⁵ i Nødnett som gjelder for alle brukere av Nødnett, med unntak av nødetatene som har egne retningslinjer. I løpet av 2017 har DSB også etablert Nasjonalt råd for opplæring i Nødnett, samt utviklet en e-læringsløsning som skal sikre at hver enkelt bruker av Nødnett opparbeide et minimum av grunnkompetanse om Nødnett.

For å sikre riktig og lik bruk av Nødnett er det viktig med entydige og enhetlige prosedyrer og rutiner for kommunikasjon ved intern og ekstern samhandling.

Sambandsreglement og talegruppestruktur (fleetmap) er med på å sikre dette, og er noe som DSB arbeider med kontinuerlig. I 2017 har DSB revidert og standardisert "Sambandsreglement for organisasjoner tilknyttet Nødnett"²⁶ og tilhørende vedlegg.

DSB arbeider for at samband og kommunikasjon er et øvingsmål ved øvelser. I 2017 har DSB bistått ved flere øvelser der Nødnett har vært tatt i bruk. Erfaringer fra øvelser med Nødnett viser at informasjonsdeling gjennom bruk av talegrupper i Nødnett gir en betydelig bedre felles situasjonsforståelse under øvelsene enn under tidligere øvelser der Nødnett ikke har vært brukt.

Reformer og andre endringer hos organisasjoner som bruker Nødnett kan medføre geografiske og organisatoriske endringer som påvirker bruken av Nødnett. I 2017 har derfor DSB hatt fokus på hvilke konsekvenser Nærpolitireformen og samlokalisering av politiets operasjonssentraler og brann- og redningsvesenets 110-sentraler har på bruken av Nødnett. Utstyr tilknyttet Nødnett må flyttes eller eventuelt destrueres, talegruppestrukturer må endres og radioterminaler omprogrammeres for å sikre fortsatt kommunikasjon i Nødnett mellom brukerne over nye geografiske grenser. DSB har, i samarbeid med de tre nødetatene, opprettet et koordineringsforum for å sikre flyt av informasjon og synkronisering av aktiviteter mellom nødetatene og andre beredskapsbrukere i forbindelse med etablering av nye felles talegruppestruktur i politidistriktene som følge av Nærpolitireformen.

Finansieringsmodell for Nødnett

Etter oppdrag fra JD har DSB i 2017 vurdert dagens finansieringsmodell av Nødnett. Målet er å utvikle en finansieringsmodell for Nødnett som sikrer balanse mellom kostnader og inntekter, og som skaper handlingsrom og en forutsigbar drift. DSB er i prosess med å vurdere eksisterende finansiering av forvaltning av Nødnett. Det er i tillegg startet et arbeid på en langtidsplan for nød- og beredskapskommunikasjon som viser fremtidig investeringsbehov.

²⁴ <http://nodnett.no/Documents/N%20i%20bruk.pdf>

²⁵ http://nodnett.no/Documents/Retningslinjer_for_oppl%C3%A6ring_i_Nodnett.pdf

²⁶ <http://nodnett.no/Tjenester/Oppl%C3%A6ring/Sambandsreglement/>

Flere tjenester i Nødnett

Brukernes behov for sikker kommunikasjon er i utvikling og DSB arbeider kontinuerlig med å tilby tjenester som imøtekommer disse. I 2017 har DSB arbeidet med å utvikle et grensesnitt som muliggjør at andre brukere enn nødetatene og Hovedredningssentralene kan knytte sine kontrollrom til Nødnett. Flere organisasjoner har allerede bestilt et slikt grensesnitt. Løsningen var opprinnelig planlagt levert og lansert siste halvdel av 2017. Ved test ble det avdekket behov for forbedringer i den leverte løsningen, og lansering er nå planlagt til 2018.

I 2017 har DSB også gjennomført en rekke standardiseringstiltak innen avtaleverk, produktbeskrivelser og driftstjenester for å tilby mer forutsigbare og effektive tjenester til våre brukere av Nødnett. Eksempler på dette er automatisering av bestillingsskjema og utvidet bruk av kundebehandlingssystem (CRM).

Datatjenester

I samråd med etatene er det i 2017 besluttet å avslutte TEDS (TETRA Enhanced Data Services) som generell datatjeneste i Nødnett. DSB tilbyr likevel datatjenester med lavere hastighet, en tjeneste som blant annet Sivilforsvaret benytter da Nødnett er signalbærer for deres varslingsanlegg. DSB jobber med flere andre beredskapsaktører for å se på videre anvendelse av slike tjenester.

DSB jobber også med å realisere en løsning som gir tilgang til talegrupper i Nødnett via vanlige smarttelefoner i de kommersielle mobilnettene. Hensikten med dette er både å kunne tilby mer fleksible Nødnett-tjenester på kort sikt, og å teste ut mulige framtidige tjenester.

Neste generasjon nødnett

Regjeringen besluttet i desember 2017 at radiofrekvensene i 700 MHz-båndet skal gjøres tilgjengelig for kommersielle ekomtilbydere. Uten tilgang til disse frekvensene er det i praksis ikke mulig å realisere et dedikert nødnett med bredbåndstjenester i Norge. Det ble lagt til grunn for beslutningen at fremtidige kommunikasjonsløsninger for nød- og beredskapssetater og Forsvaret vil kunne leveres av de kommersielle mobiltilbyderne. Regjeringen uttalte samtidig at det vil gjennomføres tiltak for å legge til rette for at disse samfunnsviktige

brukernes behov kan bli ivaretatt gjennom en kombinasjon av myndighetspålegg og kommersielle anskaffelser. Dette var i tråd med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) sin innstilling, som også DSB har stilt seg bak.

DSB har gjennom 2017 arbeidet tett sammen med bl.a. Nkom og Forsvarsmateriell for å undersøke hvilke muligheter staten har for å sikre at et "neste generasjon nødnett", basert på kommersielle mobilnett, kan gi tilstrekkelig grad av robusthet, sikkerhet, dekning og statlig kontroll. DSB og Nkom har utarbeidet et felles dokument der fremgangsmåten for videre arbeid med saken skisseres. DSB har også vært i dialog med søsterorganisasjoner i andre land, spesielt Storbritannia og USA, der slike løsninger er i ferd med å realiseres.

Dagens Nødnett vil være bærebjelken for kritisk talekommunikasjon i det minste fram til utløpet av Nødnett-kontrakten i 2026. Ved dette tidspunktet tror vi det vil finnes gode, tekniske løsninger for gruppetale over bredbånd, med tilsvarende funksjonalitet som i Nødnett. Det antas imidlertid å være nødvendig å tilby robuste datatjenester til kritisk bruk i parallell med taletjenestene i Nødnett før dette fases ut.

For mobiloperatørene vil det å få ansvar for å levere samfunnskritiske kommunikasjonstjenester kunne innebære stor inngripen i deres operasjonelle virksomhet. Likeledes vil en slik løsning for staten innebære at man får mindre grad av statlig kontroll. For å undersøke disse forholdene, samt få synspunkter på hvilke konkrete tiltak som er gjennomførbare på kort og lang sikt, sendte DSB i desember 2017 ut en informasjonsforespørsel til de norske mobiloperatørene.

3.3.5 SIVILFORSVARET

Delmål 7 - tildelingsbrev 2017:

Styrke Sivilforsvarets evne til å forsterke nødetatene og andre myndigheters arbeid med å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot ulike typer hendelser.

Sivilforsvaret er en del av totalforsvaret og har som primæroppgave å beskytte sivilbefolkningen i krig. Etaten er også statens beredskapsressurs og gir støtte til nød- og beredskapsetatene i hele krisespekteret. Sivilforsvaret er en sentral samvirkeaktør i det norske redningskonseptet. Nødetatene og særlig politiet, fylkesmenn og kommuner ber i økende grad om bistand, og Sivilforsvarets kapasiteter og leveranser innen forsterkning og samvirke er relevante og etterspurte.

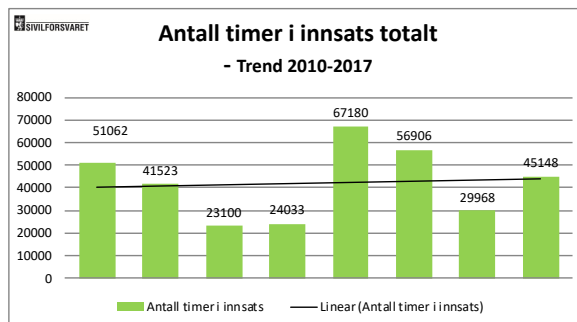
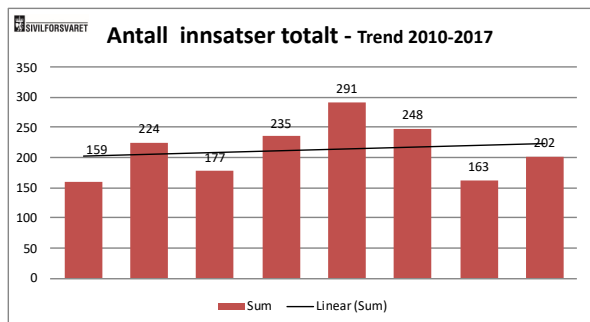
Forsterkning – beredskap

Statistikken over Sivilforsvarets innsatser viser at behovet for forsterkning fra Sivilforsvaret er økende. I løpet av 2017 har Sivilforsvaret bistått ved totalt 202 hendelser. Til sammen har 4 502 personer vært i innsats totalt 45 148 timer, noe som er en økning på 15 000 timer fra samme periode i 2016 og 20 000 timer mer enn i 2013 (24 466).

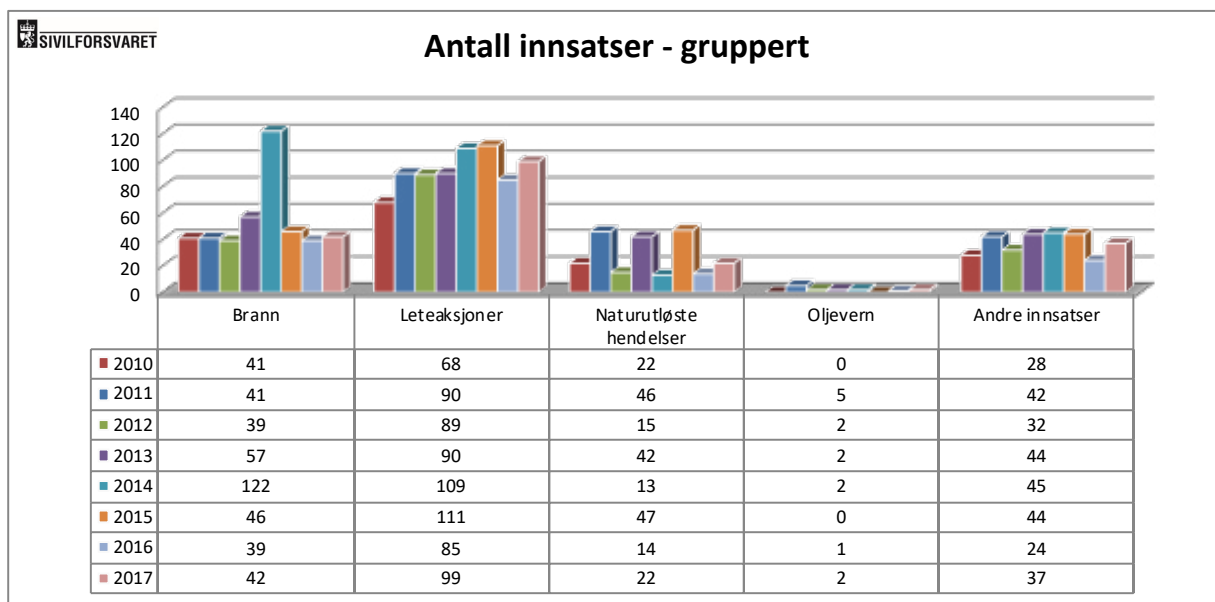


Foto: DSB.

Sett tilbake til 2013 er trenden en jevn økning i Sivilforsvarets deltakelse ved hendelser. Antall innsatser varierer fra år til år og ressursbruk avhenger av hendelsens omfang. Dette er naturlig årlige variasjoner da Sivilforsvarets forsterkningsoppdrag er i et bredt spekter av hendelsestyper, blant annet som følge av klima. Sivilforsvaret bistår ved håndtering av store nedbørmengder, flom og uvær, og også i slukking av skogbrann ved tørt klima.



FIGUR 7. Sivilforsvarets innsatser siste syv år.



FIGUR 8. Sivilforsvarets bredde i innsatser.

Sivilforsvaret bisto også i 2017 i håndtering av mange ulike hendelser: Ved utfallet av EKOM i deler av Finnmark deltok Sivilforsvaret i Fylkesmannens beredskap. Både Telenor, Telia og kystradioen ble rammet og mange kommuner sto uten mobilnett, telefon og internett. Videre bisto Sivilforsvaret brannvesenet både i forbindelse med industribrann i Vestby, da et av ASKOs hovedlagre ble rammet av brann og ved brann i et større hageavfallsdeponi i Vestfold. Sivilforsvaret har bistått ved større gras/lyngbranner bl.a. i Rogaland og Nord-Trøndelag. På Lillehammer deltok Sivilforsvaret sammen med brannvesenet da det brant i trehusbebyggelsen i sentrum. I forbindelse med funn av bombe fra andre

verdenskrig i Vestfold fikk politiet forsterkning med telt/lys og varme, samt vakthold og sikring. Sivilforsvaret har også deltatt i flere store søk etter savnede personer. De to største leteaksjonene var i Finnmark, begge på nesten 4 000 timer. I september bisto Sivilforsvaret politiet i det tverretatlige planleggingsarbeidet for sykkel-VM i Bergen for å sikre forsterket beredskap ved arrangementet. I tillegg stilte Sivilforsvaret med mannskaper og materiell under arrangementet som en økt beredskap (5143 timer). Også i 2017 har Sivilforsvaret bistått politiet med vakthold og sikring ved bevegelser i fjellpartiet Mannen i Møre og Romsdal.

ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Innsatsstatistikken viser en økning i bredde, og at leveranser innenfor vakthold, sikring, samband, telt lys og varme har økt. Sivilforsvarets Mobile forsterkningsenheter (MFE) har vært i innsats, blant annet ved flommen i Agder og Telemark, hvor enhetenes lensepumper var en viktig kapasitet under hendelsen. I forbindelse med flommen Telemark inngikk amfibiekjøretøy, som er under utprøving som en del av beredskapen. MFE-materiell med større aggregater vært en del av Fylkesmannens beredskap ved meldt uvær og storm. Sivilforsvarets innsatsrapporteringsystem benyttes for oppfølging av læringspunkter og erfaringer etter innsatser.

Sivilforsvaret inngår i landets atomberedskap og utfører på oppdrag fra Statens Strålevern rutinemessige beredskapsmålinger på flere hundre målepunkter over hele landet. Målingene danner bl.a. grunnlag for å kunne se endringer i bakgrunnsstrålingen over tid. Det er i 2017 foretatt 1052 referansemålinger som er rapportert til Statens Strålevern. Dette utgjør 92 % av totalt krav til målinger (1143).

Etablering av kapasiteter ved store hendelser

For å styrke Sivilforsvarets forsterkningsevne ved store og komplekse hendelser opprettes nasjonale mobile forsterkningsenheter (MFE). Fra 2015 er det etablert MFE i Trondheim, Tromsø, Oppland, Bergen og Kristiansand. Videre etableres MFE i Bodø februar 2018. Enhetene er godt mottatt av nødetatene og andre myndigheter og er i perioden 2015 – 2017 blitt benyttet ved flere anledninger som f.eks.: i flyktningehåndteringen på Storskog (telt), ved store skogbranner i Østfold (ATV), som beredskap knyttet til ekstremvær i Sogn og Fjordane (aggregater), ved flom i Agder og Telemark (pumpekapasitet), ved bortfall av EKOM i Finnmark (sambandsmateriell) og nå senest i forbindelse med fare for flom i Trøndelag knyttet til snøras i Driva (Lyssetting).

Etableringen av MFE styrker Sivilforsvarets operative evne. Muligheten til forflytning av materiell for å øke beredskapen, ikke minst når det gjelder oftere obsvarsler i forbindelse med ekstremvær, er svært viktig. Videre gir desentralisering av nasjonale ressurser økt tilgjengelighet, kortere responstid og styrket regional og lokal beredskap.

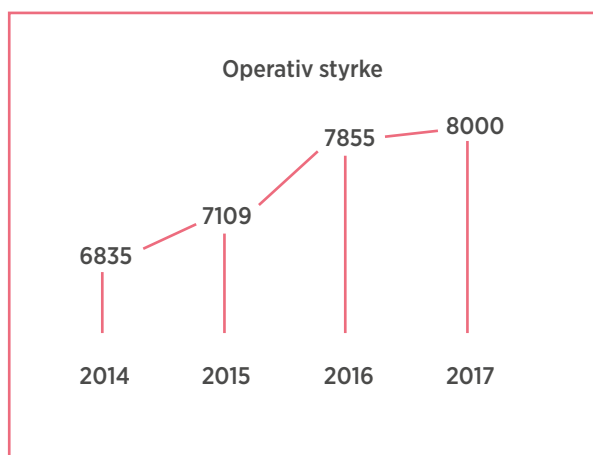
På oppdrag fra JD, er det som en videreutvikling av Sivilforsvarets operative evne opprettet et pilotprosjekt for bruk av amfibiekjøretøy, som en kapasitet ved større flomsituasjoner. Behovet framkom i forbindelse med storflommen i Rogaland. Prosjektet innebærer utredning, anskaffelse, utprøving og evaluering. Utredningen er slutført og det er anskaffet to amfibiekjøretøy. Disse vil testes ut i Rogaland og på Starum i 2018 og instruktører og tjenestepliktige er under opplæring. I forbindelse med flommen i Telemark høsten 2017 deltok amfibiekjøretøy som en del av MFE i kommunenes beredskap. Prosjektet skal levere sluttrapport med evaluering og anbefaling innen utgangen av 2018.

Beredskap knyttet til asylanter

For å styrke beredskapen knyttet til asylanter er det i 2017 anskaffet lagerhall på Starum for lagring av UDI-materiell (senger, madrasser og telt). Utstyret har tidligere vært lageret på innleid lager. I tillegg er det anskaffet 10 teltpakker, bestående av telt, lys, områdebelysning, stoler og bord pakket på hengere, som er fordelt ut til distrikter for å øke beredskapen mht. framtidige flyktningssituasjoner. Videre har tjenestepliktige mannskaper slutført sitt vaksineprogram. Det er også i 2017 gjennomført beredskapsmøte med UDI.

Styrke, kompetanse og øving

Erfaringer har vist at samfunnet har behov for en operativ ressurs med stort volum, bestående av organiserte, godt utrustede og trente avdelinger som kan bistå ved et bredt spekter av hendelser. Sivilforsvarets operative evne er avhengig av avdelinger bestående av mannskaper og befal, med riktig kompetanse, personlig utrustning og nødvendig materiell. Det er summen av disse som avgjør om Sivilforsvaret har den nødvendige operative evne som kreves for å kunne løse oppdrag i tråd med samfunnets forventninger i dag og framover. Samtidig viser DSBs målinger og statistikk at styrkene mangler kompetanse, utrustning og nødvendig materiell, noe som bekreftes av Konseptutredning Sivilforsvaret 2016.



FIGUR 9. Utvikling av operativ styrken de siste 4 år.

Styrke

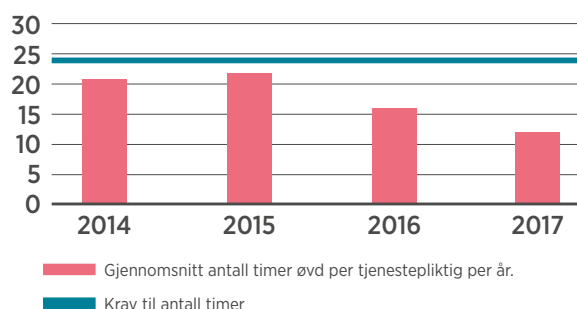
Tjenesteplikt er fundamentet for Sivilforsvarets virksomhet. I 2017 ble Stortingets mål om en total styrke i Sivilforsvaret på 8 000 nådd. Oppfyllelse per distrikt varierer fra 70 % til 116 % for mannskap. Oppfyllelse av befal er på totalt 67 % og varierer fra 42 % til 96 %. DSB vil i 2018 prioritere å gjennomføre flere befalskurs for å øke befalsoppfyllelsen.

Kompetanse

I 2017 gjennomførte Sivilforsvaret kurs for 723 tjenestepliktige, fordelt på 551 grunnkursplasser og 172 befalskursplasser. På befalskurs for avdelingsledere var kursoppfyllelsen 80 %, til tross for at det mangler befal i avdelingene. Sivilforsvaret har behov for motiverte befal for å ivareta Sivilforsvarets leveransekrav og mannskapenes sikkerhet. Mangel på befal kan i ytterste konsekvens føre til at Sivilforsvaret må si nei til oppdrag.

Med bakgrunn i Konseptutredning Sivilforsvaret 2016, bevilget regjeringen i Prop. 1 S (2017–2018) 9,4 millioner til innføring av ny godtgjøringsordning for Sivilforsvaret. Ny ordning skal sikre at sivilforsvarstjeneste i form av opplæring, øvelser og innsatser ikke blir en betydelig økonomisk belastning for den enkelte. Det er grunn til å tro at den nye godtgjøringsordningen som implementeres i 2018, med lønnskompensasjon på inntil 6 G (folketrygdens grunnbeløp), vil gi økt motivasjon for å gå inn i befalsrolle og deltagelse på befalskurs.

Gjennomsnitt antall timer øvd per tjenestepliktig per år.



FIGUR 10. Øvingsnivået for Sivilforsvaret siste 4 år.

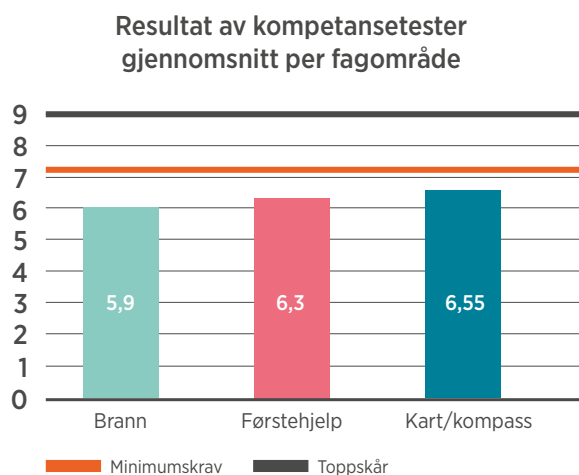
Øving

Sivilforsvaret øvde i 2017 88 % av den operative styrken (6 329 tjenestepliktige i avdeling). Gjennomsnittlig øvingstid per tjenestepliktig var 12 timer for mannskap og 22 timer for befal. I Sivilforsvarets øvingsbestemmelser er 24 timer satt som minimum årlig øvingstid for å vedlikeholde kompetanse og sikre ivaretagelse av HMS for de tjenestepliktige.

I 2017 ble øving av befal prioritert. Intensjonen var å bedre mannskapenes sikkerhet gjennom økt kompetanse hos befalet. Tiltaket har i noen grad styrket befalets kompetanse, men det er for tidlig å si om det har hatt ønsket effekt med hensyn til mannskapenes sikkerhet. Stadig lavere øvingsnivå gir økende bekymring hos distriktssjefer og nasjonal ledelse i Sivilforsvaret for mannskapenes sikkerhet og operativ evne.

Kvalitetskontroll av ferdigheter av alle tjenestepliktige

Lavt øvingsnivå vil over tid utfordre Sivilforsvarets evne til å løse sine oppdrag. For å ha kunnskap om de tjenestepliktiges kompetanse har DSB i 2017 gjennomført en kartlegging og kvalitetskontroll av de tjenestepliktiges kompetanse. Kvalitetskontrollen besto av både teoretiske og praktiske prøver i enkeltmannsferdigheter og ble i stor grad gjennomført som en del av øvingen i 2017. Det ble gjennomført kontroll i 4 temaer: kjøring av brannpumper, livreddende førstehjelp (HLR), kart- og kompass samt bruk av verne- og måleutstyr innenfor CBRN.



FIGUR 11. Resultat av kvalitetskontroll opp mot et minimumskrav.

Kvalitetskontrollen synliggjorde nivået på teoretisk og praktisk kompetanse hos den enkelte tjenestepliktige, samt avdelingenes samlede kompetanse, og gir DSB og sivilforsvarsdistriktene god dokumentasjon på gjeldende kompetansenivå. Resultatet viser at kompetansenivået innenfor de kontrollerte temaene er for lavt. Det bekrefter at dagens øvingsnivå ikke er tilstrekkelig for å opprettholde kompetanse fra grunnkurs, befalskurs og spesialkurs. Evalueringen og tilbakemeldingen fra både tjenestepliktige og ansatte ved distriktene er at kontrollen har gitt god læringseffekt. Resultatene vil bli benyttet i utvikling av øvingsplaner for en mer målrettet øving / opplæring og kvalitetskontrollen vurderes videreført i 2018.

St.meld. 22 (2007–2008) legger som en forutsetning for styrken på 8 000 tjenestepliktige at alle skal øves og opplæres med henblikk på forsvarlig innsats ved større og komplekse hendelser. For å opprettholde kompetansenivået er det nødvendig å øve de aktuelle fagområdene kontinuerlig. Dagens økonomiske situasjon gir ikke rom for dette.

Materiell og utstyr

Materiellsituasjonen i Sivilforsvaret er prekær innenfor flere områder og Sivilforsvaret ble i 2017 tildelt 2,5 mill. kr fra JD øremerket til materiellanskaffelser. Midlene er brukt til å finansiere de mest kritiske materiellmanglene. De øremerkede midlene er i sin helhet benyttet til anskaffelse av nye vernedrakter og vernemaskefilter.

Det har ført til at *materielltilstanden innenfor CBRNE området er bedret, selv om det fortsatt er store mangler innenfor området.*

For det øvrige materiellet i Sivilforsvaret øker etterslepet. Materiellet er preget av høy alder, stor slitasje og betydelige mangler. Videre har vi en økning i skader på materiell som skyldes både manglende kompetanse hos mannskaper, og en aldrende materiellpark. Spesielt er tilstanden for operative kjøretøy svært dårlig, noe som utfordrer avdelingenes mobilitet. Mange kjøretøy bør derfor utfases så snart det finnes midler til nyanskaffelser. Sivilforsvaret har fortsatt for lavt antall nødnettterminaler i forhold til avdelingens operative behov.

Dagens økonomiske situasjon gir ikke rom for fornyelse av utstyr, og en aldrende park av materiell gir økt drift og vedlikeholdskostnader.

Framtidens Sivilforsvar

DSB har på oppdrag fra JD gjennomført Konseptutredning Sivilforsvaret 2016. Konseptutredningen ble lagt ut på høring med høringsfrist juni 2017. Det kom inn hørings svar fra både offentlige etater på lokalt, regionalt og sentralt nivå, samt fra interessegrupper og private (tjenestepliktige). Et sammendrag av høringspillene, samt DSBs tilråding "Fremtidens sivilforsvar – DSBs anbefaling til ny organisering og sivile beskyttelsestiltak" ble oversendt JD 1. desember 2017, med rapporten "Sivile beskyttelsestiltak" som vedlegg. Anbefalingen i konseptutredningen står i hovedtrekk fast, men med noen viktige presiseringer, justeringer og tillegg. Det anbefales blant annet at styrken på 8 000 videreføres, regionalt nivå styrkes og organiseres mot FM og at kaserneing utgår. Videre foreslås opprettelse av eget budsjettkapittel for Sivilforsvaret. For å oppnå nødvendig styrking og innretning kreves vesentlige og nødvendige investeringer for framtidens Sivilforsvar. DSB anbefaler at det i større grad legges til grunn at Sivilforsvaret er en statlig, folkerettslig beskyttet etat med primær oppgave å planlegge og iverksette tiltak for å beskytte sivilbefolkningen, miljø og materielle verdier.



Foto: DSB.

3.3.6 SIVIL BESKYTTELSE

Sivildforsvarets primæroppgave er å beskytte sivilbefolkningen i krig og er beskyttet etter Genèvekonvensjonen. Sivile beskyttelsestiltak er tiltak for å beskytte sivilbefolkningen mot farer fra fiendtligheter eller katastrofer og tiltak for å legge forholdene til rette for at befolkningen kan overleve.

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) har utredet tiltak for beskyttelse av sivilbefolkningen. Rapporten "Vurdering av samfunnets behov for sivile beskyttelsestiltak" ble overlevert DSB i 2016 og oversendt JD mars 2017. En anbefaling om videre arbeid med Sivile beskyttelsestiltak ble oversendt som en del av tilrådingen knyttet til Konseptutredningen – "Fremtidens sivilforsvar – DSBs anbefaling til ny organisering og sivile beskyttelsestiltak".

Tilfluktsrom

Norge har i dag 25 000 tilfluktsrom med plass til om lag 2 500 000 personer. Disse er fordelt med ca. 300 000 plasser i offentlig tilfluktsrom og 2 200 000 i private. DSB har ansvar for forvaltning av tilsyn med tilfluktsrom og foretok i 2017 ca. 100 tilstandskontroller. Hensikten er å påse at eksisterende tilfluktsrom er i forskriftsmessig stand, og kan klargjøres innenfor 72 timer ved en eventuell beredskapssituasjon. Tilsynet viser at tilfluktsrom som også benyttes til andre for mål er i relativt god stand.

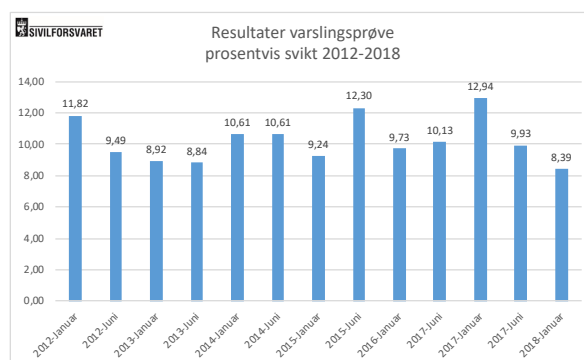
Tilsynet har en positiv effekt gjennom å øke eierens bevissthet både med hensyn til vedlikehold, men også rommenes beredskapsmessige betydning.

Det er i gjennom tilsynene avdekket behov for økt kompetanse både hos eiere av tilfluktsrom og internt i DSB og Sivildforsvaret. På bakgrunn av dette har DSB utarbeidet et utdanningsprogram for tilsynspersonell i sivilforsvarsdistriktene og for tilfluktsromeiere. Det vil i 2018 gjennomføres kurs for tilsynspersonell, som igjen vil være ansvarlige for opplæring av tilfluktsromseiere.

Modernisering av Sivildforsvarets varslingsanlegg

Norges befolkning må sikres et varslingsystem som muliggjør mottak av varsel ved fare eller akutte hendelser som truer liv og helse. Utfasing av FM-nettet i 2017 medførte at nytt styringssystem for Sivildforsvarets lydbærere måtte innføres. Sivildforsvaret har i 2017 installert nye styreskap for samtlige tyfonanlegg i landet. De nye lydbærerne var på plass før FM-slukkingen i hvert enkelt område. Siste FM-slukkingen var 13. desember.

Sivildforsvaret har 1 244 operative varslingsanlegg. Det gjennomføres to varslingsprøver i året. Ved varslingsprøven i januar 2017 var 87 % av anleggende operative og for juni var tilsvarende resultat 90 %. Ved varslingsprøven i januar 2018 var tilsvarende resultat 95 %, det beste som er registrert. Utskifting til nye lydbærere, sammen med en ekstra gjennomgang av alle anlegg, førte til at færre anlegg feilet ved varslingsprøven i 2018.



FIGUR 12. Resultat av varslingsprøver 2012 - 2018.

Mobilbasert befolkningsvarsling

I følge FFIs beregninger har dagens tyfonvarslere en dekningsgrad på ca. 50 %. I tråd med St. melding nr. 22 (2007–2008) og anbefalinger fra FFI har JD gitt DSB i oppdrag å foreta en vurdering knyttet til mobilbasert varsling, som et supplement til dagens tyfon-varsling. Meldingsformidling via offentlige mobilnett anses å være et egnet supplement ved alvorlige, sikkerhetspolitiske kriser og ved katastrofer/-ulykker/-hendelser i fredstid, som krever rask informasjon fra myndighetene til befolkningen i et definert område. *Ved å innføre en mobilbasert varslingstjeneste vil man kunne nå tilnærmet alle, inkludert de fleste utenfor tyfonanleggenes dekningsområde og de i befolkningen som av ulike årsaker ikke hører de akustiske varslene.*

DSB har foretatt en foreløpig vurdering av teknologi knyttet til mobilbasert varsling. Cell Broadcast (CB) er en utprøvd teknologi, som kan levere meldinger ved stor trafikk i mobilnettet uavhengig av øvrig trafikk (tale, data eller tekstmeldinger). Det vil sikre robusthet også ved alvorlige hendelser, da mobilnettet erfaringsmessig overbelastes. CB-meldinger varsler med et eget signal, som skiller seg fra vanlige SMS og er sikrere mot falske meldinger.

3.4

RESSURSBRUK OG EFFEKTIVISERINGSTILTAK

3.4.1 EFFEKTIVISERINGSTILTAK

Digitalisering

Ut fra identifiserte behov har DSB gjennomført flere digitaliseringsprosjekter. Digitalisering er ikke et mål i seg selv, men et virkemiddel for å opprettholde høy faglig kvalitet og sikre en effektiv og god forvaltning av applikasjonene.

Det er gjort flere vurderinger av DSBs behov for fornying og effektivisering gjennom ny eller forbedringer av eksisterende teknologistøtte. Det er identifisert behov for bedre løsninger for å utnytte informasjonen som samles inn til kunnskapsformål, samt behov for automatisering av arbeidsprosesser.

Med ny organisering og en egen avdeling for kunnskapsutvikling og digitalisering arbeider DSB med å ta et helhetlig grep på prosjekt- og porteføljestyling fremover. Dette vil legge til rette for å ha oversikt og innsikt for å forvalte helheten og forstå hvordan faglige og teknologiske prosesser griper inn i hverandre.

Nytt forvaltningssystem i Sivilforsvaret

DSB skal implementere nytt forvaltningssystem "Personell Logistikk Informasjon og Styring" (PLIS) for Sivilforsvaret. *Systemet gir mulighet for økt digitalisering i kommunikasjon og arbeidsprosesser, samt oppgavedifferensiering og spesialisering nasjonalt og regionalt i etaten.* Designerarbeidet er gjennomført i samarbeid med leverandøren, Novacura Norge AS, og detaljspesifikasjonen er ferdigstilt. Videre er drifts- og vedlikeholdsavtaler er signert. Prosjektets totale gjennomføringsfase vil strekke seg inn i 2019. DSB mottok i mai en klage på tildelingen av PLIS-kontrakten fra en av tilbyderne. Tilbyderen har valgt å klage DSB inn for KOFA. Klagen er ved utgangen av 2017 ikke avgjort.

3.4.2 FINANSIERING

Den samlede virksomheten, inklusive tidligere DNK, hadde i 2017 disponible midler på til sammen 2 057,7 millioner kroner. Tabellen på neste side spesifiserer dette.

Beløp i tusen kroner

DSBs finansieringskilder	2017	2016
Bevilgninger og merinntekter:		
Kap 451 post 01 driftsutgifter DSB	744 022	707 223
Kap 456 post 01 driftsutgifter tidl. DNK ¹	178 453	550 221
Kap 456 post 02 spesielle driftsutgifter – infrastruktur Nødnett	335 522	
Kap 456 post 22 spesielle driftsutgifter – tjenester og produkter	73 682	
Kap 456 post 45 investeringer Nødnett	605 125	598 097
Merinntekt kap 3451 post 03 salgs- og kursinntekter	5 860	5 135
Merinntekt kap 3451 post 06 refusjoner	20 274	17 821
Merinntekt kap 3451 post 40 salg av eiendom		5 240
Merinntekt kap 3456 post 02 refusjon driftsutgifter	1 172	6 892
Merinntekt kap 3456 post 04 refusjoner, investeringer	14 838	
Andre bevilgninger og fullmakter:		
Kap 451 post 21 spesielle driftutgifter – brannområdet	7 382	7 325
Kap 451 post 70 tilskudd	6 338	6 165
Fullmakter og bevilgninger på andre kapitler	35 063	61 824
Sum finansiering alle kapitler og poster	2 057 731	1 965 943

¹ Innhold i postene på kap 456 har blitt omgruppert i 2017 sammenlignet med tidligere år.

TABELL 8. Finansiering.

Bevilgningen til driftsutgifter (kap 451) var 774 mill. kroner og utgjorde 37,6 % av samlet finansiering i 2017. Midlene benyttes til alle tjenester i DSB unntatt det nye området nød- og beredskapskommunikasjon. Sivilforsvaret benytter den største andelen av bevilgningen, og andre store områder er brann og redning med Norges brannskole og analyse og nasjonal beredskap med Nasjonalt utdanningssenter for samfunnssikkerhet og beredskap.

Driftsbevilgningen til nød- og beredskapskommunikasjon (tidligere DNK, kap 456) var 178,5 mill. kroner og utgjorde 8,7 % av total. I avdelingen forvaltes investerings- og driftsbevilgning til Nødnett, som i 2017 var på henholdsvis 605,1 mill. kroner (29,4 %) og 409,2 mill. kroner (19,9 %).

Disponible merinntekter²⁷ bidro med 42,1 mill. kroner av finansieringen. Inntektene kommer fra salgs- og kursinntekter ved skolene og diverse refusjoner og inntekter (merinntekt på 26,1 mill. kroner) og merinntekter som gjelder Nødnett (16 mill. kroner).

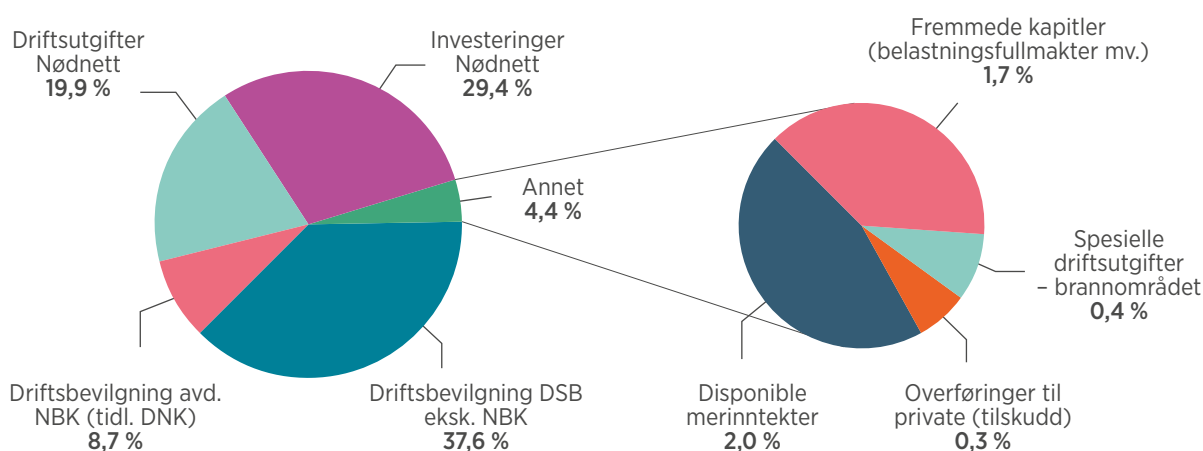
Fullmakter og andre bevilgninger utgjorde 35,1 mill. kroner av finansieringen. Belastningsfullmakt fra UD til finansiering av deler av internasjonal virksomhet i DSB var den største delen av dette beløpet.

Figuren på neste side viser den forholdsmessige fordelingen av de ulike finansieringskildene.

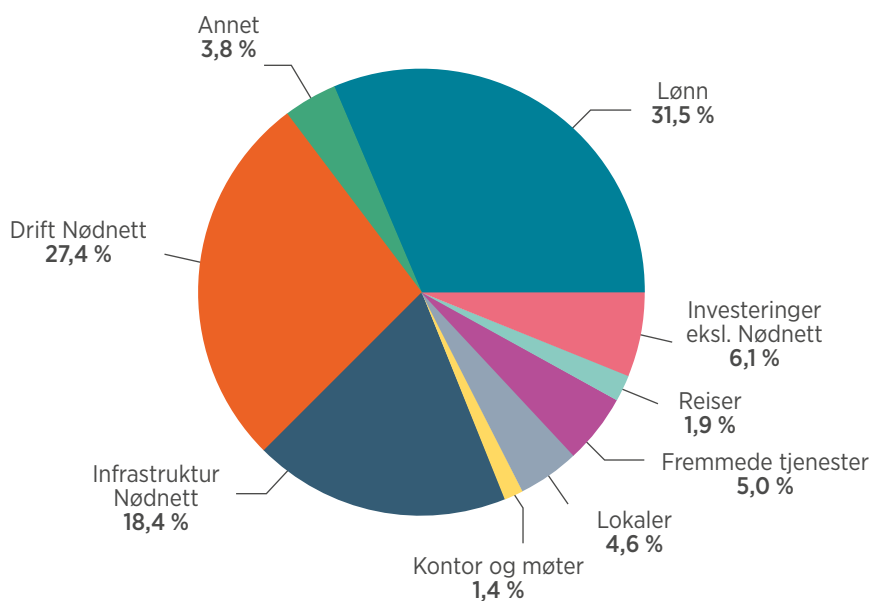
²⁷ Inntekter ut over tildelt inntektskrav.

3.4.3 UTGIFTSGRUPPER – HVA RESSURSENE HAR GÅTT TIL

Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet var 1 788 mill. kroner i 2017. Dette omfatter utbetalinger til lønn og andre utbetalinger til drift, samt utbetalinger til investeringer og finansutgifter²⁸ i hele DSB²⁹.



FIGUR 13. DSBs bevilgning og annen finansiering.



FIGUR 14. Fordeling på utgiftsgrupper.

²⁸Omtalen her gjelder alle kapitler og poster unntatt betalt merverdiavgift. Se Oppstilling av artskontorrapportering med noter i årsregnskapet, Del VI.

²⁹Det konsoliderte regnskapet består av 831,3 mill. kroner i DSB ekskl. NBK og 626,3 mill. kroner i tidligere DNK (NBK).

Utbetalinger til lønn og godtgjørelser var 562,9 mill. kroner, som utgjør 31,5 % av samlet utgift. Av dette utgjorde utgifter til lønn i faste og midlertidige stillinger, diverse tillegg og overtidsgodtgjørelse til sammen 438,2 mill. kroner. Andre ytelser som inngår i totale lønnsutgifter er godtgjørelse til innkalte mannskaper og befal i Sivilforsvaret, godtgjørelse til ekstrahjelp og andre personalutgifter. Det har vært utbetalt slike ytelser med til sammen 27,2 mill. kroner. Arbeidsgiveravgift og pensjonsbetaling utgjorde 110,3 mill. kroner av totalbeløpet til lønninger. Innbetalte sykepenge og andre refusjoner inngår i totalbeløpet med 12,7 mill. kroner.

Driftsutgifter til Nødnett utgjorde 489,4 mill. kroner, som tilsvarer 27,4 % av total. Utgiftene omfatter siteleie og strøm på basestasjoner, vedlikehold og drift av nettverk og kontrollrom, samt tilleggsutgifter i forbindelse med Nødnett-kontrakter.

Samlede investeringsutgifter i utstyr var 437,4 mill. kroner i 2017. Av dette utgjorde investeringer i Nødnett-infrastruktur 329 mill. kroner (18,4 % av totalt utgift i DSB). Investeringer utenom Nødnett utgjorde 108,4 mill. kroner (6,1 % av total), som ble brukt til inventar, transportmidler, ombygginger, programvarelisenser, utstyr og materiell, bl.a. i Sivilforsvaret.

Kjøp av fremmede tjenester utgjorde 89,7 mill. kroner, som tilsvarer 5 % av samlet utgift. Utgiften består av konsulenttjenester og andre kjøp av tjenester fra eksterne, bl.a. til IKT-utvikling, kurs og undervisning. Beredskap og flytid for skogbrannhelikopter inngår også i fremmede tjenester.

3.4.4 TJENESTER – HVA RESSURSENE HAR GITT AV AKTIVITETER OG TJENESTER

Tjenestebegrepet benyttes til å kategorisere ressursbruken i DSB på de aktiviteter og tjenester som direktoratet utfører og leverer³⁰.

Tjenestebegrepet er tatt i bruk med virkning fra 2017. For utgifter til varer, tjenestekjøp og variable godtgjørelser skjer fordelingen av ressursbruk på tjenesteområder gjennom løpende utgiftstilordning, mens det for lønn og sosiale utgifter foreløpig ikke gjennomføres en detaljert ressursfordeling på

tjenesteområder. Lønnsutgiftene³¹ var på 499,2 mill. kroner i 2017, og utgjorde 27,9 % av samlet utgift i DSB. Ved utgangen av året hadde direktoratet med underliggende virksomheter 674 ansatte, herav 647 fast ansatte. Gjennomsnittlig antall årsverk for året var 610.

Nød- og beredskapskommunikasjon utgjør det største tjenesteområdet i DSB, målt i utgifter til varer og tjenester (859,1 mill. kroner og 48 % av total). Området er nytt for DSB etter virksomhetsoverdragelsen av tidligere DNK i 2017. Den største delen av utgiften i 2017 gikk til investeringer i Nødnett-infrastruktur (431 mill. kroner). Videre ble det brukt til sammen 369 mill. kroner i driftsutgifter til Nødnetts infrastruktur og til tjenester og produkter, som i hovedsak blir finansiert ved brukerbetaling.

Andre tjenesteområder med en viss andel av total utgift er kapasitet og bistand (123,6 mill. kroner og 6,9 % av total) og *utdanning og kursvirksomhet* (80,5 mill. kroner og 4,5 % av total). Kapasitet og bistand omfatter i hovedsak utgifter i DSBs operative funksjoner, det vil si Sivilforsvaret samt oppgaver på brannområdet og innenfor nasjonal beredskap. Utdanning og kursvirksomhet foregår på Norges brannskole, Sivilforsvarets kompetansesenter og Nasjonalt utdanningscenter for samfunnsikkerhet og beredskap.

Andre tjenesteområder, hvor ressursbruken i hovedsak fremkommer som lønn i stillinger, er saksbehandling (tillatelser, godkjenninger mv), innsatser (Sivilforsvaret og internasjonalt), øvelser, internasjonal virksomhet, tilsyn og markedskontroll samt oversikt og analyser. DSB har bl.a. ansvar for en rekke lokale, nasjonale og internasjonale beredskapsøvelser. Utgifter til varer og tjenester innenfor øvelser var 17,3 mill. kroner og utgjorde 1 % av samlede utgifter til varer og tjenester.

Til *felles tjenestestøtte* ble det brukt 94,3 mill. kroner (5,3 % av total). Dette er fellestjenester ved DSBs hovedkontor som betjener hele virksomheten, og består av direktør- og HR-funksjon, IKT-drift og -utvikling, arkiv, økonomi, anskaffelser og eiendomsfunksjon, samt andre kostnader som ikke naturlig kan henføres til tjenesteområdene.

³⁰ Tjeneste avløste i 2017 begrepene ansvarsområde og virkemiddel, som finnes i tidligere rapporter.

³¹ Lønn i stillinger. Tallet er lavere enn tall for utgiftsgruppen lønn og godtgjørelser omtalt i forrige avsnitt, bl.a. fordi godtgjørelser til mannskaper i Sivilforsvaret blir tilordnet til tjenesten "Kapasitet og bistand".

KAPITTEL

04

Styring og kontroll
i virksomheten



4.1

DSBS OVERORDNEDE VURDERING AV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

DSB har mål- og resultatstyring som hovedprinsipp, og arbeider kontinuerlig med å utvikle og forbedre styringen i virksomheten. Fra 2013 har DSB anvendt et digitalt ledelses- og styringssystem for å understøtte styringen i virksomheten. Verktøyet sikrer oppfølging av og rapportering på direktoratets økonomi, mål- og resultatkrav, styringsparametere, forvaltning av regelverk mm og ulike nøkkeltall på en effektiv måte.

Direktoratet gjennomførte høsten 2017 en prosess for å utarbeide en ny virksomhetsstrategi som vil bli ferdigstilt tidlig i 2018. Strategien vil synliggjøre hvilke områder DSB skal prioritere og ha særlig oppmerksomhet på i de neste to årene for at ønskede samfunns- og brukermål skal nås.

DSB mener at samlet måloppnåelse er god. Se nærmere omtale under kapittel III.

4.2

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

DSBs overordnede risikovurderinger tar utgangspunkt i målene i tildelingsbrevet og gjennomføres hvert tertial. DSB sender, som tidligere år, direktoratets risikovurderinger i skriftlige redegjørelse til departementet. Risikovurderinger med tiltak for de ulike målene registreres også i direktoratets ledelses- og styringssystem.

Direktoratet startet i 2016 opp et arbeid med å utvikle helhetlig internkontroll i DSB, og i den forbindelse ble det foretatt en egenevaluering av DSBs internkontroll. Som følge av

virksomhetsoverdragelsen av Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK) 1. mars 2017 ble det foretatt en tilvarende egenevaluering av DSBs nye avdeling for Nød- og beredskapskommunikasjon. Egenevalueringene er nå integrert inn i en felles evaluering som viser at internkontrollen er forankret hos ledelsen og i stor grad tilpasset virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet. I tillegg viser evalueringen at ansvar, myndighet og roller i DSB er relativt tydelig definert. Evalueringen viser dog at direktoratet med fordel kan videreutvikle de øvrige kjennetegnene på god internkontroll; bedre oppfølging, struktur og dokumentasjon.

Som en del av arbeidet med å videreutvikle god struktur og dokumentasjon innen internkontrollen vedtok direktoratet høsten 2017 en ny intern dokumentstruktur samt nytt internt malverk til bruk i styring og kontroll av direktoratet. En kartlegging av de interne styrende dokumentene i direktoratet viste et mangfold av dokumentasjon - hovedsakelig oppstått som følge av at DSB består av flere direktorater som over tid er slått sammen. Revideringen av de interne styrende dokumentene i direktoratet er planlagt ferdigstilt innen utgangen av fremdriftsplanen for utvikling av enhetlig internkontroll i DSB.

4.3

NÆRMERE OMTALE AV FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL I DIREKTORATET

Usikkerheten knyttet til beslutning om en virksomhetsoverdragelse av DNK inn i DSB førte til en del frafall av nøkkelkompetanse i tidligere DNK. Tapte kompetanse er delvis erstattet under 2017. Det har vært viktig for DSB å opprettholde kvaliteten på nødnett-tjenesten under denne perioden, samtidig som det har blitt viet mye oppmerksomhet og ressurser til sikkerhetsområdet og til spesielt IKT-integrering av det tidligere direktoratet inn i DSB.

I 2017 har DSB også gjennomført et omstillingsprogram for å sette oss i bedre stand til å ivareta pålagte roller og oppgaver, og for å tilpasse våre fagavdelinger til et endret utfordringsbilde. Omorganiseringen har også hatt et mål om å skape et framtidig økonomisk handlingsrom da dette er svært begrenset i dag. Videre har omstillingsprogrammet hatt et mål om å lage en mer forståelig organisasjon som speiler samfunnssikkerhetskjeden samt endre fokuset i virksomheten fra fag til funksjon, da flere av oppgavene i nåværende organisasjon er funksjonelt like selv om fagene er ulike. Dette gjelder arbeid med blant annet regelverk, forvaltning, analyse, tilsyn og veiledning. Nytt organisasjonskart vil bli gjeldende fra 1. mars 2018.

4.4

ØKONOMISTYRING

DSB har fokus på effektiv ressursutnyttelse og har stram økonomistyring. Det produseres månedlige statusrapporter til ledelsen med overordnet økonomistatus. Videre utarbeides det tertialvis en mer omfattende intern økonomirapportering med avviksforklaringer, analyser, nøkkeltall og årsprognose. I tillegg avlegges ekstern regnskapsrapportering tertialvis til departementet.

Som følge av virksomhetsoverdragelsen av NBK har DSB besluttet å endre regnskapsprinsipp, og implementert periodisert regnskap med virkning fra 2018. Prosessen med overgang til nytt regnskapsprinsipp ble påbegynt i juni 2017, med hovedfokus på etablering av åpningsbalanse for sammenslått direktorat. Etablering av åpningsbalansen med oversikt over samlede eiendeler og gjeld, og tilsvarende verdsettelse har vært et omfattende arbeid. Overgang til nytt regnskapsprinsipp er vurdert å gi direktoratet ytterligere grunnlag for god økonomistyring.

4.5

OPPFØLGING AV RIKSREVISJONENS REVISJONSMERKNADER

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til regnskapet for 2016, og fant heller ingen forhold som tilsa at direktoratets disponering av bevilgningene var i strid med administrativt regelverk for økonomistyring.

Riksrevisjonens forvaltningsundersøkelse knyttet til Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap i 2014–2015 ble fulgt opp med en ny oppfølgingsundersøkelse på de samme områdene i 2016–2017. Resultatet av oppfølgingsundersøkelsen ble publisert våren 2017.

Oppfølgingsundersøkelsen viste forbedringer på samtlige områder som ble undersøkt på ny. Riksrevisjonen påpekte dog noen forbedringspunkter og direktoratet er i regelmessig dialog med departementet om videre oppfølging av Riksrevisjonens anbefalinger. Direktoratet er orientert om at Riksrevisjonen vil gjennomføre en ordinær treårsoppfølging av oppfølgingsundersøkelsen.

4.6

PERSONALPOLITIKK OG LIKESTILLING

Andelen kvinnelige ledere

Andelen kvinnelige ledere i DSB er ved utgangen av 2017 på 37 prosent, en økning på 3 prosentpoeng fra 2016 og 9 prosentpoeng sammenlignet med 2013. I mars 2017 ble DNK en del av DSB og dette påvirker andelen kvinnelige ledere i DSB.

I 2017 er det opprettet to funksjoner som assisterende direktører i DSB, en kvinne og en mann. På avdelingsdirektørnivå er 6 av 10 kvinner (60 prosent), tilsvarende nivået for 2016. 13 av 25 avdelingsledere er kvinner (52 prosent), en økning på 9 prosentpoeng fra 2016. Av 18 distriktssjefer i sivilforsvaret er 2 kvinner (11 prosent), en nedgang fra 2016 på 5 prosentpoeng, som skyldes at en kvinnelig distriktssjef sluttet i 2017 og er ikke erstattet. Blant regionsjefene og skoledirektørene er det utelukkende menn.

For å tiltrekke flere kvinner til lederstillingene er DSB bevisst på at utlysningstekster skal gjenspeile at lederstillinger er attraktive for begge kjønn. I 2017 har DSB ikke tilsatt i lederstillinger.

Likestilling

DSB har i flere år jobbet med IA-arbeidet og mottok i 2015 IA-prisen for den beste IA-bedrift i Vestfold for offentlig sektor. I alle stillingsutlysninger fremgår det at DSB ønsker kvalifiserte søkere som speiler mangfoldet i befolkningen med hensyn til kjønn, alder og etnisk bakgrunn.

Lærlinger

DSB har i 2017 hatt fire lærlinger.

LEDERE I DSB PR. 31.12.2017	2017				Andel kvinner 2016	Andel kvinner 2015	Andel kvinner 2014	Andel kvinner 2013
	Ant. Kvinner	Ant. menn	Totalt	Andel kvinner				
Direktør	1	0	1	100 %	100 %	100 %	0 %	0 %
Assisterende direktører	1	1	2	50 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Avdelingsdirektør	6	3	9	67 %	60 %	56 %	56 %	56 %
Avdelingsledere	13	12	25	52 %	43 %	45 %	40 %	40 %
Distriktssjefer	2	16	18	11 %	16 %	15 %	15 %	15 %
Regionsjefer	0	5	5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Skoledirektører	0	2	2	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Totalt	23	39	62	37 %	34 %	32 %	28 %	28 %

TABELL 9. Fordeling ledere i DSB 2013–2017.

KAPITTEL

05

Vurdering av
framtidssutsikter



VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

Klimautfordringer

Alvorlige skogbranner, hetebølger, flommer og skred har tatt liv og forårsaket enorme skader. Også i Norge ser vi en økning i ekstremvær, og mer vil komme på grunn av klimaendringene. Forebygging er et nøkkelord i møte med disse utfordringene – det lønner seg, men vi vet for lite om hva hendelsene koster samfunnet.

Forebygging krever tilstrekkelig tilgjengelig kunnskap. Dagens kunnskap har mangler, og er fordelt på mange aktører. Et skritt på veien er prosjektet Kunnskapsbanken, som DSB leder. Sammen med NVE, Statens vegvesen og andre aktører i naturfareforum skal vi legge til rette for å samle og dele kunnskap, først for naturfarer, andre områder innenfor samfunnsikkerhet vil inkluderes etter hvert. Prosjektet støttes av DIFIs (Direktoratet for forvaltning og IKT) medfinansieringsordning for digitalisering. Samarbeid om deling av data bidrar også til effektivisering av offentlig sektor.

Totalforsvaret

Dersom en alvorlig situasjon oppstår, er det sivile samfunnet og Forsvaret gjensidig avhengig av hverandre. Summen av landets sivile og militære ressurser, som jobber sammen for å forebygge og håndtere kriser, væpnede konflikter og krig, kaller vi Totalforsvaret. Dataangrep, terrortrusler og en økt spenning mellom øst og vest er bare noen av utfordringene Norge står overfor. Derfor har Regjeringen opprettet et program for å videreutvikle Totalforsvaret og styrke motstandsdyktigheten i samfunnskritiske funksjoner. Totalforsvaret handler om å bruke alle virkemidler vi har i samfunnet på best mulig måte.

Totalforsvaret ser på hele spekteret av grep samfunnet kan gjøre. At kvaliteten på landets tilfluktsrom er høyst varierende, er ett eksempel. Varsling om fare og kommunikasjon med befolkningen under kriser er andre elementer som må fungere. Moderniseringen av totalforsvaret vil bidra til et betydelig nasjonalt løft for vår evne til å forsvare landet, beskytte befolkningen og opprettholde et fungerende samfunn ved en krise.

Omstilling og tilpasning av organisasjonen

Samfunnsikkerhets- og beredskapsbildet er endret på få år, det er stilt store og nye forventninger til DSB, og tildelte økonomiske rammer er redusert. DSB skal bidra til den politiske ambisjonen om avbyråkratisering og effektivisering, og det er behov for både tydelige prioriteringer og kraftige satsinger for å møte utfordringene. DSB har derfor iverksatt et omstillingsprogram med varighet 2016-2018. Det kan også nevnes at DSB i 2018 oppretter et prosjekt for videre oppfølging av "Framtidens sivilforsvar – DSBs anbefaling av ny organisering og sivile beskyttelsestiltak".

VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER

KAPITTEL

06

Årsregnskap



6.1

LEDELSESKOMMENTARER

Innledning

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD) og har hovedkontor i Tønsberg. 1. mars 2017 ble DSB gjennom en virksomhetsoverdragelse slått sammen med Direktoratet for nød- og beredskapskommunikasjon (DNK) i Oslo.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115/2016 fra Finansdepartementet og instruks fra eget departement. Regnskapet gir et dekkende bilde av DSBs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Bevilgningsrapportering

DSBs regnskap på kapittel 451/456 og 3451/3456 rapporteres etter kontantprinsippet. Avdeling NBK (tidligere DNK) utarbeider i tillegg på kapittel 456/3456 for 2017 et vedlegg til årsregnskapet etter periodisert prinsipp. I 2018 vil virksomhetsregnskapet for alle kapitlene i DSB bli utarbeidet etter periodisert prinsipp og statlige regnskapsstandarder (SRS).

Samlet finansiering for DSB (ekskl. NBK) i 2017 er 822,8 mill. kroner. Av dette er bevilgning til drift 774,0 mill. kroner på kapittel 451 post 01. Samlet finansiering for avdeling NBK i 2017 er 1192,8 mill. kroner, hvorav 178,5 mill. kroner på kapittel 456 post 01. Fordeling på kapittel og post fremkommer av tabellene nedenfor.

FINANSIERING 2017 - KAPITTEL 0451 (BELØP I MILL. KRONER)	BEVILGNING/ FULLMAKTER	REGNSKAP	AVVIK/ MINDRE UTGIFT
Kapittel og post			
0451 01 Driftsutgifter	774,0	791,3	(17,3)
3451 03, 06 og 40 (75 %) Merinntekt		(26,1)	26,1
Sum kapittel 0451 post 01 (inkl. merinntekt)	774,0	765,2	8,8
0451 21 Spesielle driftsutgifter	7,4	6,5	0,9
0451 70 Tilskudd	6,3	6,3	-
Sum kapittel 0451 (inkl. merinntekt)	787,7	778,0	9,7
Fullmakter på andre kapitler	35,1	27,2	7,9
Sum	822,8	805,2	17,6

FINANSIERING 2017-KAPITTEL 0456 (BELØP I MILL. KRONER)	BEVILGNING/ FULLMAKTER	REGNSKAP	AVVIK/ MINDRE UTGIFT
Kapittel og post			
0456 01 Driftsutgifter	178,5	157,1	21,4
3456 02 Merinntekt		(1,2)	1,2
Sum kapittel 0456 post 01 (inkl. merinntekt)	178,5	155,9	22,5
0456 21 Spesielle driftsutgifter	335,5	295,0	40,5
0456 22 Spesielle driftsutgifter tjenester og produkter	73,7	74,0	(0,3)
3456 03 Merinntekt		0,8	(0,8)
0456 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	605,1	431,0	174,2
3456 04 Merinntekt		(14,8)	14,8
Sum	1 192,8	942,0	250,8

TABELL 10. Beløp i mill. kroner.

Kapittel 451/3451

Sum ordinære driftsutgifter i regnskapet for 2017 på kapittel 451 post 01 er 791,3 mill. kroner, hvorav 26,1 mill. kroner er finansiert av merinntektsfullmakt på kapittel 3451 post 03 og 06.

På kapittel 451 post 21 Spesielle driftsutgifter er bevilgning til skogbrannhelikopter den største posten.

Tilskudd på kapittel 451 post 70 gjelder overføring til sentrale samarbeidspartnere som Stiftelsen Norsk brannvernforening, Norsk Elektroteknisk Komité og Norges Sivilforsvarsforbund.

Belastningsfullmakt på 28,6 mill. kroner er gitt av Utenriksdepartementet til finansiering av internasjonal virksomhet i DSB. Det er i år disponert 26,7 mill. kroner innenfor mottatt fullmakt. Dessuten er det gitt belastningsfullmakt på 5,8 mill. kroner fra Direktoratet for forvaltning og ikt (Difi) til medfinansiering av to IKT-prosjekter. Prosjektene er under oppstart og bare et mindre beløp på 0,4 mill. kroner er disponert i 2017, men prosjektene videreføres til 2018.

DSBs totale inntekter på kapittel 3451 post 01 Gebyrer er 130,5 mill. kroner for 2017. Inntektene er relatert til gebyrer for tilsyn på el-området, og avgifter av tilvirkning og omsetning på sprengstoffområdet og avgifter for ilandføring av olje og gass. Opprinnelig inntektskrav er redusert med 13,6 mill. kroner pga. færre tilsyn. Det er total innbetalt 129,6 mill. kroner i gebyrer i 2017.

Inntektskravet på kapittel 3451 post 03 er 25,6 mill. kroner i 2017, og det ble innbetalt totalt 31,5 mill. kroner fordelt på DSBs skole- og kursvirksomhet ved Norges brannskole, Nasjonal utdanning senter for sikkerhet og beredskap og Sivilforsvarets kompetansesenter. Inntektskravet på kapittel 3451 post 06 er 2,1 mill. kroner i 2017 og det ble innbetalt totalt 22,4 mill. kroner. De største enkeltbeløpene på post 06 er tjenesterefusjoner fra Valgdirektoratet med 4,3 mill. kroner, refusjon fra Helsedirektoratet for materiell med 3,9 mill. kroner og tilskudd fra EØS-sekretariatet med 2,5 mill. kroner.

Det foreligger merinntektsfullmakt på post 03 og post 06, og merinntektene brukes til å dekke merutgifter på kapittel 0451 post 01.

Kapittel 456/3456

Avdeling NBK (tidligere DNK) finansieres av egne bevilgninger på kapittel 456/3456 inklusive driftsorganisasjonen for support og drift av brann- og andre brukeres kommunikasjonsentraler og radioterminaler (BTS/BDO), samt driftsutgifter til Nødnett, rest på styringsrammen og fellesfunksjonen. Videre inngår investeringer ved avslutningen av Nødnett-utbyggingen. Sum ordinære driftsutgifter i regnskapet for 2017 på kapittel 456 post 01 er 157,1 mill. kroner, hvorav 1,2 mill. kroner er finansiert av merinntektsfullmakt på kapittel 3456 post 02.

Driften av Nødnettet (infrastrukturen) belastes kapittel 456 post 21. Utgiften på 295,0 mill. kroner i 2017 ble i sin helhet dekket av abonnementsinntekter fra brukerne på kapittel 3456 post 01.

Kapittel 456 Post 22 gjelder utgifter på tjenester og produkter som tilbys brukerne ut over abonnementsordningen, gjennom DSBs avtaler med leverandører, og disse refunderes av brukerne på kapittel 3456 post 03. Av total 74 mill. kroner i utgifter i 2017 er 72,8 mill. kroner innbetalt av brukerne.

Kapittel 456 post 45 dekker de avsluttende investeringene i Nødnett samt utstyr i kommunikasjonsentraler og radioterminaler. Enkelte av utgiftene refunderes fra brukerne på kapittel 3456 post 04.

Av total 431,0 mill. kroner i utbetalinger til investeringer i 2017 er 98,0 mill. kroner refundert av brukerne. Mindreforbruket på kapittel 456 post 45 på 174,2 mill. kroner skyldes forskyving av endelig avslutning av utbyggingsprosjektet, samt forskyving av utgifter til uttaks-merverdiavgift knyttet til overdragelse av eierskap av kontrollrom og utstyr.

Det henvises førøvrig til Note B for nærmere forklaringer på vesentlige forhold.

Artskontorapporteringen

Artskontorapporteringen viser at netto utbetalt til drift er 1 344,5 mill. kroner hvorav utbetalinger til lønn og sosiale utgifter utgjør 562,9 mill. kroner mot 417,6 mill. kroner i 2016. Andre utbetalinger til drift

er 781,6 mill. kroner mot 258,5 mill. kroner i 2016. Utbetalingene til investeringer er 437,4 mill. kroner mot 92,2 mill. kroner i 2016.

Mellomværende med statskassen utgjorde 36,1 mill. kroner per. 31.12.2017. Oppstillingen av artskonto-rapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av.

Tilleggsopplysninger

Regnskapet revideres av Riksrevisjonen. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert. Revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av mai 2018, og vil bli publisert på DSBs nettsider, så snart dokumentet er offentlig.

Tønsberg, 15. mars 2018



Cecilie Daae

Direktør
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

6.2 PRINSIPPNOTE TIL REGNSKAPET

Årsregnskap for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Oppstillingen av artskontorapporeringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporeringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 - de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret.
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som DSB har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som DSB har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser DSB står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter skal inkluderes i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra direktoratet selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene skal framkomme i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporeringen

Artskontorapporeringen viser regnskapstall DSB har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. DSB har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen. Note 8 til artskonto-rapporeringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Endringer i 2017

Etter virksomhetsoverdragelsen av DNK 1. mars 2017 (hvor DNK ble en avdeling (NBK) i DSB), har DSB vært i dialog med DFØ om hvordan DNKs regnskap skal konsolideres inn i DSBs regnskap. DFØ har besluttet at DNK/NBK skal konsolideres inn i DSBs kontantregnskap for hele regnskapsåret dvs. fra 1. januar til 31. desember 2017, mens sammenligningstallene for 2016 i artskontooppstillingen og notene er uten DNK. I tillegg er det utarbeidet periodisert regnskap for DNK for 2017, som vedlegg til kontantregnskapet.

Fra 2017 er det innført ordning med at utgifter til pensjonspremie for fast ansatte skal innbetales direkte til Statens pensjonskasse. Ordningen skal være budsjettneøytral, og DSBs ramme for 2017 er økt med 51,2 mill. kroner og DNKs ramme med 12,8 mill. kroner som kompensasjon for ordningen. (I RNB for 2017 er DNKs ramme redusert med 0,8 mill. kroner).

6.3

BEVILGNINGS- RAPPORTERING

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2017

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	01	Driftsutgifter	A	774 022 000	791 321 037	-17 299 037
0451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	21	Spesielle driftsutgifter	A	7 382 000	6 513 955	868 045
0451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	70	Tilskudd	A	6 338 000	6 338 000	0
0456	Nød- og beredskapskommunikasjon	01	Driftsutgifter	A	178 453 000	157 099 066	21 353 934
0456	Nød- og beredskapskommunikasjon	21	Spesielle driftsutgifter-infrastruktur Nødnett	A	335 522 000	295 037 803	40 484 197
0456	Nød- og beredskapskommunikasjon	22	Spesielle driftsutgifter-tjenester og produkter	A	73 682 000	74 031 861	-349 861
0456	Nød- og beredskapskommunikasjon	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A	605 125 000	430 968 234	174 156 766
0400	Justis- og beredskapsdepartementet	01	Spesielle driftsutgifter	A	700 000	66 750	633 250
0163	Utenriksdepartementet - internasjonal virksomhet	70	Tilskudd	B		26 664 508	
0540	Direktoratet for forvaltning og ikt	25	Diverse	B		435 225	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			47 922 345	
Sum utgiftsført					1 981 224 000	1 836 398 783	
Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2017	Merinntekt (-) og mindreinntekt
3451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	01	Gebyr	A	130 504 000	129 587 395	916 605
3451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	03	Diverse inntekter	A	25 617 000	31 476 935	-5 859 935
3451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	06	Refusjoner	A	2 116 000	22 390 151	-20 274 151
3451	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	40	Inntekter ved salg av eiendom	A	0	0	0
3456	Nød- og beredskapskommunikasjon	01	Abonnementsinntekter	A	317 318 000	295 184 703	22 133 297
3456	Nød- og beredskapskommunikasjon	02	Refusjoner driftsutgifter	A	22 514 000	23 685 649	-1 171 649
3456	Nød- og beredskapskommunikasjon	03	Refusjoner spesielle driftsutgifter-tjenester og produkter	A	73 682 000	72 833 316	848 684
3456	Nød- og beredskapskommunikasjon	04	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A	83 182 000	98 020 311	-14 838 311
5309	Tilfeldige inntekter i sin alminnelighet	29	Ymse			1 035 035	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			63 050 126	
Sum inntektsført					654 933 000	737 263 621	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					1 099 135 162		
Kapitalkontoer							
60046201	Norges Bank KK /innbetalinger					197 825 244	
60046202	Norges Bank KK /utbetalinger					-841 711 144	
60090401	Norges Bank KK /innbetalinger					631 768 352	
60090402	Norges Bank KK /utbetalinger					-1 087 507 793	
704100	Endring i mellomværende med statskassen					490 178	
Sum rapportert					0		
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet							
Konto	Tekst				31.12.2017	31.12.2016	Endring
704100	Mellomværende med statskassen				36 146 448	35 656 271	490 178

6.4

NOTER TIL BEVILGNINGS- RAPPORTERING

Note A Forklaring av samlet tildeling

Kapittel og post	Overført fra i fjor ¹	Årets tildelinger ²	Annet ³	Samlet tildeling
0451 01 Driftsutgifter	13 600 000	760 422 000		774 022 000
0451 21 Spesielle driftsutgifter	289 000	7 093 000		7 382 000
0451 70 Overføringer til private		6 338 000		6 338 000
0456 01 Driftsutgifter	11 104 000	167 349 000		178 453 000
0456 21 Spesielle driftsutgifter - infrastruktur Nødnett		335 522 000		335 522 000
0456 22 Spesielle driftsutgifter - tjenester og produkter		73 682 000		73 682 000
0456 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	113 900 000	491 225 000		605 125 000
3451 01 Gebyrer		130 504 000		130 504 000
3451 03 Diverse inntekter		25 617 000		25 617 000
3451 06 Refusjoner		2 116 000		2 116 000
3456 01 Abonnementsinntekter etatsbrukere og andre		317 318 000		317 318 000
3456 02 Refusjoner driftsutgifter		22 514 000		22 514 000
3456 03 Refusjoner spesielle driftsutgifter		73 682 000		73 682 000
3456 04 Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		83 182 000		83 182 000
0400 01 Utredning 700 Mhz			700 000	700 000

¹ Overføring av mindreforbruk i 2016 med 13,6 mill. kroner på kapittel 451 post 01, 0,3 mill. kroner på post 21, og 11,1 mill. kroner på kapittel 456 post 01 og 113,9 mill. kroner på post 45 er bekreftet i tillegg til tildelingsbrev av 7.4.2017.

² Iht. revidert tildelingsbrev fra JD datert 1.3.2017 (kap 0451/0456 og 3451/3456)

I tillegg kommer følgende, som ikke er inkludert i oppstillingen (post 01):

- Overskridelsesfullmakt med inntil fem prosent av bevilgningen på kapittel 451 til modernisering av styringssystemet i Sivilforsvarets varslingsanlegg (tyfoner) og utskifting av Sivilforsvarets forvaltningssystemer, mot tilsvarende innsparing i løpet av fem påfølgende år.

ÅRSREGNSKAP

Iht. tildelingsbrev fra JD datert 24.8.2017 endring av bevilgning i RNB 2017:

på kapittel 0451 post 01 med:

- 9,2 mill. kroner økning til drift inklusive øremerket til Sykkel VM med 2,5 mill. kroner og til forebyggende arbeidet innenfor samfunnskritisk virksomhet med 1,7 mill. kroner under PFN (program for styrking av nødmeldingstjenesten).

på kapittel 0456 post 01 med:

- 0,8 mill. kroner reduksjon til kompensasjon for utgifter til pensjonspremie.
- 28,05 mill. kroner økning pga. faseforskyvning av utgifter til utbygging av Nødnett og økt kundemasse for driftsorganisasjonen komm.sentraler og radioterminaler.
- 20 mill. kroner reduksjon mot en tilsvarende økning av bevilgningen på post 45.

på kapittel 0456 post 22 med:

- 10,029 mill. kroner til økte utgifter for linjeleie til komm. sentraler og tredjelinje support og tilleggbestillinger fra brukere av nødnett.

på kapittel 0456 post 45 med:

- 20 mill. kroner økning overført fra post 01.
- 134,7 mill. kroner økning som følge av økt omfang av tilleggs kjøp fra brukere av Nødnett.
- 5 mill. kroner økning til forbedring av sikkerheten i Nødnett.

på kapittel 3456 post 02 med:

- 0,761 mill. kroner økning jf. postomtale kapittel 0456 post 01

på kapittel 3456 post 03 med:

- 9,926 mill. kroner økning jf. omtale under kapittel 0456 post 22

på kapittel 3456 post 04 med:

- 82,737 mill. kroner økning knyttet til økt omfang av tilleggsbestillinger fra brukere av Nødnett og faseforskyvning av utgifter jf. omtale under post 45.

Iht. tillegg til tildelingsbrev fra JD datert 19.12.2017:

- Nysalderingen 2017:

på kapittel 0451 post 01 med:

- 2 mill. kroner økning til innsatser i Sivilforsvaret.

på kapittel 0456 post 01 med:

- 2 mill. kroner økning som følge av behov for omprogrammering av radioterminaler av politiets operasjonssentraler og 110 sentralene.
- 1 mill. kroner økning for å øke dekningen i innendørs bygg som er kritiske for nødnetatene.
- 37,1 mill. kroner reduksjon i styringsrammen da en del av styringsrammen flyttes til 2018 pga. endring i betalingsmønstre.
- 18,5 mill. kroner reduksjon som følge av at etablering av en fellesfunksjon for forvaltning av utstyret i Nødnett foreløpig er utsatt.

på kapittel 0456 post 45 med:

- 27,7 mill. kroner reduksjon da behovet for betaling av mva ved uttak av utstyr til brannevesenet har falt bort ifbm. virksomhetsoverdragelsen av DNK til DSB.

på kapittel 3451 post 01 med:

- 13,6 mill. kroner i reduksjon som følge av mindreinntekter på gebyrer da det er gjennomført færre tilsyn på elsikkerhetsområdet enn budsjettert i 2017.

på kapittel 3456 post 01 med:

- 1 mill. kroner økning som følge av behov for å øke dekningen innendørs i bygg som er kritiske for nødnetatene.

på kapittel 3456 post 02 med:

- 18,5 mill. kroner reduksjon som følge av at etableringen av fellesfunksjon for forvaltning av utstyret i Nødnett foreløpig er utsatt.

- Lønnsoppgjøret 2017:

økning i forbindelse med lønnsoppgjøret i 2017 med 3,89 mill. kroner på kapittel 0451 post 01 og 1,1 mill. kroner på kapittel 0456 post 01

³ *Iht. tillegg til tildelingsbrev fra JD datert 16.5.2017:*

- Utredning ifm nød- og beredskapskommunikasjon i 700 Mhz-båndet

Note B Forklaring på brukte fullmakter og beregning av overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merinntekter iht merinntekts-			Maks. overførbart beløp ¹	Mulig overførbart beløp
		Merutgift(-)/mindreutgift	fullmakt på inntektsposten	Sum grunnlag for overføring		
0451 01 Driftsutgifter ²		-17 299 037	26 134 086	8 835 049	38 021 100	8 835 049
0451 21 Spesielle driftsutgifter	"kan overføres"	868 045		868 045	14 048 000	868 045
0451 70 Tilskudd		0		0		
0456 01 Driftsutgifter ³		21 353 934	1 171 649	22 525 583	8 367 450	8 367 450
0456 21 Spesielle driftsutg. infrastruktur Nødnett		40 484 197		40 484 197	16 776 100	16 776 100
0456 22 Spesielle driftsutg. tjenester og produkter ⁴		-349 861	-848 684	-1 198 544	3 684 100	0
0456 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold ⁵	"kan overføres"	174 156 766	14 838 311	188 995 077	990 093 000	188 995 077

¹ Maksimalt beløp som kan overføres er 5 % av årets bevilgning på kapittel 451 post 01 og kapittel 456 post 01, post 21 og post 22. For kapittel 451 post 21 og kapittel 456 post 45 er maksimalt overførbart beløp sum av årets bevilgning 2016 pluss 2017.

² Merinntekter av kapittel 3451 post 03, post 06, post 40.

³ Merinntekter av kapittel 3456 post 02.

⁴ Merinntekter av kapittel 3456 post 03.

⁵ Merinntekter av kapittel 3456 post 04.

Mulig overførbart beløp på kapittel 451 post 01 er 8,8 mill. kroner, hvor 1,4 mill. kroner ikke søkes overført, som spesifisert nedenfor:

Beredskapstiltak i forbindelse med økte asylankomster

Av total mindreutgift på 1,0 mill. kroner i 2017 søkes bare 0,1 mill. kroner overført til 2018 til dekning av leiekostnader og materiell som påløpte i 2017, men betales i 2018.

Økt beredskap sykkel VM

Økt beredskap ved arrangementet er gjennomført og mindreutgiften på 0,5 mill. kroner søkes ikke overført til 2018.

Restbeløpet på 7,4 mill. kroner, som søkes overført, dekker ikke hele finansieringsbehovet for JD prosjekter, som ikke er ferdigstilt og må overføres til 2018. Prosjektene må derfor også finansieres over DSBs ordinære driftsramme. Det gjelder:

Mobile forsterkningsenheter i Sivilforsvaret

Mindreutgiften på 0,4 mill. kroner søkes overført til 2018 for å dekke kurs og opplæring av mannskaper ved etablering i Bodø i februar 2018. Dette er sjette og siste MFE som etableres i prosjektet.

MFE er tidligere etablert i Trondheim, Tromsø og på Starum, og i videre i Bergen og Kristiansand i 2017. Etableringen følger fastsatt plan med hensyn til anskaffelser, opplæring og øving, og siste etablering i Bodø vil gjennomføres i februar 2018.

Anskaffelse av amfibiekjøretøy i Sivilforsvaret

Mindreutgiften på 0,1 mill. kroner søkes overført til 2018 for å dekke kostnader til utprøving og evalueringsrapport. Prosjektet innebærer utredning, utprøving og evaluering, hvor utredningen er ferdigstilt i 2017. Arbeidet med utprøving og evaluering strekker seg over i 2018.

Etablering av fagskole for brann- og redningspersonell

Regjeringen besluttet å opprette en statlig fagskole for brann- og redningspersonell ved Norges brannskole, og det ble bevilget 18,9 mill. kroner til dette arbeidet i 2017, hvorav 3,5 mill. kroner utgjør omstilling ved Norges brannskole. Totalt utgiftsført på prosjektet er 13,5 mill. kroner med et mindreutgift på 5,4 mill. kroner, som søkes overført til 2018. Omstillingsdelen av dette er 3,5 mill. kroner, mens øvrige prosjektkostnader utgjør 1,9 mill. kroner.

Årsaken til mindreutgiften er at omstillingsprosjektet ikke er kommet langt nok i prosessen til at kostnader har kunnet bli realisert. Resterende mindreutgift skyldes i hovedsak at det ble planlagt med innkjøp av brukerutstyr for ny fagskole som av anskaffelsesmessige årsaker ikke lot seg gjennomføre i 2017.

Samlokalisering av 110-sentralene og politiets operasjonssentraler (SAMLOK)

I 2017 ble det bevilget 49 mill. kroner til gjennomføring av samlokaliseringen. I tillegg ble det overført 10,3 mill. kroner fra tildelingen i 2016. Dette utgjør til sammen 59,3 mill. kr disponibelt for prosjektet i 2017, hvorav 33,3 mill. kroner er utgiftsført. Mindreutgiften på 26 mill. kroner skyldes at gjennomføringen av samlokaliseringsprosessene i Øst og Sør-Øst tar lenger tid enn først antatt. Resterende midler på 26 mill. kroner søkes overført til 2018. Igangsatte prosesser som slutføres i 2018 har økonomiske forpliktelser og resterende midler vil bli brukt i disse prosessene.

Nytt forvaltningssystem i Sivilforsvaret (PLIS) må finansieres av overskridelsesfullmakt

Dagens forvaltningssystem i Sivilforsvaret har veldig kort gjenværende levetid, og et bortfall av Sivilforsvarets datasystemer vil kunne få store og alvorlige konsekvenser. Det har ikke vært mulig å finansiere denne investeringen innenfor ordinær driftsramme, og DSB har fått godkjent søknad om å finansiere prosjektet med overskridelsesfullmakt. Fordi fakturering av bl.a. lisenskostnadene knyttet til milepæler i prosjektet ikke kom DSBs tidsnok i hende for betaling i 2017 er bare 5,5 mill. kroner av den totale utgiftsrammen på 24 mill. kroner utgiftsført i 2017. Pga. mindreutgifter på andre prosjekter finansiert av JD kan ikke overskridelsesfullmakten benyttes i 2017 og utgiften på 5,5 mill. kroner blir en merutgift i DSBs ordinære driftsregnskap. Det er gitt ny overskridelsesfullmakt for å finansiere resterende utgifter på 18,5 mill. kroner i 2018.

Avhending i Sivilforsvaret

I 2017 har det kun vært utgifter til avhending, som er belastet kapittel 451 post 01. Det vesentlige er utgifter knyttet til miljøopprydding av Hauger magasin i Bærum. Anlegget ble solgt i 2016 med inntekter i desember, mens oppryddingsutgiftene kom i 2017. Videre er det noe utgifter knyttet til oppstart avhending av magasin Nyborg.

Salget ble gjennomført sent i 2017, men overtagelsen av anlegget først er 1. februar 2018. Dette medfører at også innbetalingen kommer først i 2018.

NBK kapittel 456 post 01

En del av bevilgningen på post 01 er knyttet til styringsrammen for landsdekkende utbygging av Nødnett. Bevilgning i 2017 var 74,0 mill. kroner. Av disse ble 37,1 mill. kroner nedjustert i nysalderingen, og vil bli søkt rebevilget i RNB i 2018. Styringsrammen er også budsjettert å skulle dekke forventet merforbruk knyttet til Drift NBK med 20 mill. kr. Reelt merforbruk til NBK Drift er på 15,7 mill. kr. Det gir et mindreforbruk på 13,7 mill. kroner, hvor 9,3 mill. kr skyldes at utgiftene i flere prosjekter og aktiviteter er forskjøvet til 2018. Særlig gjelder det stans i prosjekt knyttet til Tiffany grunnet utfordringer relatert til sikkerhet.

For BTS/BDO er det et mindreforbruk i på 5,1 mill. kroner og for Fellesfunksjonen er det et mindreforbruket 4,2 mill. kroner, og for support og drift av kommunikasjonssentraler og radioterminaler er det på kapittel 3456 post 02 merinntekter på 1,2 mill. kroner.

Maksimalt mindreforbruk som kan overføres på kapittel 456 post 01 er 8,9 mill. kroner, som søkes overført til 2018.

NBK kapittel 456 Nødnett post 21 post 22 og post 45

Øvrige utgiftsbevilgninger på kapittel 456 gjelder drift og investeringer i Nødnett. Driftsutgiftene dekkes i hovedsak av brukerne gjennom abonnementsinntekter og refusjoner.

På post 21 er det utgifter til utstyr, linjeleie, drift og vedlikehold av basestasjoner, og disse dekkes i stor grad av brukerne av Nødnett i form av abonnementsinntekter på kapittel 3456 post 01. Abonnementsinntektene er 22,1 mill. kroner lavere enn budsjettert. Dette skyldes at enkelte kunder betaler faktura tilhørende 2017 i 2018. Differansen gjelder spesielt frivillige organisasjoner og avklaring av mva-kompensasjon, som ligger til behandling hos JD.

Det er et mindreutgift på post 21 knyttet til infrastruktur Nødnett og kostnader knyttet til kontrakt med Motorola. Dette skyldes årlig oppgjør av kostnadstak knyttet til transmisjon og siteleie.

I 2017 får man en to-års effekt grunnet tidligere oppgjør fra Motorola. Mindreutgiften på 16,8 mill. kroner søkes overført til 2018.

Post 22 gjelder tjenester og produkter som tilbys brukerne ut over abonnementsordningen, gjennom DSBs avtaler med leverandører, og disse refunderes av brukerne på kapittel 3456 post 03. Netto er det merutgift på post 22 (inkl. justering for mindreinntekt.

Post 45 dekker de avsluttende investeringene i radionett samt utstyr i kommunikasjonsentraler og radioterminaler. Enkelte av utgiftene refunderes på inntektspost 04. Det er mindreutgift på post 45 knyttet til investeringer over styringsrammen. Dette skyldes forskyving av endelig avslutning av utbyggingsprosjektet, samt uttaks mva knyttet til overdragelse av eierskap av kontrollrom og utstyr. Dette vil skje i 2018, og mindreforbruket på 189 mill. kroner søkes overført.

Mottatte belastningsfullmakter

Kapittel og post	Fullmaktsbeløp	Utgifter	Ubrukt
0163 70 UD - internasjonal virksomhet ¹	28 563 120	26 664 508	1 898 612
0540 25 Difi - Medfinansieringsordningen for lønnsomme IKT prosjekter ²	5 800 000	435 225	5 364 775
Sum	34 363 120	27 099 733	7 263 387

¹UD internasjonal virksomhet omfatter drift av Norwegian Support Team (NST), samarbeidet med UNDAC og internasjonalt arbeid med katastrofeforebygging og klimatilpasning. Fullmaktsbeløpet inkluderer delkontingent på 3,1 mill. kroner til EUs samordningsmekanisme.

Gjennom fullmaktsbrevet finansierer UD 31,4 mill. kroner. Av dette gjelder 2,8 mill. kroner internasjonale kurs på Starum, hvor utgiften belastes på DSBs kapittel og refunderes fra UD.

Resterende 28,6 mill. kroner kan belastes UDs kapittel etter fullmakten. Det ble brukt til sammen 26,7 mill. kroner, og 1,9 mill. kroner ble fristilt til UDs disposisjon. Den beløpsmessig største posten i årets internasjonale aktiviteter var 11,5 mill. kroner til innsats i Irak – humanitært bidrag gjennom EUs samordningsmekanisme. Utgiftene gjaldt Norges andel av transportkostnader, samt gjenanskaffelse av utsendt materiell. Videre ble det brukt 5,3 mill. kroner til Norsk Emergency Medical Team, der rekruttering av personell og gjennomføring av kompetansetiltak er i henhold til plan. Alle planlagte anskaffelser er gjennomført, og sertifisering av EMT vil skje i februar 2018. Det ble brukt 4,3 mill. kroner til NST, som har gått til opplæringstiltak med fokus på sikkerhet, og til suppleringskjøp av utstyr, bl.a. innen bekledning og kjøkken. NST har ikke vært i regulær innsats i 2017. Det har også blitt brukt 2,7 mill. kroner innenfor fullmakten til EUs innsats i tredjeland. Inkludert i dette er UDs andel av Norges kontingent til EUs samordningsmekanisme.

²Difi (Direktoratet for forvaltning og IKT) har gitt belastningsfullmakt i forbindelse med "medfinansieringsordningen for lønnsomme IKT-prosjekter", til dekning av utgifter til Nasjonal løsning for farlige produkter (3,8 mill. kroner) og Kunnskapsbanken (2 mill. kroner). Det er gitt tilsagn om medfinansiering i 2017 og 2018 for den førstnevnte, og i 2017, 2018 og 2019 for Kunnskapsbanken.

Prosjektet for Nasjonal løsning for farlige produkter startet med konseptfase i 2016. Det er engasjert en ekstern prosjektleder som er i ferd med å utarbeide en detaljert prosjektplan for å ivareta fremdrift og kostnader. Øvrige midler i prosjektet vil komme fra DSBs ordinære budsjett og andre deltakende myndigheter på produktområdet. Det er ikke benyttet midler fra fullmakten i 2017, og etter avtale med Difi vil midlene kunne benyttes i 2018.

Det rapporteres at arbeidet med Kunnskapsbanken er godt i gang. Hele beløpet ble ikke benyttet i 2017 som følge av at prosjektet ikke hadde kommet langt nok i forhold til å få utnyttet budsjettet. Det er avklart med Difi at ubrukte midler kan overføres til 2018. DSBs egenfinansiering til Kunnskapsbanken dekkes gjennom interne arbeidstimer. Prosjektet har ikke møtt på noen utfordringer med å allokere fagressurser til arbeidet. Ressursinnsats fra de to eksterne samarbeidspartnere skal tilsvare 1 mill. kroner.

6.5

ARTSKONTORRAPPORTERING

	Note	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	129 587 395	147 494 209
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	4 666 359	9 385 337
Salgs- og leieinnbetalinger	1	535 613 073	40 542 952
Andre innbetalinger	1	3 235 054	7 339 606
Sum innbetalinger fra drift		673 101 881	204 762 104
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	562 928 603	417 558 625
Andre utbetalinger til drift	3	781 563 966	258 546 122
Sum utbetalinger til drift		1 344 492 570	676 104 747
Netto rapporterte driftsutgifter		671 390 689	471 342 643
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	76 580	27 835
Sum investerings- og finansinntekter		76 580	27 835
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	437 393 423	92 205 534
Utbetaling av finansutgifter	4	252 446	24 451
Sum investerings- og finansutgifter		437 645 869	92 229 985
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		437 569 290	92 202 150
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	153 280	141 720
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		153 280	141 720
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stonader	7	6 338 000	6 165 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre		6 338 000	6 165 000
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Grupplivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309 inntekt)		881 755	793 722
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700 inntekt)		63 050 126	45 652 835
Nettoføringsordningen for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		47 922 345	-38 128 115
Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		-16 009 536	8 318 442
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		1 099 135 162	561 249 630

Oversikt over mellomværende med statskassen

Eiendeler og gjeld	31.12.2017	31.12.2016
Fordringer	54 832 974	239 747
Skyldig skattetrekk	-17 002 622	-19 351 204
Skyldige offentlige avgifter	-1 596 867	-226 569
Annen gjeld	-87 036	-932 898
Sum mellomværende med statskassen	8	36 146 448

6.6

NOTER TIL
ARTSKONTORRAPPORTERING

Note 1 Innbetalinger fra drift

	2017	2016
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Avgift for tilsyn på el-området ¹	65 199 610	81 130 615
Avgift for førsteleddsomsetning ²	64 387 784	66 363 594
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	129 587 395	147 494 209
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra EU	35 792	3 528 329
Tilskudd fra organisasjon og stiftelser	1 028 244	0
Tilskudd fra næringsliv og private	0	1 260 000
Andre tilskudd og overføringer	3 602 322	4 597 009
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	4 666 359	9 385 337
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinnbetaling varer	1 817 223	2 105 790
Salgsinnbetaling tjenester ³	532 593 445	37 580 472
Leieinnbetaling fast eiendom	1 202 406	856 691
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	535 613 073	40 542 952
<i>Andre innbetalinger</i>		
Salgsinnbetaling anleggsmidler	760 060	7 334 995
Annen driftsrelatert innbetaling	2 474 994	4 611
<i>Sum andre innbetalinger</i>	3 235 054	7 339 606
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	673 101 881	204 762 104

¹ Avgift for tilsyn på el-området inkluderer tilsyn med sterkstrømanlegg og elektromedisinsk utstyr.

² Avgift kreves for førsteleddsomsetning av petroleumsprodukter og løsningsmidler, for ilandføring av petroleumsprodukter i røredning fra sjøområder, samt for førsteleddsomsetning av sprengstoff og krutt. Innbetalingene er avhengig av foregående års omsetning- og/eller produksjonsnivå.

³ Innbetalinger refusjoner fra brukere av Nødnett (for 2017) og innbetalinger fra kursvirksomhet ved Norges brannskole, Sivilforsvarets kompetansesenter og Nasjonalt utdanningscenter for samfunnsikkerhet og beredskap.

Note 2 Utbetalinger til lønn

	2017	2016
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønn ¹	438 200 882	357 760 992
Arbeidsgiveravgift	63 065 095	45 652 835
Pensjonsutbetalinger	47 176 226	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-12 717 395	-13 653 254
Andre ytelser ²	27 203 796	27 798 052
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	562 928 603	417 558 625
Antall årsverk ³	610,2	536,6

¹ Lønnsutgifter omfatter lønn i faste og midlertidige stillinger inkl. tillegg og overtidsgodtgjørelse.

² Andre ytelser er godtgjørelser til ekstrahjelp, innkalte mannskaper og befall i Sivilforsvaret, og andre velfers- og personalutgifter.

³ Det er brukt DFØs definisjon for beregning av gjennomsnittlige årsverk justert for fravær.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	2017	2016
Kjøp av varer for viderefakturering	3 044 477	1 382 788
Husleie	61 395 274	49 751 063
Siteleie Nødnett	55 687 098	
Strøm på basestasjoner	6 391 436	
Vedlikehold egne bygg og leide lokaler	3 052 749	9 244 234
Vedlikehold av nettverk/kontrollrom	140 192 591	
Lys, varme	9 954 581	8 261 581
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	7 972 393	7 184 333
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	2 861 284	4 146 788
Mindre utstysanskaffelser	13 701 968	12 612 685
Diverse tilleggsutgifter kontrakter Nødnett - kan ikke aktiveres	101 693 772	
Leie av maskiner, inventar og lignende	11 006 648	4 904 899
Kjøp av tjenester til IKT utvikling	9 185 533	10 218 280
Konsulent bistand kurs og undervisning	7 826 932	8 488 867
Brannhelikopter inkl. beredskap	8 892 899	9 293 320
Drift av nettverk/kontrollrom	97 701 565	10 803 689
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	63 820 816	31 910 993
Reiser og diett	33 400 575	32 494 128
Møter og arrangementer	5 933 385	7 227 352
Matvarer til skolene, velferd	3 811 786	4 574 314
Kurs- og seminaravgifter	10 384 368	8 584 148
Kontor- og datarekvisita, trykksak, annonser mm	4 354 626	4 625 577
Telefon, porto ol	6 409 412	13 621 144
Kommunikasjon Nødnett	87 771 109	
Utgifter transportmidler	6 964 825	6 713 572
Medlemskontigent, institusjonsmedlemskap	12 679 298	11 610 520
Øvrige driftsutgifter (inkl. avregning leasingavtale Nødnett)	5 472 565	891 845
Sum andre utbetalinger til drift	781 563 966	258 546 122

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	2017	2016
Innbetaling av finansinntekter		
Renteinntekter / purregebyr	76 580	27 835
Sum innbetaling av finansinntekter	76 580	27 835

	2017	2016
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	252 446	24 451
Sum utbetaling av finansutgifter	252 446	24 451

Note 6
Innkrevingsvirksomhet og
andre overføringer til staten

	2017	2016
Programvarelisenser	3 459 907	985 776
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	14 454 201	19 210 686
Maskiner og transportmidler	7 513 665	3 800 310
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	30 146 589	46 978 156
Andre driftsmidler	773 771	1 678 535
Innsatsbekledning og personlig utstyr	5 454 119	4 183 162
Materiell	46 587 934	15 368 909
Infrastruktureiendeler Nødnett	329 003 238	0
Sum utbetalt til investeringer	437 393 423	92 205 534

	2017	2016
Tilfeldige og andre inntekter ¹	153 280	141 720
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	153 280	141 720

¹ Overtredelsesgebyr

Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	2017	2016
Tilskudd til Norges Sivilforsvarsforbund (NSFF)	206 000	200 000
Tilskudd til Norsk Elektrisk og Elektronisk Forening (NEK)	4 071 000	3 960 000
Tilskudd til Stiftelsen Norsk Brannvernforening (NBF)	2 061 000	2 005 000
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	6 338 000	6 165 000

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2017 Spesifisering av bokført avregning med statskassen ¹	31.12.2017 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler			
Kundefordringer	60 835 629		60 835 629
Andre fordringer	401 843 542	54 832 974	347 010 568
Sum	462 679 171	54 832 974	407 846 197
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	-3 709 111		-3 709 111
Sum	-3 709 111	0	-3 709 111
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-44 921 374	0	-44 921 374
Skyldig skattetrekk	-17 002 622	-17 002 622	0
Skyldige offentlige avgifter	-1 602 341	-1 596 867	-5 474
Annen kortsiktig gjeld	-101 651 391	-87 036	-101 564 355
Sum	-165 177 728	-18 686 525	-146 491 203
Sum	293 792 332	36 146 448	257 645 884

¹ Leverandørgjeld er inkl. 12 009 677 kroner registrert i forsystemet, men ikke bokført i regnskapet 31.12.2017 ekskl. NBK.

**Årsregnskap 2017 for DSB v/avdeling for nød- og
beredskapskommunikasjon**

**Periodisert regnskap etter Statlige
regnskapsstandarder (SRS)**

Regnskapsprinsipper –

Virksomhetsregnskap avlagt i henhold til de statlige regnskapsstandardene (SRS)

Prinsippendringer og endring av sammenstillingstall

I forbindelse med virksomhetsoverdragelsen ble det foretatt en gjennomgang av DNKs virksomhetsregnskap. Gjennomgangen viste feil i beregning av fjerningsforpliktelsen og manglende føring av årlig rentekostnad for forpliktelsen. I tillegg har DSB etter virksomhetsoverdragelsen valgt å endre føring av forpliktelsen i balansen slik at den er i tråd med ny tolkning av SRS 19 pkt. 37. I følge Direktoratet for økonomistyring (DFØ) er dette å anse som en prinsippendring.

I henhold til SRS 3 Prinsippendring, estimatendring og korrigerende av feil, skal fjorårstallene omarbeides for å være sammenlignbare. Dersom det ikke er mulig å foreta omarbeidelse av sammenligningstall uten for store kostnader og det heller ikke er vesentlig for forståelsen av virksomhetens økonomiske stilling, kan omarbeidelse utelates.

Med bakgrunn i SRS 3 gjøres det oppmerksom på at DSB v/NBK ikke har omarbeidet fjorårstallene for fjerningsforpliktelsen.

Virkningene av prinsippendringen og korrigerende av feil er gjort i henhold til SRS 3 hvor hvor virkning av prinsippendringer er ført i hht. pkt 4 og korrigerende av feil er ført i hht. pkt 14, dvs. direkte mot avregning eller statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, avhengig av hvilke regnskapslinje feilen påvirker.

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i den perioden da aktivitetene som inntektene er forutsatt å finansiere er utført, det vil si i den perioden kostnadene påløper (motsatt sammenstilling).

Den andelen av inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som benyttes til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler som balanseføres, inntektsføres ikke på anskaffelsestidspunktet, men avsettes i balansen på regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

I takt med kostnadsføringen av avskrivninger av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler inntektsføres et tilsvarende beløp fra avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. Periodens inntektsføring fra avsetningen resultatføres som inntekt fra bevilgninger. Dette medfører at kostnadsførte avskrivninger inngår i virksomhetens driftskostnader uten å få resultatteffekt.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i takt med at aktivitetene utføres.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Det er følgelig ikke gjort beregning eller avsetning for eventuell over-/underdekning i pensjonsordningen som tilsvarer NRS 6. Årets pensjonskostnad tilsvarer derfor årlig premiebeløp til Statens pensjonskasse (SPK).

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 30.000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper. I DSB anses PCer å ikke ha levetid på 3 år eller mer og er derfor tatt ut som anleggsmiddel pr. 31.12. i NBKs regnskap.

Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Beholdning av varer og driftsmateriell

Beholdninger omfatter varer for salg og driftsmateriell som benyttes i eller utgjør en integrert del av virksomhetens offentlige tjenesteyting. Beholdninger av varer er verdsatt til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Statens kapital

Statens kapital består av virksomhetskapskapital, avregninger og statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler i henhold til SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse.

Avregninger

Nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler er finansiert av avregnet med statskassen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i avregnet med statskassen.

Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler viser inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som er benyttet til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Virksomheten tilføres ikke likvider gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. For bruttobudsjetterte virksomheter nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Resultatregnskap

	Note	31.12.2017	31.12.2016
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	560 250 083	1 146 450 963
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	831 570	1 744 169
Salgs- og leieinntekter	1	454 150 621	355 954 756
Andre driftsinntekter	1	2 586 429	2 481 228
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>1 017 818 702</i>	<i>1 506 631 116</i>
Driftskostnader			
Varekostnader		50 390 356	39 497 855
Lønnskostnader	2	98 339 775	110 573 626
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	385 446 728	479 017 584
Nedskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	1 196 763	0
Andre driftskostnader	5	472 587 878	946 178 703
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>1 007 961 500</i>	<i>1 575 267 768</i>
Driftsresultat		9 857 202	-68 636 652
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	227 386	7 453 673
Finanskostnader	6	10 084 588	231 389
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>-9 857 202</i>	<i>7 222 285</i>
Resultat av periodens aktiviteter		0	-61 414 368
Avregninger og disponeringer			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	0	61 414 369
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		<i>0</i>	<i>61 414 369</i>
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0

VEDLEGG

Balanse

	Note	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare og lignende rettigheter	3	128 602 596	84 289 695
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		<i>128 602 596</i>	<i>84 289 695</i>
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4	483 803	492 637
Nettverkseideler	4	1 783 503 936	1 936 900 211
Kontrollromsutstyr	4	13 109 135	22 609 900
Radioterminaler	4	19 004 937	39 923 395
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	7 022 761	9 046 495
<i>Sum varige driftsmidler</i>		<i>1 823 124 572</i>	<i>2 008 972 638</i>
III Finansielle anleggsmidler			
Andre fordringer	8	53 129 560	160 938 286
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		<i>53 129 560</i>	<i>160 938 286</i>
Sum anleggsmidler		2 004 856 728	2 254 200 619
B. Omløpsmidler			
I Beholdning av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	11	15 517 341	15 517 341
<i>Sum beholdning av varer og driftsmateriell</i>		<i>15 517 341</i>	<i>15 517 341</i>
II Fordringer			
Kundefordringer	12	54 209 149	8 021 599
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	13	20 967 224	40 782 183
Andre fordringer	14	348 579 081	313 312 082
<i>Sum fordringer</i>		<i>423 755 454</i>	<i>362 115 864</i>
III Bankinnskudd, kontanter og lignende		0	0
Sum omløpsmidler		439 272 795	377 633 205
Sum eiendeler		2 444 129 523	2 631 833 824

Statens kapital og gjeld

	Note	31.12.2017	31.12.2016
C. Statens kapital			
I Virksomhetskapskapital			
<i>Sum virksomhetskapskapital</i>		0	0
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	303 188 168	232 951 467
<i>Sum avregninger</i>		303 188 168	232 951 467
III Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	3,4,11	1 882 258 183	2 108 697 916
<i>Sum statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler</i>		1 882 258 183	2 108 697 916
Sum statens kapital		2 185 446 351	2 341 649 383
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelser			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	9	124 757 612	98 375 693
<i>Sum avsetninger for langsiktige forpliktelser</i>		124 757 612	98 375 693
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld	10	3 709 111	6 197 610
<i>Sum annen langsiktig gjeld</i>		3 709 111	6 197 610
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		23 589 523	14 315 572
Skyldig skattetrekk		0	4 227 351
Skyldige offentlige avgifter		1 822 784	33 894 336
Avsatte feriepenger		8 372 943	8 791 690
Mottatt forskuddsbetaling	13	580 152	3 548 939
Annen kortsiktig gjeld	15	95 851 047	120 833 251
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		130 216 450	185 611 139
Sum gjeld		258 683 173	290 184 442
Sum statens kapital og gjeld		2 444 129 524	2 631 833 825

VEDLEGG

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2017	31.12.2016
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgninger, driftskostnader	128 922 698	172 582 621
Inntekt fra bevilgninger, investeringer	233 847 552	518 115 000
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-193 098 873	-391 004 359
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	375 792 117	476 363 268
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (bokført verdi avhendede anleggsmidler)	2 159 342	343 146 429
+ inntekt til dekning av pensjonskostnader*	0	14 956 446
Andre poster som vedrører bevilgninger, Amortiserte kostnader jf. note 8	12 627 246	12 291 558
Sum inntekt fra bevilgninger	560 250 083	1 146 450 963
<i>*Virksomheten betaler pensjonspremie fra 1.januar 2017. Se omtale note 2.</i>		
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd fra EU	831 570	1 744 169
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	831 570	1 744 169
Inntekt fra gebyrer		
Sum inntekt fra gebyrer	0	0
Salgs- og leieinntekter		
Abonnementsinntekter	330 402 661	298 408 631
Andre salgs- og leieinntekter	123 747 960	57 546 125
Sum salgs- og leieinntekter	454 150 621	355 954 756
Andre driftsinntekter		
Gevinst ved avgang av anleggsmidler	20 000	0
Refusjon anleggsbidrag, jf. note 5	2 566 429	2 481 228
Sum andre driftsinntekter	2 586 429	2 481 228
Sum driftsinntekter	1 017 818 702	1 506 631 116

Grunnlag for inntektsføring av utgiftsbevilgning

Kapittel og post	Kontantprinsippet				Periodiserings - prinsippet
	Utgiftsbevilgning (samlet tildeling)	Inntektsbevilgning	Rapportert inntekt	Maksimalt beregnet grunnlag for inntektsføring	Inntektsført bevilgning
0456.01/3456.02	178 453 000	22 514 000	23 685 649	155 939 000	
0456.21/3456.01	335 522 000	317 318 000	295 184 703	40 337 297	
0456.22/3456.03	73 682 000	73 682 000	72 833 316	848 684	
0456.45/3456.04	605 125 000	83 182 000	98 020 311	521 943 000	
0400.01	700 000	0	0	700 000	
Sum				719 067 981	560 250 083

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	69 267 586	76 146 916
Feriepenger	8 449 673	7 851 858
Arbeidsgiveravgift	12 126 814	13 539 939
Pensjonskostnader*	8 382 552	13 108 190
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-985 014	-1 572 634
Andre ytelser	1 098 164	1 499 357
Sum lønnskostnader	98 339 775	110 573 626

Antall årsverk	90	101
-----------------------	-----------	------------

*** Nærmere om pensjonskostnader**

For virksomheter som er omfattet av rundskriv R-118:

Fra og med 1.januar 2017 betaler virksomheten pensjonspremie til SPK, hvor arbeidsgivers andel av innbetalt pensjonspremie er 12 prosent. Premiesatsen for 2016 var av SPK estimert til 15,1 prosent.

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Evigvarende siteleie	Software	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2017	3 189 254	143 337 163	146 526 417
Tilgang i året	0	77 706 054	77 706 054
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0
<i>Anskaffelseskost</i>	3 189 254	221 043 217	224 232 471
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	62 236 721	62 236 721
Ordinære avskrivninger i året	0	33 393 153	33 393 153
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2017	3 189 254	125 413 343	128 602 597

	Evigvarende	3 - 5 år / lineært	
Avskrivningssatser (levetider)			
<u>Avhendelse av immaterielle eiendeler i 2017:</u>			
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	0
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	0
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	0

Note 4 Varige driftsmidler

	Nettverksiendeler							Sum
	Bygninger og annen fast eiendom	Site infrastruktur	Fjerningsforpliktelser ¹	Telekomutstyr	Kontrollromsutstyr	Radioterminaler	Driftsløse, inventar, verktøy o.l.	
Anskaffelseskost 01.01.2017	530 000	823 656 685	111 964 124	1 665 405 825	51 622 209	121 738 320	20 089 850	2 795 007 013
Tilgang i året	0	21 953 874	0	130 777 468	1 220 898	449 437	2 055 079	156 456 754
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	-633 701	0	-221 946	-43 551	0	-5 100 096	-5 999 294
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Anskaffelseskost</i>	530 000	844 976 857	111 964 124	1 795 961 347	52 799 556	122 187 757	17 044 832	2 945 464 473
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.2017	0	0	0	0	227 373	103 176	46 877	377 426
Nedskrivninger i året	0	0	0	0	0	0	1 196 763	1 196 763
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2017	37 363	104 695 039	17 404 947	530 118 340	28 784 936	81 711 749	10 996 478	773 748 852
Ordinære avskrivninger i året	8 834	62 843 469	9 572 852	244 671 330	10 707 146	21 367 895	2 882 049	352 053 575
Akkumulerte avskrivninger avgang i året (-)	0	210 940	0	-118 524	-29 034	0	-5 100 096	-5 036 714
Balanseført verdi 31.12.2017	483 803	677 227 410	84 986 324	1 021 290 201	13 109 135	19 004 937	7 022 761	1 823 124 571

Avskrivningssatser (levetider)	60 år lineært	7-15 år lineært	Virksomhets-spesifikk	3-7 år lineært	3-4 år lineært	3-5 år lineært	3-15 år lineært	
Avhendelse av varige driftsmidler i 2017:								
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0	0
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	-844 641	0	-103 422	-14 517	0	0	-962 580
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	-844 641	0	-103 422	-14 517	0	0	-962 580

Ikke inntektsført bevilgning knyttet til anleggsmidler

Bokført verdi varige driftsmidler (Note 4)	1 823 124 571
Bokført verdi immaterielle eiendeler (Note 3)	128 602 597
Bokført verdi reservedeler Nødnett (Note 11)	15 517 340
- Fjerningsforpliktelse (aktivert som AM, ikke finansiert over bevilgning)	-84 986 324
Sum statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	1 882 258 184

Note 5 Andre driftskostnader

Driftskostnader NBK	31.12.2017	31.12.2016
Husleie	10 866 600	10 792 562
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	203 211	51 015
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	1 354 021	1 177 659
Leie maskiner, inventar og lignende	3 267 662	4 245 115
Mindre utstyersanskaffelser	1 052 164	919 125
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	82 512	367 826
Kjøp av fremmede tjenester	26 388 663	50 211 165
Reiser og diett	4 225 938	4 396 255
Øvrige driftskostnader	6 991 624	10 079 777
Sum driftskostnader NBK	53 070 154	82 240 499
Driftskostnader Nødnett		
Drift og vedlikehold av Nødnett	401 584 462	422 409 044
Mindre utstyersanskaffelser	16 580 758	2 247 855
Tap og lignende ¹	-2 249 932	436 468 759
Opplæringskostnader	1 036 007	331 319
Anleggsbidrag	2 566 428	2 481 228
Sum driftskostnader Nødnett	419 517 724	863 938 205
Sum andre driftskostnader	472 587 878	946 178 704

¹ I 2016 inkluderer beløpet bl.a. tap ved overføring av eierskap (avhendet til kr. 0) av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler til hhv. politi- og helseetaten.

Oversikt over årlige leibeløp i henhold til leieavtaler*

	<i>Varighet mellom ett og fem år</i>	<i>Varighet over fem år</i>	<i>Sum</i>
Husleieavtaler	616 000	8 130 000	8 746 000
Leieavtaler knyttet til immaterielle eiendeler			0
Leieavtaler knyttet til varige driftsmidler	550 000		550 000
Leieavtaler knyttet til varige driftsmidler		154 400 000	154 400 000
Øvrige leieavtaler	62 200		62 200
Sum leieavtaler	1 228 200	162 530 000	163 758 200

Note 6 Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2017	31.12.2016
Finansinntekter		
Valutagevinst (agio)	227 386	7 453 673
Sum finansinntekter	227 386	7 453 673
Finanskostnader		
Rentekostnad	4 996 137	231 389
Valutatap (disagio)	5 088 451	0
Sum finanskostnader	10 084 588	231 389

Note 7 Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

A) Avregnet med statskassen	31.12.2017	31.12.2016	Endring
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	128 602 596	84 289 695	44 312 901
Varige driftsmidler	1 823 124 571	2 008 972 639	-185 848 068
Beholdninger av varer og driftsmateriell	15 517 341	15 517 341	0
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-1 882 258 183	-2 108 697 916	226 439 733
<i>Sum</i>	84 986 325	81 759	84 904 566
Finansielle anleggsmidler			
Andre fordringer	53 129 560	160 938 286	-107 808 726
<i>Sum</i>	53 129 560	160 938 286	-107 808 726
Omløpsmidler			
Kundefordringer	54 770 667	8 021 599	46 749 067
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	20 967 224	40 782 183	-19 814 959
Andre fordringer	348 017 564	313 312 082	34 705 482
<i>Sum</i>	423 755 455	362 115 864	61 639 590
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	-124 757 612	-98 375 693	-26 381 918
Øvrig langsiktig gjeld	-3 709 111	-6 197 610	2 488 498
<i>Sum</i>	-128 466 723	-104 573 303	-23 893 420
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-23 589 523	-14 315 572	-9 273 951
Skyldig skattetrekk	0	-4 227 351	4 227 351
Skyldige offentlige avgifter	-1 822 784	-33 894 336	32 071 552
Avsatte feriepenges	-8 372 943	-8 791 690	418 747
Mottatt forskuddsbetaling	-580 152	-3 548 939	2 968 786
Annens kortsiktig gjeld	-95 851 047	-120 833 251	24 982 204
<i>Sum</i>	-130 216 450	-185 611 139	55 394 689
Avregnet med statskassen*	303 188 167	232 951 468	70 236 700

Finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler*. Finansieringen av nettosummen av omløpsmidler og kortsiktig gjeld fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Avregnet med statskassen*.

Avstemming av endring i avregnet med statskassen (kongruensavvik)

Konsernkonto utbetaling	-1 087 507 793
Konsernkonto innbetaling	631 768 352
<i>Netto trekk konsernkonto</i>	-455 739 441
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	0
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	0
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)	362 770 250
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-12 185 725
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	16 688
- Tilbakeførte utsatte inntekter ved avgang anleggsmidler, der avsetningen ikke er resultatført (underkonto 1996)	0
Korrigerings av avsetning for feriepenges (ansatte som går over i annen statlig stilling)	68 430
Andre avstemmingsposter; Endring amortiserte kostnader 2017, jf. note 8 og korrigerings prinsippendring mot IB, note 9	34 833 097
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>	-70 236 700
Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen	0
Sum endring i avregnet med statskassen *	-70 236 700

*Sum endring i avregnet med statskassen skal stemme med sum i endringskolonnen ovenfor.

Note 7B Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2017	31.12.2017	
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	128 602 596	0	128 602 596
Varige driftsmidler	1 823 124 571	0	1 823 124 571
Beholdninger av varer og driftsmateriell	15 517 341	0	15 517 341
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler:	-1 882 258 183	0	-1 882 258 183
<i>Sum</i>	84 986 325	0	84 986 325
Finansielle anleggsmidler			
Andre fordringer	53 129 560	0	53 129 560
<i>Sum</i>	53 129 560	0	53 129 560
Omløpsmidler			
Kundefordringer	54 770 667	0	54 770 667
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	20 967 224	0	20 967 224
Andre fordringer	348 066 137	54 692 136	293 374 002
<i>Sum</i>	423 804 028	54 692 136	369 111 892
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	-124 757 612	0	-124 757 612
Øvrig langsiktig gjeld	-3 709 111	0	-3 709 111
<i>Sum</i>	-128 466 723	0	-128 466 723
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-23 589 523	0	-23 589 523
Skyldige offentlige avgifter	-1 822 784	0	-1 822 784
Avsatte feriepenger	-8 372 943	0	-8 372 943
Mottatt forskuddsbetaling	-580 152	0	-580 152
Annen kortsiktig gjeld	-95 899 620	1 663 804	-97 563 424
<i>Sum</i>	-130 265 023	1 663 804	-131 928 827
Sum	303 188 167	56 355 939	246 832 228

Note 8 Finansielle anleggsmidler (virksomhetsspesifikk)

Amortisert kostnad	31.12.2017	31.12.2016
IB Amortisert kostnad	62 562 593	62 134 455
Tilgang	3 194 213	12 719 696
Kostnadsføring	-12 627 246	-12 291 558
Bokført verdi amortiserte kostnader	53 129 560	62 562 593

Amortiserte kostnader er bl.a. etableringskostnader for transmisjonslinjer til basestasjoner og kontrollrom. Levetiden på linjene skal i utgangspunktet følge kontraktens varighet, og kostnaden fordeles derfor over kontraktens levetid.

Note 9 Avsetning for langsiktige forpliktelser (virksomhetsspesifikk)

Fjerningsforpliktelse¹	31.12.2017	31.12.2016
IB avsetning for fremtidig fjerningsforpliktelser	98 375 693	98 375 693
Korrigerende verdi fjerningsforpliktelse, rentejustert	13 588 431	0
Korrigerende verdi rentekostnad, tidligere år	7 995 118	0
<i>Korrigerende IB 2017</i>	<i>119 959 242</i>	<i>0</i>
Tilgang - rentekostnad 2017	4 798 370	0
Sum avsetninger for forpliktelser	124 757 611	98 375 693

¹ Ved eventuell terminering av nettverket er DSB forpliktet til å fjerne installasjoner på basestasjoner og bringe lokasjonen tilbake til sin opprinnelige stand, herunder fjerne bygg, antenner, murfundamenter og for eksempel sørge for beplantning av grøntområder (greenfield sites). DSB vurderer det som overveiende sannsynlig (> 50%) at de ulike installasjonene på et fremtidig tidspunkt må fjernes. Dette medfører en fremtidig forpliktelse som behandles i tråd med gjeldende regnskapsstandarder for statlige virksomheter SRS 19 pkt 37.

Ved gjennomgang av DNKs virksomhetsregnskap i forbindelse med virksomhetsoverdragelsen ble det påpekt feil i beregning av fjerningsforpliktelsen og manglende føring av årlig rentekostnad for forpliktelsen. I tillegg har DSB endret prinsipp for føring av forpliktelsen i balansen slik at den er i tråd med ny tolkning av SRS 19 pkt. 37. I følge Direktoratet for økonomistyring (DFØ) er dette å anse som en prinsippendring.

Virkningene av prinsippendringen og korrigeringen av feil er gjort i henhold til SRS 3 pkt. 4 om virkning av prinsippendringer og SRS 3 pkt. 14 om korrigerende av feil.

Note 10 Annen langsiktig gjeld (virksomhetsspesifikk note)

	31.12.2017	31.12.2016
Leasing transmisjonsutstyr		
IB Leasing av transmisjonsutstyr (CMA)	6 197 610	7 644 946
Nedbetaling gjeld	-2 488 499	-1 447 336
Sum annen langsiktig gjeld	3 709 111	6 197 610

Note 11 Beholdning av varer og driftsmateriell

	31.12.2017	31.12.2016
Anskaffelseskost		
Beholdninger anskaffet til bruk i Nødnett - reservedeler ¹	15 517 341	15 517 341
Sum anskaffelseskost	15 517 341	15 517 341
Ukurans		
Sum ukurans	0	0
Sum beholdning av varer og driftsmateriell	15 517 341	15 517 341

¹ Reservedeler med anskaffelskost under NOK 30 000 er klassifisert som omløpsmidler.

Note 12 Kundefordringer

	31.12.2017	31.12.2016
Kundefordringer til pålydende	54 770 667	9 332 469
Avsatt til forventet tap (-)	-561 517	-1 310 870
Sum kundefordringer	54 209 150	8 021 599

Note 13 Opptjente, ikke fakturerte inntekter / Mottatt forskuddsbetaling**Opptjente, ikke fakturerte inntekter (fordring)**

	31.12.2017	31.12.2016
Fordring mot nødetatene og andre kunder	0	7 030 096
Fordring mot leverandør ¹	20 967 224	33 752 087
Sum opptjente, ikke fakturerte inntekter	20 967 224	40 782 183

¹ I avtalen med leverandøren om leveransen av Nødnett er det et kontraktsfestet tak på hvor store kostnadene til site-leie og transmisjon kan være. Kostnader til site-leie og transmisjon faktureres direkte fra underleverandører til DSB. Dersom kostnadstaket overskrides skal hovedleverandøren refundere det overskytende til DSB.

Mottatt forskuddsbetaling (gjeld)

	31.12.2017	31.12.2016
Garantikostnader kontrollrom	580 152	2 358 566
EU-midler	0	1 190 372
Sum mottatt forskuddsbetaling	580 152	3 548 938

Note 14 Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2017	31.12.2016
Personallån	0	13 081
Forskuddsbetalte leie	2 947 169	0
Forskuddsbetalte kostnader leverandør*	291 553 287	301 144 604
Andre forskuddsbetalte kostnader	5 831 448	10 336 427
Andre fordringer	48 247 178	1 817 970
Sum andre kortsiktige fordringer	348 579 081	313 312 082

***Forskuddsbetalinger til leverandør**

Forskuddsbetalinger nettverkskontrakt	233 125 770	205 277 922
Forskuddsbetalinger kontrollromskontrakt	58 280 234	97 027 576
Forskuddsbetalinger radioterminalkontrakter	0	269 665
Avsetning for tap på forskuddsbetalt til leverandør	147 283	-1 430 559
Sum	291 553 287	301 144 604

DSBs avtaler med leverandør av Nødnett og utstyr til bruk i nettet medfører milepælsutbetalinger uten at eierskapet til driftsmidlene overtas.

Note 15 Annen kortsiktig gjeld

Gjeld	31.12.2017	31.12.2016
Annen gjeld til ansatte	4 985 606	4 602 757
Gjeld til kunder	63 787 109	43 266 319
Gjeld til leverandør av Nødnett	19 007 557	34 240 887
Påløpte kostnader drift og vedlikehold Nødnett	-536 871	-2 656 150
Påløpte kostnader site-leie	0	2 938 749
Annen kortsiktig gjeld	8 607 646	38 440 689
Sum annen kortsiktig gjeld	95 851 047	120 833 251



Direktoratet for
samfunnsikkerhet
og beredskap

DSB
Rambergveien 9
Postboks 2014
3103 Tønsberg

+47 33 41 25 00

postmottak@dsb.no
www.dsb.no



/DSBNorge



@dsb_no



dsb_norge



dsbnorge

ISBN 978-82-7768-465-9 (PDF)
HR 2394
April 2018



DIREKTORATET FOR SAMFUNNSSIKKERHET
OG BEREDSKAP (DSB)
Org. nr.: 974760983

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps årsregnskap for 2017. Årsregnskapet består av ledelseskommmentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2017.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 1 099 135 162 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2017 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2017, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forholdene vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2017. Disse forholdene har vi håndtert gjennom revisjonen og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt når det gjelder disse forholdene.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) ble slått sammen med Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK) fra 1. mars 2017. DNK ble videreført i DSB som avdeling for nød- og beredskapskommunikasjon (NBK). DSB er en bruttobudsjettert virksomhet som avlegger regnskapet etter kontantprinsippet, mens DNK var en bruttobudsjettert virksomhet som avla virksomhetsregnskap etter de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Finansdepartementet ved Direktoratet for økonomistyring (DFØ) har gitt unntak fra Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 3.3.2 slik at DSB i en overgangsperiode etter omorganiseringen kan benytte to ulike regnskapsprinsipper i den løpende bokføringen i to separate hovedbøker, men avlegge et samlet årsregnskap for 2017 etter kontantprinsippet. Unntaket gjelder for regnskapsåret 2017. Justis- og beredskapsdepartementet har bekreftet at DSBs rapportering av årsregnskapet for 2017 blir gjort på følgende måte:

- Et samlet årsregnskap etter kontantprinsippet for 2017.

- Et periodisert regnskap for avdeling NBK tas inn som vedlegg til årsrapporten.

Vi vurderer sammenslåingen av de to direktoratene som et sentralt forhold ved revisjonen. Konsolideringen av to regnskaper medfører flere nye og manuelle oppgaver for å utarbeide og dokumentere DSBs årsregnskap etter kontantprinsippet for 2017. Videre er det i år utarbeidet periodisert regnskap for avdeling for nød- og beredskapskommunikasjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999), alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde

Vi kommuniserer med ledelsen og informerer det overordnede departementet, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss med moderat sikkerhet om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til ISSAI 4000-serien, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk for økonomistyring.

Oslo; 30.04.2018

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Stein Jahren
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur